

Rạ Mateo

Nunạ rạ Mateo, ja ua yø hyạ bi 'yo't'i ngue te bi 'yøtrạ Jesucristo.

Ja ua rạ lista ngue yø thuhụ ya yø mboxita rạ Jesucristo.

¹ Ja ua rạ lista ngue yø mboxita rạ Jesucristo, guehnạ rạ mbom'meto nạ ngue rạ David. Rạ David, rạ mbom'meto nạ ngue rạ Abraham.

² Rạ Abraham, rạ papá nạ ngue rạ Isaac. Rạ Isaac, rạ papá nạ ngue rạ Jacob. Rạ Jacob, rạ papá nạ ngue rạ Judá co 'nε'ε mị'da yø n'yohε.

³ Rạ Judá, rạ papá nạ ngue rạ Fares 'nεhrạ Zara. Nụ rạ mamá ya yonc'εi ya, nị hụ ngue rạ Tamar. Rạ Fares, rạ papá nạ ngue rạ Esrom. Rạ Esrom, rạ papá nạ ngue rạ Aram.

⁴ Rạ Aram, rạ papá nạ ngue rạ Aminadab. Rạ Aminadab, rạ papá nạ ngue rạ Naasón. Rạ Naasón, rạ papá nạ ngue rạ Salmón.

⁵ Rạ Salmón, rạ papá nạ ngue rạ Booz. Nụ rạ mamá nạ rạ Booz nị hụ ngue rạ Rahab. Rạ Booz, rạ papá nạ ngue rạ Obed. Nụ rạ mamá nạ rạ Obed, nị hụ ngue rạ Rut. Rạ Obed, rạ papá nạ ngue rạ Isai.

⁶ Rạ Isai, rạ papá nạ ngue rạ dast'abi David. Rạ David, rạ papá nạ ngue rạ Salomón. Nụ rạ mamá nạ rạ Salomón, gue'a rạ 'danxu marạ xisu ndụ rạ Urías, bị nthạtui rạ David.

⁷ R̄a Salomón, r̄a papá n̄a ngue r̄a Roboam. R̄a Roboam, r̄a papá n̄a ngue r̄a Abías. R̄a Abías, r̄a papá n̄a ngue r̄a Asa.

⁸ R̄a Asa, r̄a papá n̄a ngue r̄a Josafat. R̄a Josafat, r̄a papá n̄a ngue r̄a Joram. R̄a Joram, r̄a papá n̄a ngue r̄a Uzías.

⁹ R̄a Uzías, r̄a papá n̄a ngue r̄a Jotam. R̄a Jotam, r̄a papá n̄a ngue r̄a Acaz. R̄a Acaz, r̄a papá n̄a ngue r̄a Ezequías.

¹⁰ R̄a Ezequías, r̄a papá n̄a ngue r̄a Manasés. R̄a Manasés, r̄a papá n̄a ngue r̄a Amón. R̄a Amón, r̄a papá n̄a ngue r̄a Josías.

¹¹ R̄a Josías, r̄a papá n̄a ngue r̄a Jeconías co 'n̄ɛhmi'da yø n'yoh̄u. Gue'a r̄a pa'a ngue yø judío b̄i ma məbent'i, bi ts'its'i i map'ɛ ja r̄a h̄ai Babilonia.

¹² M'mɛfa p'ɛya r̄a Jeconías, r̄a papá n̄a ngue r̄a Salatiel. R̄a Salatiel, r̄a papá n̄a ngue r̄a Zorobabel.

¹³ R̄a Zorobabel, r̄a papá n̄a ngue r̄a Abiud. R̄a Abiud, r̄a papá n̄a ngue r̄a Eliaquim. R̄a Eliaquim, r̄a papá n̄a ngue r̄a Azor.

¹⁴ R̄a Azor, r̄a papá n̄a ngue r̄a Sadoc. R̄a Sadoc, r̄a papá n̄a ngue r̄a Aquim. R̄a Aquim, r̄a papá n̄a ngue r̄a Eliud.

¹⁵ R̄a Eliud, r̄a papá n̄a ngue r̄a Eleazar. R̄a Eleazar, r̄a papá n̄a ngue r̄a Matán. R̄a Matán, r̄a papá n̄a ngue r̄a Jacob.

¹⁶ R̄a Jacob, r̄a papá n̄a ngue r̄a José, n̄una rá damme r̄a Maya. Guehna r̄a Maya rá mamá r̄a Jesús. An̄una r̄a Jesús, n̄i h̄u ngue r̄a Cristo, guehna bá t'ɛts'i ngue d̄i ndast'abi.

¹⁷ Jan̄angue 'dɛ'm̄a goho yø papá b̄i m'm̄ai ngue b̄i m'm̄ahyø bas̄i, bá f̄adi ngue r̄a Abraham asta

ra David. 'De'ma goho yø papá bi m'mai, bá fadi ngue ra David asta gue'mø mi mbentyø judío ngue bi ts'ixpua ja ra häi Babilonia. Bá fu'ua yø pa'ua p'uya ngue bi m'mahmi 'de'ma goho yø papá asta gue'mø mi m'mahra Cristo.

Ya bi mihra Jesucristo.

¹⁸ Nguna bá njap'ua bá mihra Jesucristo. Nuna ra Maya ya xi nhohra hya ngue di nthatui ra José. Pe hante ngue da me, ya mi ha rá basi. Pe ra Espiritu Santo'a bi japi ngue bi hya rá basi.

¹⁹ A nuna ra José, ya ja ngue da 'yøt'e ngue rá damme. Mi zä mi badi ngue ya ha rá basi ra Maya, bi ne ra José ngue xta 'yøt'e te mmamp'ua ja ra ley ngue xti nxummi rá xisu. Pe himbi nepe xta mbadi xangu yø ja'i te xta 'yøt'e.

²⁰ Mente di n'yomfeni te ja ngue da 'yørbaya, nu'mø mi n'aha, bi nu n'na rá anxø Oja 'mø mi n'ui. Bi 'yembí:

—Ague José rá mbom'meto'i ra David, oguí su guí mmε'a ni xisu ra Maya. Porque nu'a rá basi ha'a, gue'a ra Espiritu Santo bi japi bi hya rá basi.

²¹ Nuna ra Maya, di m'mua n'na rá ts'unt'ua 'nε gdi hutí ngue ra Jesús. Porque nuna, guehna da yanyø ja'i ja yø ts'oqui na —bi 'yembí.

²² Ya bi nja gätho ya yø hya ya para ngue di nja'a te ra hya bi bennbabi rá pøngahya Oja bi ma, bi 'yena:

²³ “Nu'a n'na ra hmute xisu da hya rá basi ngue dra ts'unt'ua. Nu'mø bi m'mai, di hu ngue ra Emanuel”, bi 'yena. A nuna ra Emanuel i nne da ma ngue ya 'daua di 'buhma Oja.

24 M̄i nnu'a nt'aha ra José, bi 'yøt'e tengutho xi xihra anxε nuna rá m'menhni Oja. Bi zixra Maya p'uya ngue di m'mahmi.

25 Pε himbi dädi mente ra pa bi hya rá basi ra Maya. M̄i zä m̄i m'mührá müdi ts'ant'u ra Maya, nuna ra José i hut̄i ngue ra Jesús.

2

Bi ma nthanne ra Jesús.

1 Nup'u ja ra hn̄ini Belén ngue ra häi Judea, ja bi mip'u ra Jesús. Guehya yø pa m̄i ndast'abi ra Herodes, Gä madi manda'a ra xequi'a. Nup'u ja ra dan̄ihni Jerusalén bi zøp'u 'da yø n'yohu ngue ja yø m̄fadi ngue di xädi te ga 'yo yø sø, bi 'yεp'u ja n'na ra häi ni bøxyadi.

2 Bi 'yännbaya, bi 'yεmbi:

—¿Haru 'bührä 'uene nu'a bi m̄ihya, nuna rá dast'abi yø judio? Porque nup'u ni bøxyadi dá handähe n'na ra dasø, gue'a ra hmεya'a ngue ya bi m̄i. A nuyá, nná εhε ga thannehe ya —bi 'yεna.

3 Nuna ra dast'abi Herodes m̄i zä m̄i 'yøhna ra hya na, ya da zährá n'yomfēni ngue su. Da guehyø mmεngu Jerusalén, Gä bi nsu.

4 Nuna ra dast'abi bi zonhni gätho'u yø hmu yø mmäcja, da guehyø xännbate ngue ra ley. Bi 'yørpa ra nt'änni ngue haru ja ngue di m̄ihra Cristo nuna bá εx Oja ngue di ndast'abi.

5 Nuya bi t'ørpa ra nt'änni p'uya, bi 'yεmbra Herodes:

—Nup'u ja ra hn̄ini Belén ngue ra häi Judea ja di mip'u. Porque gue'a ra hya bi 'yoträ pøngahya Oja'a, bi 'yεna:

6 “Nup'ua ja ra hnini Belén ngue ra häi Judea, man'na tate'a ngue gätho yø danihni ja'a ra häi'a. Porque ja da pømp'ua n'na ra dast'abi nu'a di mandagui'ua ma ja'i ngue yø judío”.

7 A nuna ra Herodes nt'aguitho bi zon'ua yø n'yohua øtra nt'änni, ena ngue pađi te ga 'yo yø sø. Ra Herodes bi 'yänni tema pa bá fudi bi nequi ra sø.

8 Mi xifi hanja p'uya, nuna ra Herodes bi 'yēmbi:

—Ni mähä Belén, bá homhmu ra 'uene asta gue'mø guá timhmu. Nu'mø guá timhmu p'uya, gdí 'yēhmi ua ngue guí xicju njuani, n'namhma ngue 'nequi ga mma ngue ga ma thanne —bi 'yēmbi.

9 Nuya yø n'yohua, mi 'yø'a ra hya bi xihra dast'abi, bi ma. Nu'a ra sø xi hyanda m'met'o p'ua ni bøxyadi, mahømbi hyandi ngue bí ja ra sø p'ua ha ni ma. Nup'ua ja ra ngu 'buhra 'uene ja søp'ua rá thai ra sø, gue'a hantho'a.

10 Mi zä mi hyandi hapua exa ja ngue da zøni, janjuani di johya.

11 Mi zømp'ua ja ra ngu, bi yut'ambo. Bi nu ngue 'bap'ua ra 'uene conna Maya rá mamá. Gä bi ndantyoħmu'ua yø n'yohua ngue bi danne ra 'uene. Bi xahyø 'beni ngue bi hyahra oro op'ua, conna hoga bopo mahotho ga yuni 'ne man'na ra hoga bopo ni hu ngue ra mirra, Gä bi unni.

12 M'mefa p'uya, nu'mø mi n'ahya yø n'yohua, bi 'yut'a Oja ngue nu'mø bi mengui, ya hīndi map'ua ha 'buhra Herodes. Sinoque n'nan'yo man'na ra 'yu di mengui.

Bi ts'ixra Jesús i map'ua ja ra häi Egipto.

13 M̄i ma ya yø n'yoh̄u, nu'a n'na rá anx̄e Oja bi nu ra José 'mø m̄i n'ah̄a ngue bi n'ȳmbi:

—Dam̄i nangūi n'na zihman̄tho, guí sixra 'uene co 'n̄hrá mamá. Gui 'dagui, i map'̄u ja ra h̄ai Egipto. Ja bá m'm̄up'̄u asta gue'mø ga xi'i ngue guá pengui. Porque nuyá, ra Herodes da hyonna 'uene ngue da hyo —bi 'ȳmbi.

14 Nxuītho'a ra ora'a, p̄e ra José n'na zihman̄tho bi nangūi ngue bi zixra 'uene conná mamá. Bi ma, i ma Egipto.

15 Ja bá m'm̄up'̄u asta gue'mø m̄i du ra Herodes. Nguna bi nja para ngue di nja ya yø hya bi b̄ennbabi rá p̄ongahya Oja da ma ngue bi 'ȳna: “Ga ma si ma Ts'unt'̄u bí 'b̄u'a Egipto”, bi 'ȳn'Oja.

Xangu yø 'uene bi thop'̄u ja ra hn̄ini Belén.

16 M̄i bahra Herodes ngue nuya yø n'yoh̄u bi nyaui ngue honna 'uene ya hin'i mengb̄u ha 'b̄ui, man'natho bi mb̄ocue p'̄uya. Bi menhyø soldado p'̄u ja ra hn̄ini Belén ngue bá ho yø ts'unt'̄u nu'̄u 'b̄u'a nyo j̄eya pan̄i gai. Ḡätho math̄et'i ra hn̄ini Belén bi tho yø ts'unt'̄u. Porque yø n'yoh̄u bi xifi ngue hingui tho'a nyo j̄eya xi m̄adi bi nu ra s̄ø.

17 Ra nd̄odumm̄i bi nja tengutho ra hya bi 'yotra p̄ongahya Jeremías, bi 'ȳna:

18 “Nup'̄u ja ra hn̄ini Ramá bi t'øde ngue janjuan̄i ngue ya dumm̄i n'na ra xisu, 'n̄e zon̄i. Guehna ra Raquel i zon̄i ngue xi thopyø basi. 'N̄e himbi ne xt̄i nhojpabi rá mm̄i porque ya ḡa xi du yø basi”.

Nuna ra Jesús i ts'ixp̄u ja ra hn̄ini Nazaret.

19 M̄i du ra Herodes, nup'̄u Egipto mambi 'bahra José bi n'ui 'mø m̄inxui ngue n'na rá anx̄e Oja bi 'ȳmbi:

20 —A nuyá, dami sixra ts'unt'ua conná mamá, i map'ua ja ra häi Israel. Porque ya bi du ra Herodes nuna mi nne xta hyo ra ts'unt'ua ya —bi 'yɛmbi.

21 Nuna ra José p'uya, bi zixra ts'unt'ua conná mamá, bi ma i map'ua ja ra häi Israel.

22 Pe mi 'yø p'uya ngue nuna ra Arquelao rá ts'unt'ua ra Herodes, guehna mi ndast'abi p'ua ja ra xequi mi nne xtí ma. Porque bi ponnabi ndu rá papá. Ra José p'uya bi zu xtí map'ua ja ra xequi ngue ra häi Judea mađi manda na. Mahømbi n'ui ra José p'uya, bi sifi ngue di map'ua ja ra häi Galilea.

23 Mi zømp'ua ja ra häi Galilea, bi m'map'ua ja ra hnini Nazaret. Nguna bi 'yøt'e para ngue di nja ya yø hya xi manyø pøngahya Oja ngue bi 'yɛna: “Nuná, di hutyo ja'i ngue ra mmɛngu Nazaret”.

3

Nuna ra Xuua bi 'yøtra nxixya bi xihyo ja'i ngue di nsä, da dømra Jesús bá ep'ua.

1 Nu'ua yø pa'ua p'uya, nuna ra Xuua mi øtra nxixya p'ua ja ra häi Judea, mi du'mi bi xihra hya yø ja'i bi mpeti p'ua ja ra dapo.

2 Bi 'yɛmbyø ja'i:

—Dami 'bä'ni mmaihua, gui hyɛhma p'ua ra nts'o gni 'yohua. Porque ya da guehyø pa jar'uya da 'yu Oja ngue di manda ua —bi 'yɛmbi.

3 Nuna ra Xuua guehna bi manna pøngahya Isaías 'mø mi nya ngue bi 'yɛna: “Da t'øde te da man'a n'na nc'ei da manna hya p'ua ja ra dapo ngue da 'yɛna: Dami nsähu ya, porque ya bá ep'ua ra Hmu, da 'yɛmbyø ja'i”.

4 Nu rá he rā Xuua, gue'ᵘ yø xingu rā cameyo ntøt'e ngue rā ulu. Dī nguᵗ'a n'na rā xifani. Nu'a te si p'ᵘya, yø mmäcja t'axi mī sa. 'Nε rā t'afi t'asa tīmp'ᵘ ja rā dapo mī si.

5 Xangu yø ja'i bi zøp'ᵘ 'buhra Xuua ngue øxra hya bi mā. Bi zøp'ᵘ yø ja'i bá nεxpᵘ ja rā hnini Jerusalén, gätho'ᵘ yø hnini ja'a rā häi Judea, gätho'ᵘ yø xequi ngue rā dathe Jordán, gä bá εhyø ja'i.

6 Nūya yø ja'i bi mā ngue ja yø ts'oqui, guehya bi xixyabi rā Xuua p'ᵘ ja rā dathe Jordán.

7 Mī nu rā Xuua ngue mandøngu dyø judío 'bup'ᵘ ni 'yεhε di xixyabi. 'Bup'ᵘ yø fariseo, 'bup'ᵘ yø saduceo. Bi 'yεmbᵘya:

—Guí øthᵘ tengutho øtyø c'εya ngue 'da'mø bá ep'ᵘ rā sibi. Xiya, ¿hague gni pahmᵘ ngue bá ep'ᵘ rā ndate castigo di nja?

8 Dami 'yøthᵘ rā nho, n'namhma di nεqui ngue ya gá hychmᵘ p'ᵘ rā nts'o.

9 'Yo sä guí εnā ngue ya hīnte guí jahᵘ ngue yø mbom'meto'ahᵘ rā Abraham. Porque dí xi'ahᵘ ngue nūua ja yø do ja ua, da zä da 'yøt'Oja ngue da bøcua yø mbom'meto rā Abraham.

10 Guí øthᵘ tengutho yø za hīngui zudi, guí njathᵘ p'ᵘya. Pε ya ja rā acha da 'yεxyø za. Gätho yø za hīngui nne di nzudi, da t'ets'i ngue da ma nt'udi.

11 A nūgui, majuanī ngue nūya yø ja'i i mma ngue da hyep'ᵘ rā nts'o, guehya dadi xixyabi conna dehe ya. Pε bá ep'ᵘ man'na da 'yøtra nxixya conna sibi 'mø bi ha'ahᵘ rā ts'edi rā Espíritu Santo. Nunā, man'na tate nā ngue nugä. ¿Hapᵘ gue ga sacā tengu na?

12 Guehna da huanhyø ja'i nā tengutho 'mø mahoqui rā trigo, n'nani ni ma yø xi. Rā trigo

p'uya, mapeti ngue da 'bets'i. Nu'a rá xi p'uya, da t'up'u ja ra sibi h̄injam'mø da huēt'i.

Ra Xuua bi xixyabi ra Jesús.

¹³ Nuna ra Jesús bá nexpu ja ra häi Galilea, bi zøp'u ja ra ðathe Jordán mi 'buhra Xuua ngue bi xixyabi.

¹⁴ Pe ra Xuua h̄ingui nne xtí xixyabi ra Jesús. Bi 'yemb̄i:

—Nugä go dí nnegä ngue gui xixyagui, 'ne go gni 'yeh̄e ngue ga xixya'i ya —bi 'yemb̄i.

¹⁵ Pe ra Jesús bi 'yembra Xuua:

—Dami ne ngue gui xixyagui, porque jatho ga øt'ui'a te gä di manda Oja —bi 'yemb̄i.

Janangue ra Xuua bi xixyabi ra Jesús.

¹⁶ Høntho bi nxixya ra Jesús, bi ma nenthe p'uya. Bi nu ngue bi xohra c'amahets'i. Nu'a ra Espiritu Santo, entho n'na ra paloma p'u i hnu, ngue bi zøp'u ja rá ya ra Jesús.

¹⁷ Bi t'ø p'uya ngue bá nya Oja maya, bi 'yena:

—Nuna 'bucua ya, guehna ma Ts'unt'u ðadi maði. A nuyá, janjuani ngue ja gampähä conná guehna —bi 'yena.

4

Ra zithu bi hyonnbi ha di 'yøtra ts'oqui ra Jesús.

¹ Ra Espiritu Santo bi zixpu bí ja ra ðapo ra Jesús para ngue ja ða sambahya p'u ra zithu, ða hyonnbi ha di mestho ra hya di manda Oja.

² Mente nyote ma pa, ra pa ra xui h̄imb̄i zi ra hm̄e. M'mefa p'uya, ya bi zä ngue mathoguitho tu manthuhu.

³ Ra zithu p'uya bi guarbu 'bähra Jesús. Bi hyonnbi ha di 'yøtra ts'oqui, bi 'yēmbi:

—Nu'mø ngue gue'e rá Ts'ant'u'i Oja, dami 'yøt'e ngue yø do janä dä gohi di nthuhmε —bi 'yēmbi.

⁴ Mi dahra Jesús, bi 'yēmbra zithu:

—Nup'u ja ra Maca Libro, nt'ot'i p'u ra hya ngue εnä: “Nu ra ja'i hinda ne dä 'yøde te mman'Oja, madague'a dä zi ra hmε ra ja'i, pε ya hinda zä di m'mui”.

⁵ Ra zithu p'uya, bi zixpu ja ra maca danihni Jerusalén, bi ntøp'u ja rá 'bet'e ra nija.

⁶ Bi 'yēmbi:

—Nu'mø gue'e rá Ts'ant'u'i Oja ya, dami nsäcua ya. Porque nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ra hya ngue εnä: “Nuna Oja, dä penhyø anxε ngue dä mä'i. Dä 'yøt'e ngue njanate gdi söt'a häi, n'namhma ngue hinda ün'na ni gua yø do” —bi 'yēmbi.

⁷ Mi dahra Jesús, bi 'yēmbra zithu:

—Xquet'a nt'ot'i ra hya p'u ja ra Maca Libro ngue nuna Oja, hijnonda zännbi te dä 'yøt'e para ngue dä fadi ngue'mø majuanj te mma ogue hin'na.

⁸ Ra zithu p'uya bi zixpu bí ja n'na ra danyuni. Bi japi ngue dä hyandi gätho yø nación i ja rá nguni nximhäi. 'Nε dä hyandi te gä ra nho ga 'bui.

⁹ Bi 'yēmbi:

—Nu te gä gui handya, gä ga 'da'i ngue'mø gui ndantyøhmü gui thannegui —bi 'yēmbi.

¹⁰ Pε ra Jesús bi 'yēmbi:

—Dami 'uegue grá zithu. Porque nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue hønt'a ra Hmü Oja ja ngue dä ma nthanne, hijnom man'na.

¹¹ Nu'a ra zithu p'uya, bi zop'u ra Jesús, bi ma. Bá εhyø anxε p'uya ngue bi mäts'i.

Ya bi dæ'mra Jesús ngue bi manna hya p'æ Galilea.

¹² Bi 'yēhra pa ngue bi n'ofädi rā Xuua. Mi 'yøhra Jesús ngue ya ofädi, bi ma p'uya i mpa p'æ ja rā häi Galilea.

¹³ Bá sop'æ rā hnini Nazaret, bi ma danī m'mæp'æ ja rā hnini Capernaum. Nuna rā hnini na, ja jarbæ ja rā nenzabi nup'æ di ntøt'a häiui rā Zabulón conna häi Neftalí.

¹⁴ Nguna rā hya bi nja para ngue di nja'a te rā hya bi 'yotra pøngahya Isaiás ngue bi 'yēna:

¹⁵ “Nu'æ yø mmængu p'æ ja rā häi Zabulón, 'nē'æ yø mmængu p'æ ja rā häi Neftalí, guehya yø ja'i 'bæp'æ jonna nenzabi, 'nē'æ rá m'mæp'æ man'na nguadi rā dathe Jordán, 'næp'æ ja rā häi Galilea, ja jap'æ n'na rā xæqui ngue 'bæhyø ja'i hingyø judío.

¹⁶ Nuya yø ja'i ya mi 'bæ 'bæxui, pæ nuyá, ya bi nu xanho rā nyot'i ya. Guehya yø ja'i entho ya xi dū, pæ nuyá, ya bi yorpabi rā nyot'i ya”, bi 'yēna.

¹⁷ Ya bi dæ'mi bi xihra hya yø ja'i rā Jesús, bi 'yæmbi:

—Dami 'bä'ni mmæi ngue gui hyæhmæ p'æ rā nts'o gni 'yohæ. Ya dæ guehyø pa ja p'uya dæ 'yū Oja ngue di manda ua ya.

Rā Jesús bi zixi goho yø mahua, bi 'yøt'e ngue yø xädi.

¹⁸ Nup'æ ja rā nenzabi Galilea, bi thop'æ n'na pa rā Jesús. Ja bi dimp'æ yoho yø mahua ngue di n'yohæ. Nu'a n'na i Simu, 'næ xquet'a i Bædu. Nuna man'na, rā Andre. Nuya yonc'ei ya, mi entyø xit'a p'æ ja rā dehe ngue pahua.

¹⁹ Mi nu rā Jesús, bi 'yæmbi:

—Ma ga mmähä n'yø. Ya h̄ingyø hua guí theui ya, sinoque ga xän'n̄aui ha gdi theui yø ja'í ya —bi 'yεmbi.

²⁰ 'Bexpi zop'ʘ yø xit'a ngue bi mähä ra Jesús.

²¹ M̄i thohm̄its'ʘ n̄inguer'ʘ p'ʘya, mahømbi d̄imp'ʘ m̄i yonc'εi d̄i n'yoh'ʘ ngue n'nat'a yø papá. Ra Jacobo 'nεhra Xuua, guehya yø ts'ant'ʘ ra Zebedeo. 'Dap'ʘ m̄i oh'ʘ rá papá p'ʘ ja ra barco ngue pøtyø xit'a. Ra Jesús bi xifi ngue da mähä.

²² N̄ya ts'its'i, 'bexpi mähä ra Jesús, bi zop'ʘ ja ra barco yø papá.

Nup'ʘ ja ra häi Galilea ja bi mamp'ʘ ra hya ra Jesús.

²³ Ra Jesús bi n'yo ndap'ʘ bi zä ga ra häi Galilea. Nu'mø bi zømp'ʘ ja yø nija d̄i mpeti yø judío, xännbabi yø ja'í rá hya Oja. Xihyø ja'í ra hoga 'da'yo hya ngue ha d̄i njap'ʘ di zo rá 'yε Oja yø ja'í. 'Nεøthe yø ja'í di hyenni. Hønt'a bi zä man'ʘ hεmbyø ja'í, ga øthe.

²⁴ Gätho ra häi Siria bi n'yo ra hya te øtra Jesús. Janangue nup'ʘ 'bεhra Jesús bi ts'innbabi to ga xän'ʘ, ndana bi zä man'ʘ hεmbi. Nu'ʘ yø ja'í n'youi yø ts'onthi bi ts'innbi ngue øthe. Bi ts'innbabi yø ja'í di guxtyø ts'i 'mø bi g'ʘ ra n'ʘ n'youi. Da guehyø ja'í tudyø gua bi ts'innbabi ra Jesús ngue da 'yøthe.

²⁵ Nup'ʘ ni ma ra Jesús xandøngu yø ja'í tenni. Bá nεxi'da yø ja'í p'ʘ ja ra häi Galilea. Bá nεxi'da yø ja'í p'ʘ ja ra häi Decápolis. Bá nεxi'da yø ja'í p'ʘ ja ra hn̄ini Jerusalén. Bá nεxi'da yø ja'í p'ʘ ja ra häi Judea. Bá nεxi'da yø ja'í p'ʘ man'na nguadi ra dathe Jordán.

5

Rā Jesús bi xännbā rā hyā yø ja'i p'ʼ ja n'na rā nyuni.

¹ Bi nū rā Jesús ngue xändøngu yø ja'i bi zøhø. Bi map'ʼa bí ja n'na rā nyuni, bi hyoni hapə də mi. Nū'ʼa yø xädi p'ʼaya bi mäspə hudi.

² Nuna rā Jesús bi də'mi bi xännbā rā hyā yø ja'i. Bi 'yεmbi:

³ —Rā mmēnthi di nthēui yø ja'i nuya εntho hyoya, porque tinyø mməi ngue di 'bεhra nho. Porque guehya yø ja'i də zo rá 'yε Oja bí 'bə mahεts'i ya.

⁴ Rā mmēnthi di nthēui yø ja'i tū yø mməi. Porque Oja di hojpaḅi yø mməi ya yø ja'i ya.

⁵ Rā mmēnthi di nthēui yø ja'i hīndi 'yεxpə 'bəhyø mmic'εiui. Porque guehya yø ja'i də gohmi rā häi mā yat'i ya.

⁶ Rā mmēnthi di nthēui yø ja'i nuya ho yø mməi ngue honi ha di 'yøtra nho, tengutho 'mø di tumanthuhu di ja ndumməi ngue honi ha di nsihmε. Porque də mäx Oja ngue də zä də 'yøt'e.

⁷ Rā mmēnthi di nthēui yø ja'i nuya də 'yøtra mate ngue də mäxyø mmic'εiui. Porque guehya yø ja'i ya də 'yørpa rā mate Oja ngue də mäts'i.

⁸ Rā mmēnthi di nthēui yø ja'i ngue hin tema nts'o so yø mməi. Porque guehya yø ja'i də nū Oja ya.

⁹ Rā mmēnthi di nthēui yø ja'i nuya də japi ngue di nhojpa'ʼa di nsəi. Porque guehya yø ja'i də gohi ngue yø basī Oja ya.

10 Ra mm̄enth̄i d̄i nth̄eui ȳo ja'ī n̄uya d̄a z̄ä r̄a n'̄u d̄a ts'̄ui ngue hon̄i ha d̄i n'yo x̄anho. Porque guehya ȳo ja'ī d̄a zo rá 'ȳe Oja bí 'b̄u mah̄ets'ī ya.

11 Ra mm̄enth̄i guí nth̄eui 'm̄o bi ts'̄u'i ngue guí t̄enngah̄u. D̄a ts'an'ah̄u, d̄a ts'än'nah̄u ȳo f̄ehni.

12 D̄ami johyah̄u 'm̄o ngue ngu'a b̄i n̄ja, d̄i n̄ja'ah̄u mp̄ähä, porque x̄angu n̄i nz̄äb̄ih̄u bí ja mah̄ets'ī. Ya quí pah̄m̄u ngue nu'̄u ȳo p̄ongah̄ya Oja x̄a m'm̄u'a m'm̄et'o x̄quet'a bi ts'̄ui.

B̄i ma ma hȳequi r̄a hȳa te ja ngue d̄a n'yo ȳo x̄ädi r̄a Cristo.

13 Nu r̄a u, i ja rá 'b̄efi ngue nu tem̄a japi ya h̄indi nts'on̄i. Guí njath̄u p'̄u ua ja r̄a x̄imhäi ya, ngue guí 'b̄ah̄m̄u ua, ya x̄ot'ath̄o r̄a nts'o d̄a 'ȳotȳo ja'ī. P̄e nu'm̄o b̄i m'm̄eh̄r̄ä ts'̄edi r̄a u, ya h̄inda z̄ä to d̄a japi ngue xt̄a n'̄u mah̄øn'a. Ya h̄inte d̄i muui r̄a u, d̄a t'̄ei, d̄a n̄ep'̄u ȳo ja'ī.

14 Nu'a te gn̄i 'yoh̄u ya, i nn̄udȳo ja'ī 'b̄ucua ja r̄a x̄imhäi. Gue'ah̄u, tenḡuth̄o n'na r̄a nyot'i di yorb̄u ja r̄a 'b̄ex̄ui, i nn̄uth̄o ḡäth̄o ȳo ja'ī. Gue'ah̄u, tenḡuth̄o n'na r̄a hn̄inj̄i 'm̄o bi ja max̄øts'e r̄a nyun̄i, i nn̄uth̄o ḡäth̄o ȳo ja'ī.

15 Nu'm̄o b̄i ma ma saqui n'na r̄a lámpara, h̄inda th̄orb̄u ja r̄a huada, sinoque d̄a th̄ox̄p̄u ja r̄a nth̄ox̄anyot'i n'namh̄m̄a ngue di yorpi ḡäth̄o'u 'b̄u'ambo r̄a ngu.

16 D̄ami njath̄u p'̄uya, d̄ami neh̄u ngue d̄a nu ȳo ja'ī'a te r̄a nho guí øth̄u. Nu'm̄o b̄i nu ȳo ja'ī'a r̄a nho guí øth̄u p'̄uya, ȳo ja'ī d̄a 'ȳesp̄abi n̄a n̄i Pap̄äh̄u bí 'b̄u mah̄ets'ī.

R̄a Jesús b̄i ma ngue x̄anho rá ley Oja.

17 A nuyá, 'yo guí ε hm μ ngue dá ε h ε ga hacä ra ley bi 'yotra Moisés, ogue ga hacä' μ yø hya bi nxännbate yø pøngahya Oja. Nu'a, hin'na'a. Sinoque dá ε h ε ngue nu'a te gäma hya mmamp' μ ja ra ley, gä gue'a ga thogä'a.

18 Nugä majuanì te dí xi'ah μ , m ε nte ngue di siguetho ja ra c'amah ε ts'i' n ε hra häi, nu'a te gäma hya nt'ot'i p' μ ja ra ley, ni xinga n'na ra letra, ni xinga n'na ra punto di sä ngue da thaquì asta gue'mø bi nja gätho'a tema hya nt'ot'i.

19 Janangue nuyá, nu to bi zä ngue festho ra hya di manda ra ley, madague'a zits'utho, 'n ε da ngu'a da xännbabi mi'da yø ja'i ngue da mestho ra hya, guehna ra ja'i ngue hinga eda hnu mansu p' μ mah ε ts'i' na. P ε nu ra ja'i ngue da 'yøt'e te mmanna ley 'n ε da ngu'a da xännbabi mi'da yø ja'i ngue da 'yøt'e, guehna ra ja'i da hnu mansu p' μ mah ε ts'i' na.

20 Nugä dí xi'ah μ ngue nu'mø guí nne di nc μ 'ah μ p' μ di manda Oja, ma datho nne ngue xtá ndønho te gdì n'yoh μ , ngue'a te ga 'yo yø xännbate ngue ra ley 'n ε 'a te ga 'yo yø fariseo.

Hingui ho ngue to da nu man' μ rá cu.

21 Ya xcá 'yøhm μ yø hya bi sännbabi yø ndiua manjam'mø ngue bi t' ε mbi: “Yo grá hyote. A nu ra ja'i ngue di nhote, jatho da thaspä ra güenda ngue da ma ra castigo”, bi t' ε mbi.

22 P ε nugä dí xi'ah μ ngue nu ra ja'i da nu man' μ rá cu, jatho da thaspabi ra güenda. A nu ra ja'i ngue xihyø ts'omhya rá cu 'mø yaui, jatho ngue di mp ε ti yø ts'at'abi da hyaspabi ra güenda. Nu to ε mbi ngue ra ndonda rá cu, da ma ra nidu hap μ di nzø.

23 A nuyá, xi'mø guí mmap'ᵤ ja rə altar ngue guá ørpaᵤ rə 'bøt'e Oja, 'nɛ ja dā sop'ᵤ ni mmᵤi ngue hinguí ho te xcá 'yørpə ni cuᵤᵤ, ya hinguá øthᵤ rə 'bøt'e.

24 Sinoque bá sohní 'bøt'ehᵤ p'ᵤ ja rə altar, guá pengui guí nhojpauí ni cu. Ja guá pengui gui dā ni 'bøt'ehᵤ p'ᵤya.

25 Nu'mø bi ma ma yapí'ahᵤ, nu'a di yap'ahᵤ dami nhojpaᵤ p'ᵤ ja rə 'yü, n'namhmaᵤ ngue hīndi dā'ahᵤ p'ᵤ ja rə ts'ut'abi. Porque nu'mø ya bi ndā'ahᵤ p'ᵤ ja rə ts'ut'abi, rə ts'ut'abi di dā'ahᵤ rə policía. Rə policía p'ᵤya dā zixahᵤ fādi.

26 Majuaní te dí xi'ahᵤ, ngue nup'ᵤ ja rə fādi, ya hīnda zä guá pønthohᵤ, guá pømhmᵤ astə gue'mø guá jut'i gātho rə mɛnyu dā ts'an'nahᵤ.

Hinguí ho di n'yots'om'mäi rə ja'í.

27 Ya xcá 'yøhmᵤ rə hyə bi sänbabi yø ja'í ngue bi t'embí: “Yo grá 'yots'om'mäi”.

28 Pɛ nugä dí xi'ahᵤ ngue nu to hɛtə n'na rə xisu 'nɛ so rá mmᵤi ngue di n'yots'om'mäiui, ya sətho 'mø majuaní bi n'yots'om'mäui rə xisu hɛti.

29 A nuyá, nu'mø guí ɛnə ngue rá ts'oqui ni dā ngue ni n'yɛi p'ᵤ guí øthᵤ rə ts'oqui, dami hyahni dā, gui 'yɛi. Man'na xanho ngue di m'mɛ'a n'na ni dāᵤᵤ, hīnda gue'a ngue gä ni do'yohᵤ dā ma rə nidu.

30 Nu'mø guí ɛnə ngue rá ts'oqui ni 'yɛ ngue ni n'yɛi p'ᵤ guí øthᵤ rə ts'oqui, dami hyejni 'yɛ, gui 'yɛi yap'ətho. Man'na xanho ngue di m'mɛ'a n'na ni 'yɛᵤᵤ, hīnda gue'a ngue gä ni do'yohᵤ dā ma rə nidu.

Hinguí ho ngue dā 'yɛnyø xisu yø n'yohᵤ.

31 Ya xcá 'yøhm_u ya yø hya bi sännbabi yø ja'i 'mø yø pa xa thogui ngue bi t'emb_i: “Nu to da da 'yenná xisu, i jatho da nangra s_ucua ngue ra nxuni”.

32 Pε nugä dí xi'ah_u ngue n'na ra xisu 'mø bi 'yenná ndø, nu'mø bi nthatui man'na ra n'yoh_u, ya ra ts'oqui øt'ui na da mε. Pε go rá ts'oqui na ra n'yoh_u bi 'yenná xisu ngue te di nja, porque høndra xisu ngue ra 'yots'om'mäi i sä ngue da t'ei.

'Yo to di exa ntestigo yø ja'i.

33 Ya xcá 'yøhm_u ya yø hya bi sännbabi yø ndiua 'mø yø pa xa thogui ngue bi t'emb_i: “Nu'mø guí ex_h ntestigo Oja ngue majuan_i di nja'a ra hya guí mmamhm_u, ya ja ts'editho ngue guí 'yøth_u'a te ra hya gadi yarpa ni mmic'ei_h ngue di nja”.

34 Pε nugä dí xi'ah_u ngue 'yo guí ex_h ntestigo Oja p'_u guí yah_u ngue gdí hatra ts'edi ni hyah_u. Nu te bi ja mah_εts'i, 'yo guí ex_h ntestigo, porque ja bí 'bap'_u Oja, εntho go t'exa ntestigo'a.

35 'Yo guí ex_h ntestigo ra häi, porque Oja di manda Gä ra ximhäi, εntho go t'exa ntestigo'a. 'Yo guí ex_h ntestigo ra dan_ihni Jerusalén, porque ja ra dast'abi p'_u Oja, εntho go t'exa ntestigo'a.

36 'Yo guí ena ngue da zä da t'øc'a ni ya 'mø himma juan_i te guí mmamhm_u. Porque ni yah_u, ni xinga n'na ni xtah_u da zä guí 'yøth_u ngue xtá nt'axi ogue xtá mpothi.

37 A nu'mø guí nne guí mamhm_u n'na ra hya, njuantho dami mamhm_u ngue'mø da zä, ogue hinda zä. Porque ra ja'i ngue rá n'youi ra zithy, hinguí t'εc'ei te mma, janangue ngue honi te exa ntestigo.

'Yo to dadi cosra nts'o t'ørpe.

38 Ya xcá 'yøhmæ yø hya bi sännbabi yø ja'i 'mø yø pa xa thogui ngue bi t'εmbi: “Nu ra ja'i da hyamba rá dá rá mmic'εiui, xquet'a da thambabi rá dá. Nu ra ja'i da 'yøjpa yø ts'i rá mmic'εiui, xquet'a da t'øjpa yø ts'i”.

39 Pε nugä dí xi'ahæ, ngue nu'a te ra nts'o øt'ahæ n'na ra ja'i, 'yo gadi cospahæ. Hante gue nu'mø to bi mεp'a ni hmihæ, dami unman'na nguadi ni hmi ngue da mε'mi.

40 A nu'mø to guí tupi, 'nε di yap'a'i ngue ä'i ni pahni, cø 'nεhni tuhü dami unni.

41 Nu'mø to da 'yεn'i gui fäxæ n'na kilómetro made ngue gui tuspá rá 'beni, dami doblehæ'a te xi' gui fäxhæ.

42 Nu'mø te'o da 'yä'ahæ n'na ra cosa, dami unni. Nu'a te'o da mip'ahæ n'na ra cosa, dami hmiti.

Nu to 'bæhyø nsæiui jatho ngue di madi.

43 Ya xcá 'yøhmæ'æ yø hya bi sännbabi yø ja'i 'mø yø pa xa thogui ngue bi t'εmbi: “Dami mahni amigohæ. A nu'æ sæ'ahæ, 'yo gadi mahmæ'æ”, bi t'εmbi.

44 Pε nugä dí xi'ahæ ngue dami mahni nsæihæ. Dami 'yæphæ Oja ngue di japi to san'ahæ. Nu te'o gä nnu man'æ'ahæ, dami 'yørpahæ rá nho. Dami marpahæ Oja te'o ya mants'o 'mø guí yahæ. Marpahæ Oja'æ hingui ho te øt'ahæ.

45 A nu'mø gui 'yøthæ ya yø hya dí xi'ahæ ya, ya di nεqui ngue yø basi'ahæ'a ni Papáæ bí 'bæ mahçts'i 'mø. Porque rá hyadi bi hoc'a Oja, hinga hønbnæ 'bæhyø hoja'i øtra nho, sinoque 'nεp'æ 'bæhyø ts'oc'εi øtra nho rá hyadi. Rá 'ye p'æya, hinga

hōndyø hoja'i 'ye p'ua ja yø huahī, sinoque 'nēhyø ts'oc'ēi 'ye p'ua ja yø huahī.

46 A nu'mø ngue hōnt'ua to di mā'ahua gadi māhmua, ɔndana rā nho di nequī ngue guí øthua 'mø? Conque asta yø nguthāi njap'ua.

47 Xi'mø ngue hōnt'ua ni amigo gadi zenguahua, ɔndana rā nho guí øthua 'mø? Porque xquet'a njap'ua yø ja'i hinguī pā Oja.

48 Nu ni Papāhua bí 'bua mahęts'i, mā datho ngue xandønho te øt'e. Guī njathua p'uya, dami nehua ngue mā datho xtānho te gui 'yøthua.

6

Nu rā ja'i øtra nho, 'yo dadi 'yęts'i.

1 Nu'a te gā rā nho ja ngue gui 'yøthua, 'yo guī nnehua ngue hōnnbua 'bui xangu yø ja'i da nu ha gdi 'yøthua rā nho. A nu'mø ngue rā n'yęts'i gni 'yøthua rā nho p'ua ha 'buhyø ja'i, nu'a ni Papāhua bí 'bua mahęts'i ya hīn tema nzābi di 'da'ahua.

2 Janāngue nuyá, nu'mø guí fāxhua yø ja'i nu'ua hyoya, 'yo guí nnehua ngue 'da di batyø ja'i te guí øthua. Porque ngu'a øt'i da yø ja'i p'ua ja yø nija 'nēp'ua ja yø caye, hōntho nne ngue di 'yęts'i ngue da nu yø ja'i'a rā nho øt'e. Pē majuaņi te dí xi'ahua ngue nuyā yø ja'i njap'ua, nu'a gā nnu manho yø ja'i te øt'e, ya hōnt'a yø nzābi'a.

3 Pē nu'ahua, nu'mø guí fāxhua yø hyoya, nu te ja ngue gui 'yøthua, 'yo 'be gui xihni amigo gadi nsixui.

4 Nu'mø guí øthua rā 'bāxte, nt'aguitho dami 'yøthua. Nu'a ni Papāhua bí 'bua mahęts'i i nnutho te guí øthua, go da gut'ahua'a.

Rā Jesús bi xānbabi ha di mat'Oja yø ja'i.

5 A nu'mø ngue guí mmat'Ojah, 'yo guí øthø tengutho øtyø ja'i ngue hingyø mmæi ga 'yøt'a te øt'e. Di ho te ørbø ja yø nija ngue 'bäi ha ga mmat'Oja. I nnepe ngue da nu gätho yø ja'i te øt'e. Da guerp'ø ja yø caye i mmat'Oja p'ø ni ma. Pε nugä majuanj te dí xi'ahø ngue nu'a ga nnumanho yø ja'i te øt'e, ya hønt'a yø nzäbi'a.

6 Pε nu'ahø, nu'mø guí mmat'Ojah, dami cat'ambo ni nguø, tøtra goxthi, dami mat'Ojahø p'øya. A nunä Oja ni Papáhø, ja 'bøp'ø ha guí 'bøhmø nä, go nnu drä mhmat'Oja guí ørbø ja ni nguø nä, 'nε go da gut'ahø nä.

7 Nu'mø gä mat'Ojah, 'yo ja gadi 'yopthobi yø hyä guí xihmø Oja. Porque ngu'a øtyø ja'i hingui pä Oja, i εnä ngue nu'a ya'atho guí yahnj, gue'a di 'yø Oja te xi'a.

8 Pε 'yoguí øthø tengutho øt'ø. Porque nunä Oja ni Papáhø, ya pädi te gä guí homhmø hante ngue guí 'yäpi te guí nnehø.

9 Janangue nu'mø gä mat'Ojah, dami 'yεmhøm: Ma Papá'ahø guí 'bø mahεts'i, dami 'yøt'e ngue da hnu mansu'i.

10 Bá εhε guí manda ua. Di nja'a te ni pähä ua ja rä ximhäi tengutho bí ja mahεts'i.

11 Dami 'dacje rä hmε n'na pa ngu n'na pa.

12 'Nε dami punngä mä ts'oquihe, tengutho gähe xquet'a dädi punnbähe to hingui ho te ørcähe.

13 Dami fäxcähe ngue hinga øt'ähe rä nts'o. Dami yanje ngue rä nts'o. Porque nu'i, gue'e gadi mmandasε, jase ni ts'edi, guí tate para zantho. Da ngut'atho.

14 Nu'mø guí 'bøi ngue guí punnbabi yø ja'i

hinguí ho te øt'ah, nu'a ni Papáhu bí 'buh mahets'i xquet'a di pun'na ni ts'oquih 'mø.

15 Pε nu'mø hinguí nne guí punnbabi ni mmic'eiui te øt'ah, nu'a ni Papáhu bí 'buh mahets'i xquet'a hīndi pun'na ni ts'oquih 'mø.

Ra Jesús bi xānbabi yø ja'i ha di 'yetyø mmæi.

16 Nu'mø guí nne ngue gui 'ye'ni mmæih, 'yo gadi hmi dummæih tengutho øtyø ja'i ngue hingyø mmæi ga 'yøt'a te øt'e. A nuyá, di hmi dummæi 'mø øtyø mmæi, i nne ngue da nu yø ja'i te øt'e. Pε majuanī dí xi'ah, nu'a ga nnu manho yø ja'i te øt'e, ya hønt'a yø nzābi'a.

17 Pε nu'ah, nu'mø guí ε'ni mmæih, 'yo gadi hmi dummæih, sinoque dami 'yejni yah 'ne dami nxhdāh.

18 'Yo guí nneh ngue di unna güenda yø ja'i ngue guí ε'ni mmæih. Hīnda hønt'a ni Papáhu padī ngue guí ε'ni mmæih, go da gut'ah na.

Dami ne ngue bí ja ni mmetih mahets'i.

19 'Yo guí nneh ngue xøgue nma munts'itho'a te guí peshu ua ja ra ximhäi. Porque nu'a te guí peshu ua ja ra ximhäi, da zi yø zu'ε, ya di nts'onī. Ogue da bε yø bε.

20 A nuyá, dami neh ngue nup'uh mahets'i, ja bí jap'uh ra nho guí ntheh, nu'a hīnha di m'medi. Ya hīnda zā da zi yø zu'ε, 'ne hīnda zā da zønyø bε ngue da bε'ah.

21 Nu'mø guí εmhm ngue bí ja mahets'i'a ra nho tate di muui, hønbn da zo ni mmæih p'uh 'mø.

Ra Jesús bi hyejpa ra hya n'na ra nyot'i.

22 Nu'mø bi xogui xanho ni däh_u ya, ya guí h_eth_u xanho ra nyot'i i ja. Njarb_utho ni n'yomf_eni_h_u ya, nu'mø bi xogui xanho, ya guí pah_m_u ndana ra nho gdi n'yoh_u 'mø.

23 Pe nu'mø hingui xogui xanho ni n'yomf_eni_h_u, ya himma juani guí pah_m_u ndana ra nho gdi n'yoh_u 'mø. Ya ns_utho 'mø ngue ra ts'a'b_exu_i p'_u gni mähä, porque hingui xohni n'yomf_eni_h_u ngue guí pah_m_u ndana ra nho.

Bi hycra hya ra Jesús ngue yoho yø hmu.

24 Hingui sä ngue yoho yø hmu ra ja'i di m'mai. A nu'mø ngue yoho yø hmu di m'mai, n'na'a di ma_di, n'na'a h_indi ma_di. N'na rá hmu da 'yørpe te di manda, man'na rá hmu h_inda 'yørpe te di manda. Gui njath_u p'_uya, hingui sä ngue mbø yoho p'_u di ma ni mm_ui_h_u. Di ma ni mm_ui_h_u Oja, x_indi ma ni mm_ui_h_u ra m_enyu.

Nuna Oja fä'u yø ja'i ya o rá 'ye.

25 Nugä dí mma, nu'a te ja ngue gui sih_u, ogue te ja ngue gui hyeh_u, 'yo gue'a mathogui_htho ga ndu ni mm_ui_h_u'a. A nuyá, nu rá te ra ja'i, man'natho di muui ngue'a te da zi. Nu rá do'yo ra ja'i, man'natho di muui ngue'a te da hye.

26 Ya guí nnu_h_u yø ts'int_s'_u 'yo maya, ngue hingui uah_i, 'n_e hingui xofu ngue te da m_ets'i. Pe nuna ni Papá_h_u bí 'b_u mah_ets'i, go di unni te si yø ts'int_s'_u na. Goma gue'ah_u ya, ngue h_inda máxah_u Oja, porque man'na xamma_di'ah_u ngue yø ts'int_s'_u.

27 Xiya, xi ra ja'i tu rá mmai ngue hingui h_ets'i, ¿ua da zä di nte man'na doyni ngue'a ga nh_ets'i?

28 'Yo di tu ni mm̄ai te gui hyeh̄. Ya guí nnuh̄ yø døn̄i bí ja dapo ngue h̄indi m̄p̄efi, ni x̄inguí m̄pe, p̄e māhotho guí n̄equi.

29 Dí xi'ah̄ na r̄a hya na, ngue tengu r̄a dast'abi Salomón, mandønho drá he bi hye, p̄e h̄inha da z̄adi tengu ḡanho yø døn̄i.

30 Porque gues̄ Oja øt'e ngue mazihotho guí n̄equi yø døn̄i bí ja dapo. Bí ja dapo ya, p̄e n̄ixud̄i p'aya, di nzø p'ua ja r̄a orno. Goma gue'ah̄ ngue h̄indi he'ah̄ Oja. P̄e h̄ingá̄ εgui εc'εih̄ x̄anho ngue f̄axah̄ Oja.

31 Jan̄angue n̄uyá, 'yo mathoguitho di tu ni mm̄aih̄ ngue s̄a gui 'ȳemhm̄: “¿Te 'b̄e'a ḡa sih̄ ya, o gue te 'b̄e'a ḡa heh̄ ya?” gui 'ȳemhm̄.

32 Porque yø ja'í 'b̄ucua ja r̄a x̄imh̄ai, h̄ønt'a te da zi 'n̄e'a te da hye ni ma yø mm̄ai hon̄i. P̄e nu'ah̄, nu'a ni Papáh̄ bí 'b̄u māh̄ets'í, ya pad̄i ngue guí homhm̄ ḡatho ya yø cosa ya.

33 Jan̄angue n̄uyá, ma datho dam̄i hyon̄i ha gdi soh̄ rá 'ȳe Oja. N̄uya yø hya di manda Oja, dam̄i ja ndum̄m̄i gui 'yøth̄, n'namh̄ma ngue di 'da'í te ḡama cosa gui homhm̄.

34 A n̄uyá, 'yo s̄a ma'dihi di tu ni mm̄aih̄'a te ja ngue gui thohm̄ n̄ixud̄i. Porque n'na ngu n'na yø pa ja te thohyø ja'í. H̄øntho ngue nu'a r̄a n'ua guí thohm̄ n'na pa ngu n'na pa dam̄i hyon̄i ha gdi thohm̄'a r̄a pa'a.

7

'Yo guí haspah̄ r̄a güenda te ga 'yo mi'da yø ja'í.

¹ 'Yo guí haspah_u ra güenda te ør'mi'da yø ja'i, n'namhma_u ngue hinda_u hyats'ah_u ra güenda Oja te guí øth_u.

² Porque da_u thats'ah_u ra güenda tengutho_u gni_u haspah_u ra güenda mi'da yø ja'i. Tengutho_u gui_u 'yøth_u, xquet'a_u gue'a_u di nja'ah_u'a.

³ ¿Hanja yø ja'i_u ngue ja xangu_u yø ts'oqui, gue-hya nne da_u haspa_u ra güenda yø ja'i_u ngue ts'adyø ts'oqui ja ya? Tengutho_u 'mø guí xihni_u cu_u ngue oxra häi rá dä, pε nu'i_u p'uya, ra biga di o ni dä.

⁴ Ya hinda_u zä gui_u 'yεmni_u cu: “Ague n'yø, tø ga hahmi_u ra häi o ni dä”, gui_u 'yεmbi. A nu'i_u p'uya, hin gadi_u unna_u güenda ngue ra biga oxni_u dä.

⁵ Ya hinni_u 'yup'ua_u te guí mma. 'Be dami_u hyahra biga o ni dä n'namhma_u da_u zä gui_u hyamba_u ra häi o rá dä ni_u cu.

⁶ Nuna_u ra_u hya_u guí nnu_u mandaxquih_u, nu_u ra ja'i_u ngue mandønts'o drá_u mmæi hinda_u zä gui_u xihma_u ra_u hya. Porque n'na_u ra_u cosa xandaxqui, hingui_u sä di t'unyø fo'yo. Nu'mø_u bi_u ncuε_u ra fo'yo, da_u za'ah_u. Ximmangu_u n'na_u ra_u cosa ngue mandø_u mmaditho, hingui_u sä di t'unyø ts'ædi, porque ra_u ts'ædi di 'da'mi, da_u nεp'ua_u häi'a_u te guí unhn_u.

Dami 'yæph_u Oja te guí homhm_u.

⁷ Nuna_u Oja di 'da'i te guí homhm_u. Dami_u 'yæpi te guí nneh_u. Nu_u te gui hyoni, gui tini. Nu'mø_u gá jätra goxthi ngue gui nzohma_u Oja, da_u xoc'ah_u.

⁸ Porque nu_u ra_u ja'i_u ädi te nne, ma_u t'unni. Nu'a_u honi, i tini. Nu'a_u di jätra goxthi, i sojpi.

⁹ Conque nu_u ra_u ja'i_u 'bæhrá basi, nu'mø_u bi 'yæpra thuhmε, hingui_u sä rá_u mmæi ra_u ja'i_u ngue ra_u do di unná basi.

10 Ogue ra hua da 'yäprá basi, hingra c'eya di unni.

11 A nuyá, i ja ni ts'oquih, pe guí padi guí unna cosa nu'a xanho ni basih. Man'natho'a ni Papáhu bí'bhu mahets'i ngue xandønhø te di 'da'ahhu 'mø gui 'yáphhu.

12 Tengü gni ne ngue da máxahhu yø ja'i, da ngu'a gui 'yøthhu, dami 'yørpahhu ra 'báxte mi'da yø ja'i. Ja ni gaxpu gátho yø hya nt'ot'i p'hu ja ra ley, da gue'hu yø hya bi 'yotyø pøngahya Oja.

Mahyejpi ra hya n'na ra goxthi hingui xidi.

13 Mente guí 'buhmu ua ja ra ximhäi, dami hyaxhu ra 'yu njuantho. A nuyá, para ngue da zä gui hyaxhu na ra 'yu na, dami cuthu p'hu ja ra goxthi hingui xidi. Porque nuna ra 'yu ni ma nidu hingui nnu manhenni yø ja'i na, ngue xa nxidi ra goxthi 'ne xa nxidi ra 'yu. Pe mandøngu dyø ja'i ni map'hu.

14 Pe nu ra 'yu njuantho da hyaxra ja'i di nthui ra 'da'yo te, hingui xidi ra goxthi 'ne hingui xidi ra 'yu. Pe ziyohotho yø ja'i ni map'hu.

Nu'a ga nho rá ndät'ä ra za, gue'a di fadi tema za'a.

15 Dami mfähmu xandønhø, nuya yø fehni xänbäte da zøp'hu guí 'buhmu, da 'yena ngue mmambrá hya Oja. 'Yo di hä'ahhu, porque maxøts'itho di nequi ngue yø hoga n'yohu, pe nu te ga 'yo, gä ra nts'onj ørbu ni ma.

16 Nu'a te ga 'yo, gue'a gdi pahmu te'o'a. Tengutho p'hu ja ra 'uini, guí pahmu ngue hinga ja di nzup'hu yø uva. Ni xingyø igo di nzup'hu ja yø 'uini.

17 Porque guí pahm̄a ngue n'na ra hoga za, ra hoga ndät'ä z̄adi. Pε nu'a hinga ra hoga za, hinguí ho yø ndät'ä z̄adi.

18 Nu ra hoga za, hinga ja z̄ap'̄a ra ndät'ä hinguí ho. Nu'a hinga ra hoga za, hinga ja z̄ap'̄a ra hoga ndät'ä.

19 Nu gätho yø za hinguí ho yø ndät'ä z̄adi da ma nt'ets'i ngue da t'udi.

20 Janangue dí xi'ah̄a ngue nu'a te ga 'yo ya yø f̄ehni xänb̄ate, gue'a gdí pahm̄a te'o'a.

Jatho gui 'yøth̄a'a te rá pähä ni Hm̄uh̄a.

21 Nuya yø ja'i da 'yεnguí ngue drá Hm̄ugui, hinga gä da ȳarb̄a ha di m̄anda Oja. Nu'̄a majuaní ngue da ȳarb̄a di m̄anda Oja, gue'̄a yø ja'i da 'yørpabi rá pähä ma Papá bí 'b̄a mah̄ets'i.

22 Nu'mø bi z̄onna pa da th̄aspa ra güenda yø ja'i, xandøngu yø ja'i da 'yεnguí: “Grá hm̄u, grá hm̄u. Xquet'a 'nεcähe dá xicähe yø ja'i te'o'i. 'Nε conni th̄uh̄u dá øthegähe yø ja'i mi n'youi yø ts'onthi. 'Nε conni th̄uh̄u dá øt'ähe xangu yø milagro”, da 'yεnguí.

23 Nu'mø dá th̄acä p'̄aya, ga εmbi: “Damí 'uemhm̄a ua dí 'b̄acä, porque h̄imma amigo'ah̄a. Porque h̄ondra nts'o xquí n'yoh̄a”, ga εmbi.

Bi nhyεjpa ra hya yoho yø hyønnigu.

24 Nu ra ja'i øde te gäma hya dí mmangä 'nε da 'yøt'e te dí xifi, guehna nná hyεjpa bi n'na ra n'yoh̄a ngue ra njamm̄ai na, ngue ra mm̄ando p'̄a bi hyøhrá ngu.

25 Nu'mø bi nja ra 'ye, bi mo ra dathe, bi n'yo ra ndahí ngue bi nønhna ngu. Pε h̄imbi dägui, porque ra mm̄ando p'̄a h̄øxrá ngu.

26 Pε nū rā ja'i øde te gāma hya dí mmangä, 'nε hinda 'yøt'e te dí xifi, guehna nná hyejpabi n'na rā n'yohu ngue hin'ya rá n'yomfɛni na. Guep'ua ja rā 'bomu dehe bi hyøhrá ngu.

27 Mī n'ye p'uya, bī mo rā dathe, bī n'yo rā ndahi ngue bī nønhna ngu. Bi xot'i, maxøgue bī n'uɛni.

28 Mī juahya yø hya bi xännba yø ja'i rā Jesús, di 'yødyø ja'i ya yø hya bi xifi.

29 Porque yø xännbate ngue rā ley hingui ya manzaqui 'mø xännbate, pε nuna rā Jesús ɛna nts'ut'abitho 'mø xännbate, nū te mma ngue di nja gue'a di njahma'a.

8

Ra Jesús bi 'yøthe n'na rā n'yohu mī 'ya rá do'yo.

1 Mambá ɛp'ua bí ja rā nyuni mambi 'buhra Jesús, xangu yø ja'i bá n'youi.

2 Bi guat'a n'na rā n'yohu mī hembra ts'o'ya p'uya. Bī ndantyøhmū p'ua 'buhra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Ague grá hmu, nū'mø guí nne gui 'yørcā rā mate gui 'yøthegui, nugä dí padī ngue dā zāgui —bi 'yɛmbi.

3 Rā Jesús bi dots'i conná 'yε, bi 'yɛmbuya:

—Ahá, dí nne ga øthe'i. Dā zä'i ya —bi 'yɛmbi.

Høntho bī manna rā hya na, nuna rā dārquɛhī mī 'ya rá do'yo, 'bexpi zä ha mī hēmbi.

4 Rā Jesús bi 'yɛmbra n'yohu mī'ua:

—Nuyá, 'yo to guí xifi te dá øt'a'i ya. 'Be ni ma ya, sømp'ua 'buhra mmäcja. Dā nū ngue ya bi zä'i. Damī 'yøtra 'bøt'e tengutho bī manda rā Moisés ngue dā 'yøtyø ja'i 'mø bi zä rā 'ya hēmbi. Janangue dā badī gätho yø ja'i ngue ya bi zä'i.

Ra Jesús bi 'yøthebi rá hmiqúi n'na ra capita.

⁵ Nuna ra Jesús, mi zømp'ʘ ja ra hnini Capernaum. Bi ma bá äpra mate n'na ra capita.

⁶ Bi 'yɛmbi:

—Ague grá hmu, nu'a n'na ra ts'unt'ʘ di mpɛp'ʘ ja ma ngu, sä ra ndate ngue tu gä rá do'yo —bi 'yɛmbi.

⁷ Ra Jesús bi 'yɛmbra n'yohʘ äpra mate:

—Ga mmagä p'ʘ 'mø, ga ma øthegä —bi 'yɛmbi.

⁸ Nu'a ra capita p'ʘya, mahømbi 'yɛmbra Jesús:

—Pɛ ague grá hmu, 'yo gadi n'ani. Nugä himma nsä'be ngue guí cʘrbʘ ja ma ngu. A nuyá, høntho dami manya ngue da zä ra ts'unt'ʘ dí xi'i, ya dí padi ngue da zä ra n'ʘ hɛmbi.

⁹ Porque nugui xquet'a 'bʘi to 'bet'o ngue di mandagui. A nugä p'ʘya, xquet'a dí si ma soldado dadi manda. Nu'mø dí xi'a n'na ra soldado ngue ha da ma, i pap'ʘ dí et'i. Ogue ga ɛmbi: “Bi 'yɛcua”, ra soldado p'ʘya bá ɛp'ʘ. Ogue ma hmiqúi, ga 'bɛpi te da mɛfi, ra hmiqúi øt'e te dí xifi.

¹⁰ Nuna ra Jesús mi 'yøde te xihra capita, di 'yøtho te sifi. Bi 'yɛmbyø ja'i n'youi p'ʘya:

—Majuani dí xi'ahʘ ngue hɛnjonni judío di pøni ngue gdi tinnbä rá nt'ɛc'ɛi tengu ga 'yɛc'ɛigä na ra n'yohʘ na.

¹¹ Nugä dí xi'ahʘ ngue xangu yø ja'i hɛngyø judío dí bømp'ʘ ni bøxyadi 'nɛp'ʘ ni yəhra hyadi, ngue nup'ʘ di manda Oja p'ʘ mahɛts'i, 'dap'ʘ di nsihmɛui ra Abraham, conna Isaac, conna Jacob.

¹² A nu'ʘ yø ja'i mi jahma ngue xta nzo rá 'yɛ Oja 'nɛ himbi ne, da t'ɛmp'ʘ thi ja ra 'bɛxui'ʘ. Ja di nzomp'ʘ 'nɛ ja di guxpʘ yø ts'i'ʘ.

13 Ra Jesús bi 'yɛmbra capita m̄ nyau:

—Ni ma ni ngu ya. Nu'a ra hya guí ɛc'ei ngue da zä ga øt'e, ya bi nja ya.

Ngu ra ora bi manna ra hya na, 'bexpi zä ra ts'ant'u m̄'u.

Ra Jesús bi 'yøthebi rá to ra Bɛdu.

14 Ra Jesús bi map'u ja rá ngu ra Bɛdu. Nu'a rá to ra Bɛdu oxpu ja rá t'ots'i ngue m̄ hembra pa.

15 Ra Jesús bi bennba rá 'yɛ ra dārquɛhi ngue bi gats'i. 'Bexpi zä ra pa m̄ hemb̄i. Nuna ra xisu p'uya, bi nangui ngue bi hojpi te da zi yø ja'i.

Ra Jesús bi 'yøthe xangu yø dārquɛhi.

16 M̄i dāhra nde p'uya, nup'u 'bāhra Jesús, xangu yø ja'i n'youi yø ts'onthi bá ts'innbi ngue da 'yøthe. Pɛ ra Jesús høntho da mā ngue da zä yø ja'i n'youi yø ts'onthi, 'bexi sä. 'Dama 'dan'yo yø n'u hɛmbyø ja'i, pɛ gä bi 'yøthe.

17 M̄i nja na ra hya na, ya bi nja'a te ra hya bi manna pøngahya Isaías ngue bi 'yɛna: “Nu te gāma n'u gm̄i hɛmphu, gä bi hyaqui hapu m̄'u”, bi 'yɛna.

Yonc'ei bi nyau ra Jesús.

18 M̄i nu ra Jesús ngue mandøngu dyø ja'i di mäts'i. Bi xihyø xädi p'uya ngue bi mähä dí ma man'na nguadi ra zabi.

19 Nu'a n'na ra xännbate ngue ra ley bi guarbu 'bāhra Jesús, bi 'yɛmb̄i:

—Ague grā xännbate, nugä dí nne ga mmɛ hapu gdí ma —bi 'yɛmb̄i.

20 Ra Jesús bi 'yɛmp'a yaui:

—Yø haho ja yø 'bido hapu säya. Yø ts'int's'u ja yø 'bafi hapu säya. Pε ra N'yohu bi 'yε mahεts'i, hin'yua rā ngu hapu di n'oxi.

21 Pε nu'a n'na nc'ei rā xädi bi 'yεmbi:

—Ague grā hmu, dami 'dacra nt'edi ngue 'be da du mā papá, ga ägui, ya ga mε p'uya —bi 'yεmbi.

22 Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ma ga mmehma. Nu'u yø ja'i entho ya xa ndu ngue hingu pa Oja, gue'u da 'yähyo mminduui'u.

Ra Jesús bi säyabi ra ndahi conyø funthe.

23 Nuna ra Jesús bi yarbua ja ra barco ngue bi ma, bi mähä yø xädi.

24 Pε nup'u ja ra zabi, bi nanga n'na ra ndate ndahi. Nu'u yø funthe nangui, so mbo ra barco mente atho ra Jesús.

25 Nu'u yø xädi p'uya, bá äp'u bi aha, bi 'yεmbi:

—Ague grā Hmu, dami yanje. Ya ja ngue da thunt'a mbonthe ra barco. Ya ga tuhua —bi 'yεmbi.

26 Ra Jesús bi 'yεmbyø xädi:

—¿Hanja ngue guí suha? ¿Ua hinguí εc'ei ngue ga fäxaha? —bi 'yεmbi.

Mi nangra Jesús, bi hejpabi ra ndahi 'nēhyø funthe. Mi hejpi, 'bexpi nsäya.

27 Nu'u yø xädi p'uya, di 'yøtho te bi nja. Di n'yεmbi n'na ngu n'na:

—¿Te'o ni n'yohu na n'yø? Asta ra ndahi 'nēhra dehe εc'ei 'mø bi zofu —di n'yεmbi.

Ra Jesús bi 'yøthe yonc'ei mi n'youi yø ts'onthi.

28 Mi zøm man'na nguadi ra zabi, ja ra häi ni hu ngue Gadara. Ja bi nthēui p'u ra Jesús yoho yø n'yohu mi n'youi yø ts'onthi. Pε mandønts'otho, xpi

'yεp'ʌ ja rā camposanto. Astā nts'u'ʌtho to dā thop'ʌ ja rā 'yū.

²⁹ Mī nū rā Jesús, bī mʌhrā mafi. Bi 'yεmbi:

—Ague Jesús, rá Ts'unt'ʌ'i Oja, ʒhanja ngue gadi nthint'ua dí 'bucāhe? Porque tobe hinguī sōnna pa ngue gui pεnngahe rā castigo —bi 'yεmbi.

³⁰ Nup'ʌ yap'ʌtho, mambi 'yop'ʌ n'na 'bui yø ts'ʌdi, mā 'yonī p'ʌ ngue sihmε.

³¹ Nū'ʌ yø ts'onthī bi 'yεmbrā Jesús:

—Nū'mø guī nne ngue gā hεcāhe ua ya yø n'yohʌ 'bucua, pε damī 'dacje rā nt'εdi ngue gā cut'āhe yø mmui yø ts'ʌdi bí 'yonʌ —bi 'yεmbi.

³² Rā Jesús bī unna nt'εdi yø ts'onthī, bi 'yεmbi: —I mähā nʌ bí 'buihyø ts'ʌdi 'mø.

Janangue nū'ʌ yø ts'onthī bi hyep'ʌ yø n'yohʌ mī n'youi, ī ncʌrbʌ ja yø mmui yø ts'ʌdi. Yø ts'ʌdi p'ʌya, bi gʌ rā 'dihī, bī nhyørbʌ ja rā zabi. Gā ja bi jarbʌ rā dehe.

³³ Nū'ʌ mī fāhyø ts'ʌdi p'ʌya, bī nsu 'mø mī nū te bī nja. N'na 'dihitho bī map'ʌ bí ja rā hnini ngue bá mā te bī nja. Bī mā tengue xi thohyø ts'ʌdi, 'nε bī mā tengue xi tho'ʌ yø n'yohʌ mī n'youi yø ts'onthī.

³⁴ Nū'ʌ yø ja'ī mambī 'bup'ʌ ja rā hnini, gā bī ma ngue bi zømp'ʌ bí 'buhra Jesús. Mī zønyø ja'ī p'ʌ 'buhra Jesús, bi xifi ngue dā ma.

9

Rā Jesús bi 'yøt'e ngue dā fadi ngue ja rá ts'edi ngue di punnba yø ts'oqui yø ja'ī.

¹ Rā Jesús bi yʌrbʌ ja rā barco ngue dā ma, dī ma man'na nguadi rā zabi ha bí ja rā hnini.

² M̄i z̄omp'ʰ ja r̄a hn̄ini, bá thunn̄babi n'na nc'ei bá oxr̄á f̄idi ngue t̄udyø gua. M̄i n̄u r̄a Jesús te øtyø ja'í bá d̄u r̄a d̄ärquēhi, i pad̄i ngue εc'ei yø ja'í ngue d̄a z̄ä d̄a 'yøthe r̄a d̄ärquēhi. Bi 'yεmbra d̄ärquēhi p'ʰya:

—Ague ts'unt'ʰi, 'yo t̄u n̄i mm̄i, ya d̄á pun'na n̄i ts'oqui ya —bi 'yεmbi.

³ Nuna r̄a hya bi man̄na Jesús, m̄i 'yøhyø xänn̄bate ngue r̄a ley, bi mbøc̄ue. Bi 'yεmp'ʰ ja yø n'yomf̄eni: “Nuna r̄a n'yoh̄ 'b̄acua, thenmah̄ya Oja na co n̄u'a r̄a hya i mma”.

⁴ Pε r̄a Jesús i patho te mb̄ɛnya yø n'yoh̄ mbøc̄ue, bi 'yεmbi:

—Nuna r̄a hya gá b̄emhm̄ ya, h̄inga ja rá njap'ʰ na.

⁵ Nugä d̄á xih̄ra n'yoh̄ 'b̄acua, dí εmbi: “Ya d̄á pun'na n̄i ts'oqui ya”. Pε n̄uyá, h̄indi n̄equi xan̄ho ngue'mø bi mpunn̄bi ogue h̄in'na. Pε n̄u'mø ga εmbi: “Dam̄i nangui, gui cax̄ni f̄idi, gui mma”, ga εmbi, n̄u'mø ngue bi n'yo p'ʰya, ya gui pah̄m̄ xan̄ho ngue ja mā ts'edi.

⁶ A n̄uyá, dam̄i pah̄m̄ ya ngue r̄a N'yoh̄ bí 'yε mah̄ts'i, ja rá ts'edi ua ja r̄a xim̄häi ngue di pun̄ba yø ts'oqui yø ja'í.

Bi 'yεmbra n'yoh̄ xan'ʰ p'ʰya:

—Dam̄i nangui, cax̄ni f̄idi, n̄i ma n̄i ngu.

⁷ R̄a d̄ärquēhi p'ʰya, bi nangui, bi ma rá ngu.

⁸ M̄i n̄u yø ja'í te bi n̄ja, bi nsu yø ja'í. Pε εsp̄abi Oja porque d̄i n̄equi ngue Oja di un̄na ts'edi te ø'na r̄a n'yoh̄ na.

Rá Jesús bi zixra Mateo, da 'yøt'e ngue rá xädi.

⁹ M̄i ma ra Jesús, n̄i nthop'ᵤ ja rá oficina n'na ra n'yohᵤ n̄i h̄u ngue ra Mateo, nuna jamba ra m̄enyu yø ja'i ja te pä. M̄i nu ra Jesús, bi 'ȳemb̄i:

—Ma ga mm̄e n'yø, ga øt'e ngue ma xädi'i —bi 'ȳemb̄i.

Ra Mateo p'ᵤya, bi zop'ᵤ rá oficina ngue b̄i m̄e ra Jesús.

N̄uya yø ja'i t'̄emb̄i ja yø ts'oqui, 'dap'ᵤ s̄ihm̄eui ra Jesús.

¹⁰ Man'na ra pa p'ᵤya, nuna ra Jesús b̄i m̄e yø xädi p'ᵤ ja rá ngu ra Mateo ngue da ns̄ihm̄e. Xangu yø nguthäi 'b̄ap'ᵤ, co 'n̄e hm̄i'da yø ja'i t'̄emb̄i ngue ja yø ts'oqui, gä 'dap'ᵤ s̄ihm̄eui ra Jesús.

¹¹ Yø fariseo p'ᵤya m̄i nu te øtra Jesús, bi 'yørpab̄i ra nt'änni'ᵤ yø xädi, bi 'ȳemb̄i:

—¿Hanja n̄i xännbatehᵤ ngue 'dap'ᵤ s̄ihm̄eᵤ yø nguthäi co 'n̄ehyᵤ m̄i'da yø ja'i ja xangu yø ts'oqui? —bi 'ȳemb̄i.

¹² M̄i 'yøhra Jesús te sipyø xädi, bi 'ȳemp'ᵤ d̄i yahni:

—N̄uya yø ja'i di hȳenni, guehya n̄i 'ȳehra 'yøthe ya. P̄e yø ja'i xanzaqui, h̄inga gue'ᵤ n̄i 'ȳe'ᵤ.

¹³ Dam̄i xähm̄e te n̄i bønyø hyä nt'ot'i p'ᵤ ja ra Maça Libro ngue ɛna: “Dí nnegä ngue d̄i nja n̄i nhūcatehᵤ, porque guehna man'natho d̄i muui na ngue yø 'bøt'e guí ørcahᵤ”, ɛn'Oja. A nugä, dá ɛh̄e ngue gue'ᵤ yø ja'i ja yø ts'oqui ga xifi da hȳep'ᵤ ra nts'o ga 'yo, h̄inga gue'ᵤ yø ja'i ɛna ngue ya 'yo xanho dá ɛh̄e ga nzofo —bi 'ȳemb̄i.

B̄i manna Jesús hanja ngue h̄ingui ɛtyø mm̄i yø xädi.

14 Nu'u yø xädi ra Xuua bi guarbu 'bähra Jesús. Bi 'yēmbi:

—¿Hanja ni xädi ngue hinguí etyø mmái? Conque nugähe 'nēhyø fariseo emmēi dí ε'mā mmāigähe —bi 'yēmbi.

15 Ra Jesús bi 'yēmbya yaui:

—Nu'u yø ja'i ts'ofó ngue da nu ra nthati, hinguí 'bu ndummái ngue da 'yetyø mmái mente 'dap'u 'buhma ra novio. Njarbutho mā xädigä ya, hinguí etyø mmái ngue 'daua dí n'yo'be. Pe bá ep'u ra pa ngue da zigagui mā nsai'be. Nu'a ra pa'a p'uya, mfađi ngue da zä da 'yetyø mmái ya mā xädi 'mø.

16 Nuna ra 'da'yo hya dí xännbate, n'nan'yo na ngue ra nyogui xädi. Tengutho n'na ra 'da'yo ulu, hinda zä di 'bøtra zε'ulu. Porque ra 'da'yo ulu di ngants'i, ya man'na di nts'onna zε'ulu.

17 Tengutho ra 'da'yo vino hinguí sä da sirbu ja ra zεxfani ngue da zēdi. Porque ra 'da'yo vino da xetra zεxfani 'mø da sit'i, ja di m'mep'u p'uya. Janangue ra 'da'yo vino, ra 'da'yo xifani da sit'i n'namhma ngue gä yoho hinda m'mēdi.

N'na ra n'yohu bi zixra Jesús ngue da øthebi rá t'ixu.

18 Mente ra Jesús bi xihyø ja'i ya yø hya ya, bi zø'a n'na ra n'yohu 'bet'o ngue yø judío. Bi ndantyøhmu p'u 'bähra Jesús, bi 'yēmbi:

—Nu mā t'ixu exa ja bi du, pe nu'mø guí mma, gui japni 'ye p'u ja rá do'yo, mahōndi m'mái.

19 Ra Jesús bi nangbu mi hudi, bi me'a sits'i. Bi mahä yø xadi.

20 Mente ni 'yo ra Jesús, nuna n'na ra xisu ya n'ne'ma yonjeya mi hembra m'mäcji, bi guarba ja rá xatha ra Jesús ngue bi därpa rá nyani rá he.

21 I en'a mbo rá mmui: "Nu'mø ga thärpabi rá he ra Jesús, da zägui", bi 'yena.

22 Mi dädi, 'bexpi 'bätra Jesús ngue bi hyetra xisu. Bi 'yembaya:

—Ague t'ixu, da hyu ni mmui. Ya bi zä'i ngue gá 'yεc'εigui ngue da zä'i comma ts'edi —bi 'yembi.

'Bexque'a bi zä ra n'u mi hembra xisu.

23 Mi zømp'u ja rá ngu ra n'yohu na ra Jesús, bi nu ngue 'bap'u yø mε'bida. Di yänni yø ja'i 'bap'u ngue zoni.

24 Ra Jesús bi 'yembyø ja'i:

—Damí pømhmu ua. Nuna ra hmute 'bucua, hinguí tu na, i atho na —bi 'yembi.

Pε nuya yø ja'i yauí ra Jesús, i thentho, porque padí ngue ya xi du ra hmute.

25 Mi bøn'athi gätho yø ja'i p'uya, ra Jesús bi thop'u brá 'benna hmute. Bi bennba rá 'yε ra hmute bi gats'i. Ra hmute p'uya bi bennaate, bi nanguí.

26 Nu te bi 'yøtra Jesús, bi n'yo ra hya ndap'u bi zä'a ra xequi'a.

Ra Jesús bi 'yøthe yoho yø xädä.

27 Mambá εp'u ja ra ngu na ra Jesús, nup'u ja ra 'yu bi denni yoho yø xädä. Ni mafi, bi 'yembi:

—Ague rá mbom'meto'i ra David, damí huεga'be.

28 Mi yarbu ja rá ngu ra Jesús, bi guatyø xädä. Ra Jesús bi 'yembi:

—¿Ua guí εc'εiui ngue da zä ga øt'ä na te guí xicui ya?

Yø xädä p'uya bi 'yεmbi:

—Ahá grá Hmu, dí εc'εi'be ngue da zä gui 'yøt'e
—bi 'yεmbi.

²⁹ Bi Macyø 'ye ra Jesús ngue bi dārpa yø dä yø
xädä. Bi 'yεmbi:

—Ngue guí εc'εiui ngue da zä ga øthe'auí, da
zä'auí ya.

³⁰ Nu'uyø xädä p'uya 'bexpjnzø yø dä. Pε ra Jesús
di hejpi ngue hñte da mā, bi 'yεmbi:

—Man'nan'yo mī 'yøt'e ngue guí mmammi te dá
øt'auí ya —bi 'yεmbi.

³¹ Pε nuya mayø xädä, høntho bi nhyehmi ra
Jesús, to bi zä xifi te xi 'yørpabi ra Jesús.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra gone.

³² Høntho bi ma ya mayø xädä, bi zø hmi'da yø
ja'i p'ua ha 'bähra Jesús, bá zinnbabi n'na ra n'yohu
di gonebi ra ts'onthi.

³³ Nuna ra Jesús bi japrā ts'onthi ngue bi hyεp'ua
ra ja'i n'youi. Bi zä bi nya ra gone. Pε yø ja'i bi nu
te bi nja, di 'yøtho, di n'yεmbi:

—Nuna te dá nuhu bi nja ya, mēnte yø pa xa
thogui hñjongui pøni ngue da ngu'a da 'yøt'ua ja
ra häi Israël.

³⁴ Pε yø fariseo bi 'yεna:

—Nuna ra n'yohu 'bucua, i øthe yø ja'i n'youi yø
ts'onthi, porque gue'a ra zithu yø hmu yø ts'onthi
i fäts'i te øt'e —bi 'yεna.

Ra Jesús di huεcyø ja'i.

³⁵ Nuna ra Jesús bi n'yo ndap'ua bi zä yø hñini.
Nup'ua ja yø hñini søni, xännbabi rá hya Oja yø ja'i
di mpæti p'ua ja yø nija yø judío. I xihyø ja'i ra hoga
'da'yo hya ngue ha di njap'ua di zo rá 'ye Oja yø ja'i.

Yø ja'i 'dama 'dan'yo man'ua hembj, pe gä bi 'yøthe ra Jesús.

³⁶ Nu'mø bi nu ngue xangu yø ja'i di mpeti p'ua ha søni, emmei di huεqui. Porque yø ja'i 'bu ndummai, hingui padi te da 'yøt'e. Entho yø de'yo 'mø hijnjo'o to da mädi.

³⁷ Pe ra Jesús bi 'yεmbyø xädi:

—Majuani dí xi'ahua, ngue xangu ra 'befi i ja, pe yø mefi zi yohotho 'bui.

³⁸ Janangue nuyá, nuna Oja rá mmeti ra 'befi, dami 'yäphua ngue da menhyø mefi p'ua ja rá 'befi.

10

Ra Jesús bi 'yεxi 'de'ma yoho yø xädi.

¹ Ra Jesús bi zo'ua 'de'ma yoho yø xädi ya xi huanhni. Bi unna ts'edi ngue da 'yøthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi, da gue'ua yø ja'i hembj n'na ma 'dan'yo ma n'ua, da 'yøthe.

² Ja ua yø thuhu ya 'de'ma yonc'ei yø representante ra Jesús. Rá madi rá thuhu ra Simu, nu'a i nhuta m'mefa ngue ra Bedu. Ra Andre nuna rá n'yohua ra Bedu. Ra Jacobo, 'nεhra Xuua, guehya yø ts'ant'ua ra Zebedeo ya.

³ Ra Lipe. Ra Bartolomé. Ra Toma. Ra Mateo nuna ra nguthäi. Ra Jacobo nuna rá ts'ant'ua ra Alfeo. Ra Lebeo nuna ja man'na ra thuhu ngue ra Tadeo.

⁴ Ra Simu nuna n'youi ra partido ngue ra cananista. 'Nεhra Judas Iscariote nuna bi dä ra Jesús.

Bi xi'ua 'de'ma yoho yø xädi ra Jesús ngue da ma da xänbä ra hya yø ja'i.

5 Nuya 'de'ma yoho yø xädi rá Jesús, bi 'yet'i ngue da manna hya. Rá mudi bi 'yembi:

—'Yo gni mähä p'ua ja rá m'mahyø ja'i hingyø judío. 'Nε 'yo guí cæthæ p'ua ja yø hnini ja'a ra rá häi Samaria.

6 Sinoque i mähä p'ua 'bæhyø judío. Porque yø judío tengutho yø de'yo ngue xa m'medi.

7 Guí xihmæ yø ja'i p'ua gdi mähä ngue nuna Oja bi 'bæ mahæts'i, ya da guehyø pa jap'ua da 'yudi ngue di manda ua ya.

8 Dami 'yøthæ yø ja'i di hyenni. Gui 'yøthæ ngue di bænnate yø ánima. Gui 'yøthæ yø ja'i 'ya yø do'yo. Gui 'yøthæ yø ja'i n'youi yø ts'onthi. Nuna ra ts'edi ga 'da'ahæ, hinte dá jap'ahæ. Janangue nuyá, nu yø ja'i gui 'yøthæ, 'yo te gui jambahæ.

9 'Yo guí hæxhæ rá mænyu ngue rá oro ogue rá t'axi ogue rá cobre.

10 'Yo tema lega guí cæxhæ. O guí cæxni mponihæ. 'Yo guí cæxhæ mi'da yø thixfani ogue yø tøhø. Porque rá mæfi Oja jatho ngue di t'unni te da zi.

11 Nu'mø gá sømhæ p'ua ja n'na rá danihni ogue ja n'na rá t'unihni, dami hyomhæ n'na rá n'yohæ nu'a hnumanho p'ua ja rá hnini, dami 'yæphæ rá nt'ædi ngue di 'da'ahæ rá ts'äya. Ja dami nsäyahæ p'ua ja rá ngu'a, asta gue'mø guá æhmæ.

12 Nu'mø gá cæthæ mbo rá ngu, gui 'yæmhæ: “Oja di japyø ja'i 'bæcua”.

13 Nu'mø da nu manho'ahæ yø ja'i 'bæp'ua ja rá ngu, ya di tocabi na rá nzengua guí xihmæ 'mø. Pε nu'mø ngue hingui nnu manho'ahæ, nu'a rá nzengua guí xihmæ, ya händi tocabi.

14 Nu'mø ngue himbi hnu manho'ahæ p'ua ja n'na rá hnini ogue ja n'na rá ngu händi n'na'ahæ rá ts'äya

'nɛ h̄inda ne da 'yøhyø ja'i na ra hya guí xihm̄, n̄i mähä p'uya, pømh̄m̄ p'ua ja ra hn̄ini ogue ja ra ngu. Dam̄i huam̄hm̄ra fonthäi di n'youi n̄i mbonguah̄.

15 Majuan̄i dí xi'ah̄m̄ ngue nu'mø ra pa dan̄i hyaspa ra güenda Oja ya yø ja'i di ja'ah̄m̄ p'ua, man'na xangu ra castigo da thohya, ngue'a te ra castigo da tho'ua yø ja'i mi 'b̄mp'ua ja ra hn̄ini Sodoma 'nɛp'ua ja ra hn̄ini Gomorra.

Bi xihyø xädi ra Jesús ngue da zä ra n'ua da ts'ui.

16 A nuyá, ga p̄en'nah̄m̄ p'ua ha 'b̄uhyø ts'oc'ɛi, ngue nts'utho, tengutho yø de'yo 'mø bi zømp'ua 'b̄uhyø zate. Pɛ dam̄i 'yøt'e ngue gyø njamm̄aih̄m̄, guí mfähm̄, tengutho guí mfäh̄yø c'ɛya. Pɛ 'yo to guí s̄hm̄, guí 'yøth̄m̄ tengutho yø paloma ngue h̄ingyø nequis̄i.

17 Dam̄i mfähm̄ p'ua 'b̄uhyø ja'i. Porque yø ja'i da zixah̄m̄ fädi. Nup'ua ja yø nija yø ja'i da mɛp'ah̄m̄.

18 Di dä'ah̄m̄ p'ua 'b̄uhyø ts'ut'abi 'nɛp'ua 'b̄uhyø go-bierno. Di u'ah̄m̄ yø ja'i ngue guí ɛc'ɛigah̄m̄. Nu'mø ngue ya gdí 'b̄hm̄ p'ua ha 'b̄uhyø ts'ut'abi, ngu'ua yø judío, ngu'ua h̄ingyø judío, gä da zä da 'yøhna ra hoga 'da'yo hya guí xihm̄.

19 Nu'mø bi jo'ah̄m̄, 'yo sä di tu n̄i mm̄aih̄m̄'a te ra hya ja ngue guí xihm̄ ra ts'ut'abi. Nu'a ra ora guí dä n̄i hyah̄m̄ p'ua ja ra ts'ut'abi, Oja di 'da'ah̄m̄ ra hya ja ngue guí mm̄am̄hm̄.

20 Porque ra Espiritu Santo di b̄en'nah̄m̄ ra hya guí xihm̄ ra ts'ut'abi. H̄ingni n'yomf̄ɛn̄isɛ guí j̄m̄cra hya guí mm̄am̄hm̄.

21 Nu yø n'yoh̄m̄ ɛc'ɛigui, di yapɛ yø n'yoh̄m̄ h̄ingui ɛc'ɛigui ngue da tho. Yø papá, nu'mø bi 'yɛc'ɛigui yø basi, di dä yø basi ngue da tho. Yø basi

p'uya, nu'mø bi 'yεc'εigui yø papá, di dā yø papá
ngue dā tho.

²² Hønnbæ bi zā dā zæ'ahæ yø ja'i ngue guí
εC'εigahæ. Pε nu rā ja'i dā zeti hangū rā n'æ dā
thogui, guehna di nyanná te na.

²³ Nu'mø bá ju'ahæ n'na rā hnini, dami 'dagui gdi
mähä man'na rā hnini. Pε nugä dí xi'ahæ, tobe hin
gadi täti gadi 'yomhmæ rā hya p'æ ha 'bæhyø judío
'mø mi zønna pa dā hyaspa rā güenda yø ja'i rā
N'yohæ bí 'yε mahets'i.

²⁴ Nu rā xädi, 'yo di εnā ngue hinda thogui
tengutho thohrá xännbate. Xi mmangu rā hmiqū,
'yo di εnā ngue hinda thogui tengutho thohrá
hmu.

²⁵ Nu rā xädi, di m'mæi ngue rā conforme, ngue
dā thogui tengutho dā thohrá xännbate. Rā hmiqū
p'uya, di m'mæi ngue rā conforme, ngue dā thogui
tengutho dā thohrá hmu. Nu'mø ngue bi nu
man'ægä yø ja'i, gui huqū ngue drá zithu, goma
gue'ahæ hinda nu mman'æ'ahæ yø ja'i ngue guí
tεnngahæ.

Rā Jesús bi mā ndana ja ngue dā ts'ü.

²⁶ Janāngue nuya yø ja'i sæ'ahæ, 'yo guí sūhæ ya.
Nu te gāma hya njo'mi, siempre dā fāmhma.

²⁷ Nuya yø hya dí xi'asæhæ, dami xihmæ gätho yø
ja'i. Nuya yø hya dí hut'atho ni guhæ, i nt'øde rā hya
gä rā hnini.

²⁸ 'Yo guí sūhæ'æ dā ne dā hyo'ahæ. Porque nu'mø
bi hyo'ahæ, nu rā te ya hinda zä te dā japi. Nuna
Oja, ja rá ts'edi ngue di juat'a ni do'yohæ 'nε ni tehæ
p'æ ja rā nidu, guehna dami sūhæ na.

29 Nu'mò bi 'bä yoho yø ts'int's'ɥ, hõnda n'na ra xani ma t'uni. Pɛ hinga n'na di m'mɛ'ɥ yø ts'int's'ɥ mɛnte ngue hĩndi unna nt'ɛdi ni Papáɥ.

30 Janjuani ngue fãxahɥ Oja. Conque asta ni xtahɥ i m'mede n'na ngu n'na.

31 Janangue 'yo guí suhɥ yø ja'i. Porque man'na xammađi'ahɥ ngue yø ts'int's'ɥ, mađague'a ngue yø mmũndotho'ɥ.

Ra Jesús bi xihyø xädi ngue hinda gømp'ɥ ha b'ɥhyø mmic'ɛiui.

32 Nu to gätho da mamp'ɥ 'b'ɥhyø ja'i ngue ɛc'ɛigui, xquet'a ga mmangä p'ɥ 'b'ɥhma Papá bí 'b'ɥ mahɛts'i ngue dadi n'amigo'be ra ja'i.

33 Pɛ nu te'o da gøngä p'ɥ 'b'ɥhyø ja'i, da ma ngue hingui ɛc'ɛigui, xquet'a ga mmangä p'ɥ ha bí 'b'ɥhma Papá mahɛts'i ngue hĩn dadi n'amigo'be ra ja'i da gøngui.

Nup'ɥ ha t'ɛc'ɛi ra Jesús, bi ma ngue di nja ra sui.

34 'Yo guí ɛmhɥ ngue dá ɛcä ua ja ra ximhäi ngue hĩn tema n'ɥ guí sähɥ. Nu'á, hĩn'na'a. Sinoque di nja ra sui.

35 Dá ɛcä ua ngue di nja'a di nsɥhyø ja'i. Ra ts'unt'ɥ di nsɥhmi ra papá. Ra hmute di nsɥhmi ra mamá. Ra ts'ihue di nsɥhmi rá cä.

36 Nu'ɥ yø nsɥiui ra ja'i da 'yɛc'ɛigui, gue'ɥ 'b'ɥp'ɥ ja rá ngu da zai.

37 A nuyá, nu ra ja'i ngue ma datho di mahrá papá, di mahrá mamá, ngue nugui, guehna ra ja'i ya hingrá nsäui da denngui. A nu ra ja'i ngue ma datho di mahrá ts'unt'ɥ, di mahrá t'ixu ngue nugui, guehna ra ja'i ya hingrá nsäui da denngui.

38 Nū rā jā'i hinguī nne dā dennguī ngue sū dā tho, guehna rā jā'i ya hīngrá nsäui dā dennguī.

39 Nū rā jā'i dā gohrá mmui ngue sū dā tho, guehna rā jā'i di m'mehrá te nā. Pε nū rā jā'i hīnha ga gohrá mmui mada tho, guehna rā jā'i di nyanná te nā.

Oja dā gutyø jā'i'a te rā nho xā 'yøt'e.

40 Nū rā jā'i dā 'yøt'ahū masū, guehna rā jā'i tengutho 'mø go di ørcagui masū nā. Nū rā jā'i dā 'yørcagui masū, tengutho 'mø go di ørpabi masū'a to bá pennguī.

41 Nū rā jā'i ørpa masū n'na rá pøngahya Oja porque pahra jā'i ngue gue'a rá m'menhni Oja, di t'unná nzäbi rā jā'i tengutho rá nzäbi mā t'unni rá pøngahya Oja. Ximmangu rā jā'i ørpa masū n'na rā hoga n'yohū, porque padi ngue xanho ga 'yo rā n'yohū, di t'unná nzäbi rā jā'i tengutho rá nzäbi mā t'unni rā hoga n'yohū.

42 A nuyá, ndana bi zä ya mā xädi, nū rā jā'i dā 'yørpa rā nho ngue padi ngue i tennguī, madague'a n'na zi vaso rā dehe di unni, hīndi 'bēhrá nzäbi rā jā'i, Oja dā gut'i.

11

Rā Xuua bi 'yet'i yoho yø xädi bi ma bá nyai rā Jesús.

1 Nuya 'dε'mā yoho yø xädi rā Jesús, mi juadi bi xifi te ja ngue dā 'yøt'e, bi map'ū bí ja yø hnini nā rā Jesús ngue dā xänbā rā hya yø jā'i.

2 Rā Xuua ya mi ofädi bi 'yøde te øtra Cristo. Janangue bi menhni yoho yø xädi ngue bá nyai rā Jesús.

3 Mī zømp'ʌ ha 'bʌi, bi 'yɛmbrā Jesús:

—¿Ua gue'e nā rā Cristo mī ja ngue dá ɛhɛ dī ndast'abi, ua gue gā tø'mähe man'na? —bi 'yɛmbi.

4 Rā Jesús bi 'yɛmbya yaui:

—Nī mɛ ya, bá xihmī rā Xuua'a te rā hya gá nuui bi nja. Xihmī ya yø hya gá 'yøhmi dī mmangä.

5 Dāmī xihmī ngue yø xädä ya zø yø dä. Yø dogua, ya i 'yo. Yø ja'ī mī 'ya yø do'yo, ya bi zä ha hɛmbi. Yø gogu, ya øhra hya. Yø ánima, ya di bɛnnate. Yø hyoya, ya sihra hoga 'da'yo hya.

6 Rā mmɛnthī dī nthɛui rā ja'ī hīnha di gohrá mm̄i ngue ɛc'ɛigui.

7 Mī mengyø m'mɛnhni rā Xuua, nuna rā Jesús bi d̄m̄i bi c'annbabi yø ja'ī nā rā Xuua. Bi 'yɛmbi:

—¿Te'o gá ma guá nuh̄a p'ʌ bí ja rā dapo? ¿Ua guá nuh̄a n'na rā n'yoh̄a hīngui nzaqui rá mm̄i, ɛntho n'na rā zafani 'mø anna ndahi?

8 Xi'mø ngue hīn'na, ¿te'o guá nuh̄a 'mø? ¿Ua guá nuh̄a n'na rā n'yoh̄a ngue he rā hoga ulu? Pɛ guí pah̄m̄a ngue yø ja'ī he rā hoga ulu, guerp'ʌ ja yø ngu yø dast'abi 'bʌi.

9 Pɛ xi'mø hīnga gue'a guá nuh̄a'a, ¿te'o guá nuh̄a 'mø? ¿Ua guá nuh̄a n'na rá pøngahya Oja? Majuanī ngue gue'a rá pøngahya Oja guá nuh̄a. Pɛgue tate nā, ngue gätho mī'da yø pøngahya xā m'm̄i.

10 Nuna rā Xuua guehna rá m'mɛnhni Oja mmamp'ʌ ja rā Macā Libro nā, ngue ɛna: “Nugä gā ɛt'ä mā m'mɛnhni, dī m'mɛt'o p'ʌ gdī ma. Gue'a dī hoqui har̄a ja ngue gui thogui”, bi 'yɛnā.

11 Majuanī dī xi'ah̄a, nu hangū yø ja'ī 'bʌi, hīnjongui pøni ngue di tate guehna rā Xuua bi 'yøtrā nxixya. Pɛ nuyá, to bi zä mā ja'ī ya o rá 'yɛ

Oja ya, guehya ma datho bi nthēui ra mmēnthi ya ngue ra Xuua.

12 Bá fū'mø yø pa bá øtra nxixya ra Xuua ya, asta quehyø pa dí 'būhmə ya, janjuani di xønyø ja'i da zo rá 'yε Oja. Nuyə yø ja'i di xøni da zo rá 'yε Oja, i nne ngue xøgue ra sønitho di nja.

13 Hante ngue di m'məhra Xuua, nu te gāma hya bi man'a m'met'o yø pøngahya Oja, dague'ə yø hya nt'ot'i p'ə ja ra ley, gātho bi ma ngue bá εp'ə ra pa di manda ua Oja.

14 A nuna ra Elías bi man'a m'met'o rá pøngahya Oja, nu'mø guí nne gui pahmə ha rá nja ra hya, nuna ra Xuua ya, quehna bi t'εmbi ngue ra Elías.

15 A nuyá, di nja ni gu ngue gui 'yøhmə na ra hya dí mmangə ya.

16 Ma ga honi te gda hyεjpä yø ja'i 'būhra pa ja p'əya. Gdá hyεjpabi yø basi n'yεmp'ə ja ra tai. I mmatyø mmimbasiui ngue di n'yεmmi, i εmbi:

17 “Dá pixt'āhe ra xithi ngue xqui nnεhmə, pε hīngá nnεhmə. Dá tut'āhe yø thūhu ngue yø thūndumməi, pε hīngá nzomhmə”, bi 'yεmbi.

18 Guí njathə p'əya, nu'mø hīmbi nja'a te guí mməhmə, guí mbøcūehə. Porque ba εhra Xuua, nuna bi 'yεtra mməi, a nu'ahə p'əya, gá 'yεmhmə ngue n'youi ra ts'onthi ngue'a te øt'e.

19 A nuyá, guecä drá N'yohə dá ε mahεts'i, dí si'a te dí tini, a nu'ahə p'əya guí εnjə ngue drá nhyøt'a zihmε. Guí εnjə ngue dadi thegä'be'ə yø ja'i ja yø ts'oqui 'nε'ə yø ngūthāi. Pε nuna ra hya njuantho, nu'mø di n'yomfēni xanho yø ja'i, da badi ha rá nja ra hya.

Oja da hyaspa ra güenda yø ja'i hinguì nnu manho ra hya.

²⁰ Nuna ra Jesús, nu'ua yø ja'i 'bup'ua ja yø hnini xi 'yøt'e xangu yø milagro, bi mudi bi hejpi te ga 'yo yø ja'i, porque hinguì nne yø ja'i da hyep'ua ra nts'o ga 'yo. Bi 'yēmbi:

²¹ —Hague ngu ra castigo da thohyø ja'i 'bup'ua ja ra hnini Corazín. Hague ngu ra castigo da thohyø ja'i 'bup'ua ja ra hnini Betsaida. Porque himbi 'yēc'eigui 'mø mi nu yø milagro dá ørbua ha 'bui. A nu'mø xta nnu yø milagro yø ja'i mi 'bup'ua ja yø nyogui hnini Tiro 'nep'ua Sidón, n'na zihmantho xta hyep'ua ra nts'o manì n'yo yø ja'i. Xti n'yaxyø 'bospi 'nē xta hye yø he nu'a he yø ja'i 'mø 'bua ndummaì.

²² Nugä dí xi'ahua ngue nu'mø ra pa danì thaxra güenda, man'na xangu ra castigo da thohyø ja'i festa ra hya ya, ngue'a ra castigo da thohyø ja'i mi 'bup'ua ja ra hnini Tiro 'nep'ua ja ra hnini Sidón.

²³ A nuya yø ja'i 'bup'ua ja ra hnini Capernaum, rá nzequi ena ngue da t'espabi ua ja ra häi, 'nep'ua mahets'i da t'espì. Pe gue di map'ua ja ra nidu ya. Porque himbi hyep'ua ra nts'o ga 'yo. Nu'ua yø nyogui ja'i mi 'bup'ua ja ra hnini Sodoma, nu'mø xta nnu yø milagro tengutho bi njap'ua ja ra hnini Capernaum, xta hyep'ua ra nts'o manì n'yo yø ja'i'a ra hnini'a 'nē hinxta nguahyø ja'i 'mø.

²⁴ Nugä dí xi'ahua ngue nu'mø ra pa danì thaxra güenda, man'na xangu ra castigo da tho'ua yø mmengu Capernaum ngue ra castigo da thohyø ja'i mi 'bup'ua ja ra hnini Sodoma.

Rā Jesús bi 'yēspa Oja.

²⁵ Man'na ra ora p'uya, ra Jesús bi 'yēna:

—Ma Papá'i, dadi ja mammadi'i, grá Hmu p'u mahets'i, grá Hmu ua ja ra ximhäi. Porque yø ja'i ena ngue yø bamhya, i ena ngue tini xanho yø mmui hanja ra hya, pe gá 'yajpabi ya yø hya ya. Gá japi ngue go bi bahya yø ja'i ngue yø 'yøde tengutho yø basi ngue yø 'yøde.

²⁶ Nguna gá 'yøt'e ma Papá'i, porque gue'a guá sänni ngue di nja'a.

Ra Jesús bi zohyø ja'i ya xa nyägui.

²⁷ Ra Jesús bi 'yembyø ja'i:

—Nu'a ma Papá, bi däqui gätho yø cosa ngue ga manda. Hinjongui pøni ngue dadi mpahmi xanho'a rá Ts'ant'u Oja, sinoque hønse'a rá Papá di mpahmi. Hinjongui pøni ngue dadi mpahmi'a ra Papá, sinoque hønse'a rá Ts'ant'u di mpahmi. Nu ra ja'i da neprá Ts'ant'u Oja ngue da badi te'o na rá Papá, da zä da badi.

²⁸ Nu gätho yø ja'i ya xa nyägui ngue hingui hät'i da 'yøt'e te gäma hya sännbi, dami n'uni ngue ga fäxah n'nammha ngue da dini ha di nsäya ni teha.

²⁹ Dami 'yøt'e ngue ni Hmuju. Dami hyaxha na ra hya dí xän'nah. A nugu, dí ya mantudi, hingrá n'yets'i nna ya. Nuna ra hya dí mmangä, da hyut'a ni mmuiha na.

³⁰ Nuya yø hya dadi mandagä gui 'yøth, händi un'ah ya. Porque nu te dí xänbäte, hingui henni gdi 'yøth.

12

Ja rá ts'edi ra Jesús ngue nu te da zänni di nja 'mø ra pa ngue ra ts'äya, gue'a di nja'a.

¹ Nūya yø pa ya, nūna ra Jesús co 'nɛhyø xädi bi tocabi ngue bi thop'ua ja yø nuatrigo 'mø ra pa ngue ra ts'äya. Nu'ua yø xädi bi zä ngue tu manthuhu, janangue bi daxtyø trigo, bi za.

² Mi nu yø fariseo te øtyø xädi ra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Nu ni xädi gue di mpefi. Conque mmamp'ua ja ra ley ngue nu'mø ra pa ngue ra ts'äya, hingui sä ngue to di mpefi —bi 'yɛmbi.

³ Mi dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Xi'mø mi zuhra thuhu n'na ndi ra David, co 'nɛ'ua mi n'youi, ¿ua hinjam'mø gadi xähma p'ua ha nt'ot'i'a te bi 'yøt'e?

⁴ Nu ra David bi yarbu ja rá ngu Oja ngue bi zi yø thuhmɛ xi t'uspabi Oja ngue da nu. Bi zi ra David co 'nɛ'ua mi n'youi. Conque nu'ua yø thuhmɛ'ua, hīndi unna nt'ɛdi ra ley ngue to bi zä da zi, hīnda hōndyø mmäcja yø ts'i'ua yø thuhmɛ t'uspabi Oja.

⁵ ¿Ua hin gadi xähma te mmamp'ua ja ra ley, ngue yø mmäcja 'bup'ua ja ra nija, nu'mø ra pa ngue ra ts'äya di mpefi, pɛ hīnda t'ɛmbi ngue ra ts'oqui øt'e ngue njap'ua?

⁶ Nügä dí xi'ahua ya, ngue nuua ha guí 'buhma, 'bucua n'na nc'ɛi tate ngue ra nija.

⁷ Pɛ hingui tinni mmaihua hanja'a te ra hya nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro ngue ɛna: “Dí nnegä ngue di nja ni nhuɛcatehua, porque guehna man'natho di muui'a ngue yø 'bøt'e guí ørcaha”, i ɛna. Porque nu'mø di ja ni nhuɛcatehua, nuya yø ja'i hin tema hya øt'e, hingui 'yɛmphua ngue ja yø ts'oqui 'mø.

⁸ A nu ra N'yohua bí 'yɛ mahɛts'i, ja rá ts'edi ngue nu'a go da zānni, gue'a di nja 'mø ra pa ngue ra ts'äya'a.

Rə Jesús bi 'yøthe n'na rə n'yoh_u xi 'yotrá 'yε.

⁹ M_i ma rə Jesús, i map'ə ja rá nija yø judío.

¹⁰ Nup'ə ja rə nija, m_i 'bəp'ə n'na rə n'yoh_u xi 'yotrá 'yε. Yø ja'i honi ha di dinnbabi rə Jesús ngue da ma ma yapi, janangue bi 'yørpabi rə nt'änni rə Jesús, bi 'yεmbi:

—¿Ua gui εmbi ngue ja rə nt'εdi da t'øthe n'na rə dārquēhi 'mø rə pa ngue rə ts'äya?

¹¹ M_i dahra Jesús, bi 'yεna:

—¿Teni 'bε'a gui 'yøthə 'mø gdi sihə n'na rə dε'yo, 'nε da zop'ə ja rə ots'i 'mø rə pa ngue rə ts'äya? Uangui 'bexque'a guá jəts'i n'nahmantho, madague'a rə pa ngue rə ts'äya.

¹² Xi rə ja'i ya, ya fadi ngue man'na xammadi rə ja'i ngue rə dε'yo. Janangue madague'a dra pa ngue rə ts'äya, i jatho ngue da t'ørpa rə nho yø ja'i.

¹³ Rə Jesús bi 'yεmbra n'yoh_u m_i'ə rá 'yε:

—Dam_i majni 'yε ya —bi 'yεmbi.

Rə n'yoh_u p'əya bi macrá 'yε, pε 'bexpi zä rá 'yε m_i'ə. Bi gohi tengutho ja'a man'na rá 'yε.

¹⁴ M_i zä m_i nu yø fariseo ngue bi n'øthe rə Jesús, bi ma bá nhεcahya ngue honi ha di hyo rə Jesús.

Ya nt'ot'i te gä øtra Jesús.

¹⁵ M_i badi te mbennbabi yø ja'i rə Jesús, bi ma. Pε bi ntet'i xandøngu yø ja'i. Gä bi 'yøthe yø ja'i di hyenni.

¹⁶ Pε nuya yø ja'i øthe, di 'bεpi ngue hinjonda xifi te ørpe.

¹⁷ Nuya te gä øtra Jesús, ya bi nja'a te rə hya bi manna pøngahya Isaías ngue Oja bi 'yεna:

¹⁸ “Nuna 'bucua ya, guehna mā mēfi ya xtá huanhni. Emmēi dadi madi. Co nuná, i ja

gampähä. Ga japi ngue di n'youi rā Espíritu Santo ya, n'namhma ngue di haṭra ts'edi te da 'yøt'e. Guehna da xihyø ja'i hīngyø judío na, ngue nuna Oja, da hyaspa rā güenda te ga 'yo yø ja'i.

¹⁹ Nuná, hīndra nequisui na. Hīngra hmafi di nya p'ua ha di nya. Hīn hapua da t'øde ngue di dama yahni p'ua ja rā hnini.

²⁰ Da zerpabi yø ja'i hīngui ha rā ts'edi. Di haṭra ts'edi yø ja'i astā gue'mø bi zōnna pa ngue di manda ua.

²¹ Gätho yø ja'i 'bua nximhäi p'uya da 'yεc'ei ngue gue'a da yan'a”.

Rā Jesús i embyø fariseo ngue rā zithu fäts'i.

²² Nuna n'na rā n'yohua maḍi gonebi 'nε maḍi xädäbi rā ts'onthi mi n'youi, bi ts'ixpua 'buhra Jesús ngue bi 'yøthe. Mi 'yøthe p'uya, bi zä bi nya rā n'yohua 'nε bi zä bi nzø yø dä.

²³ Gä di 'yødyø ja'i bi nu te øtra Jesús, bi 'yεna:

—Pε guehna rá mbom'mεto rā David ja ngue di thojpabi rá 'bεfi na, uague hīnga guehna.

²⁴ Mi 'yøhyø fariseo na te rā hya mmanyø ja'i, bi 'yεna:

—Nuna rā n'yohua i hma, i øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi, pε gue gue'a rā zithu rá hmu yø ts'onthi fäts'i ngue njap'ua.

²⁵ Pε rā Jesús, Gä paḍi tema hya mbenyø ja'i, bi 'yεmbuya:

—Xip'ua ha di manda n'na rā daṣt'abi, nu'mø di ndunhyø ja'i, hīnjam'mø da zä da zehyø hya. Xip'ua ja n'na rā hnini ogue ja n'na rā ngu, nu'mø di nsuhyø ja'i 'bup'ua, di n'uēni.

26 Njarbutho na ra hya dí xi'ahya ya. Xi'mø ngue di hejpasε yø mεfi ra zithu, ya rá 'befise di ts'oní.

27 Guí εmhmε ngue ra zithu fäxqui ngue dí øthegä yø ja'i n'youi yø ts'onthi. A nu'mø ngue ngu'a, xi ni mmijudíohε tenna hya guí xännbatehε, ¿ua ra zithu fäx'mø øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi? A nuyá, ja di nεqui p'uya ngue guí ya xädähε, hinguí padí te guí mmamhmε.

28 A nuguí, Oja bá pεnngaguí ra Espíritu Santo ngue ga n'yo'be, da mäxqui ga øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi. Ja di nεqui p'uya, ngue ya di manda ua Oja.

29 Hingra zithu øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi. Xi n'na ra n'yohε xanzaqui, nu'mø to da dut'i, ya da zä to da yarbu ja rá ngu ngue da jupi te ja mbo. Di njadä p'uya, di tut'ä ra zithu di manda yø ts'onthi, janangue sä dí øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi.

30 Nu ra ja'i hinguí nne ngue ma n'yo'be, guehna ra ja'i rá n'youi ma nsui'be na. Nu ra ja'i hinguí fäxqui ngue ga ør'be ra 'befi, guehna ra ja'i di ts'onngatho ma 'befi na.

31 Damí pahmε ya, ngue nu'a te gäma ts'oqui øtyø ja'i, da gue'a te gäma hya man'ε ga ya yø ja'i, da zä ngue di mpunnbi. Pε nu ra ja'i ngue da nømman'ε ra Espíritu Santo, ya hīndi punnbabi Oja.

32 Janangue nu ra ja'i da nømman'ε ra N'yohε bí 'yε mahεts'i, i sä ngue di mpunnbi. Pε nu ra ja'i da nømman'ε ra Espíritu Santo, ya hīndi mpunnbi, ni xinga guehra pa dí 'yohε ya, ni xinga guehra pa di 'yεp'ε di mpunnbi.

Nu te ganho ra ndät'ä zu'a n'na ra za, gue'a di fa'a.

33 Nū rā hoga za, rā hoga ndät'ä zædi. Pɛ rā za hinguī ho, hingra hoga ndät'ä zædi. Janangue nuyá, n'na rā za, nū te rā ndät'ä zædi, gue'a di fa'a ngue'mø rā hoga za ogue hin'na.

34 Guí øthæ tengutho yø c'ɛya ngue n'youi rā ndate yø ne. Porque hinguī sã guí mmamhmæ n'na rā hoga hya. Nū te rā hya bí mihrá mmæi rā ja'i, gue'a pønná ne'a.

35 Nū rā hoja'i, rā hoga hya i mma, porque xanho rá mmæi. Pɛ nū rā ja'i hinguī ho rá mmæi, xants'o rā hya ja mbo rá mmæi, gue'a pønná ne'a.

36 Nügä dí xi'ahæ ngue nū'mø rā pa danī hyaxra güenda Oja, nū te gãma ts'omhya pønni nehæ, gã da that'ahæ rā güenda.

37 Nū'mø xanho rā hya xcá mamhmæ, ya hin tema castigo gui thohmæ. Pɛ nū'mø xants'o rā hya xcá mamhmæ, gue'a rā castigo gui thohmæ'a.

Yø ts'oc'ei äpyø milagro rā Jesús.

38 Nū 'da yø fariseo conyø xännbate ngue rā ley bi 'yembrā Jesús:

—Ague grá xännbate, dí nne ga nnugåhe ha gdi 'yøt'a n'na rā milagro para ngue da fadi te'o'i —bi 'yembi.

39 Mī dahra Jesús, bi 'yembi:

—Nū yø ja'i 'bahya, ja yø ts'oqui ngue hinguī pa Oja, 'bet'o äcyø milagro da nū, ja da 'yɛc'ɛigui. Pɛ hin tema milagro ga øt'e ngue da nū yø ja'i. Nū'a da nøpā hmɛya yø ja'i ya, gue'a te bi thohra pøngahya Jonás.

40 Porque rā Jonás nhyu pa bá o rá mmæi rā hua. Dī njarbatho'a rā N'yohæ bí 'yɛ mahɛts'i ya, nhyu pa da o häi.

41 Nu'mø ra pa dan̄i hyaxra güenda Oja, nuya yø ja'i mi 'bɛp'ɛ ja ra hn̄ini Nínive da nangui ngue di yapyä yø ja'i 'bɛhra pa ja p'ɛya. Porque yø ja'i mi 'bɛp'ɛ ja ra hn̄ini Nínive, bi 'bätyø mm̄ai 'mø mi 'yø'a ra hyä bi man̄na Jonás. Conque man̄na dí tategä ya ngue ra Jonás, pɛ h̄inguí nne gui 'yøhm̄u ra hyä dí mm̄angä ya.

42 Dá gue'a n'na ra xisu mi ndast'abi p'ɛ sur, nu'mø ra pa dan̄i hyaxra güenda Oja, da nangui ngue di yapyä yø ja'i 'bɛhra pa ja p'ɛya. Porque nuna ra xisu na, ndøyar'utho rá häi bí 'yɛhɛ ngue bi 'yøxra hyä mi pahra Salomón. Conque man̄na dí tategä ya ngue ra Salomón, pɛ h̄inguí nne gui 'yøhm̄u ra hyä dí mm̄angä ya.

Ra ts'onthi bá pengbɛ ja rá mm̄ai ra ja'i.

43 Nu ra ts'onthi 'mø bi hyɛp'ɛ ra ja'i mi n'youi, bi 'yo ra ts'onthi p'ɛ ja ra xɛqui mathoguitho xa 'yot'i, honi ha di nsäya. Pɛ nu'mø h̄imb̄i d̄ini ha di nsäya, i ɛna:

44 “Gä pengä p'ɛ ja mä ngu dá pøni”, i ɛna. Nu'mø bá pengbɛya, da d̄innbabi rá mm̄ai ra ja'i ngue h̄injongi 'bɛp'ɛ, tengutho n'na ra ngu ngue mahoqui xanho, i njoqui.

45 Da mengbɛya, da si mi yoto yø ts'onthi man̄na xants'o ngue'a ra ts'onthi rá m̄adi. Gä da yarbu ja rá mm̄ai ra ja'i ngue di m'mɛp'ɛ. M'mɛfa p'ɛya, man̄na di m'm̄amm̄an'ɛ ra ja'i ngue'a te ra n'ɛ mi sä m'mɛt'o. Xquet'a nguna ra hyä thohyø ja'i 'bɛhya.

Bi man̄na Jesús ndana gue'a da bøni ngue da 'yøt'e tengutho 'mø drá m̄eni.

46 Ra Jesús tobe yaduitho yø ja'i 'mø mi zøhrá mamá conyø n'yohu. 'Bäp'u thi, i nnepe da ts'ohra Jesús ngue di nyaui.

47 Híndi 'bedi to bi xihra Jesús, bi 'yembj:

—Ni mamá 'nε ni n'yohu 'bäcua thi. I nzo'i ngue gui nyaui 'na —bi 'yembj.

48 Mi dahra Jesús, bi 'yenthō:

—Ma ga xi'ahu ndana ma mamá, ndana ma n'yohu —bi 'yεna.

49 Bi macyø 'ye p'aya, bi 'yuhyø xädi, bi 'yembyø ja'i di mäts'i:

—'Bucua ya yø ja'i di nnøpe ngue ma mamá, di nnøpe ngue ma n'yohu.

50 Porque nuya yø ja'i di ho da 'yørpabi rá pähä ma Papá bí 'bu mahets'i, guehya εntho ma n'yohu, ogue ma nju, ogue ma mamá —bi 'yembyø ja'i.

13

Ra Jesús bi hyeipa ra hya n'na ra momhmudä.

1 Nu'a ra pa'a, ra Jesús bi bømp'u ja ra ngu mi 'bui, bi ma i mmip'u ja ra nenzabi.

2 Pe mandøngu dyø ja'i bi mpeti p'u ha 'bui. Janangue bi yat'a n'na ra barco ja bá mip'u. Nu gätho mi'da yø ja'i 'bu'a nenzabi.

3 Xangu yø hya bi xänbabi yø ja'i, honi te gui hyeipa yø hya xifi. Nguna n'na ra hya bi hyequi, bi 'yembyø ja'i:

—N'na ra n'yohu bi ma da ponna trigo.

4 Nup'u bi thogui ngue ponyø hmudä, bi zop'u ja ra 'yu 'da yø hmudä. Bi map'u yø ts'int's'u ngue bi za yø hmudä.

⁵ Mĩ'da yø hmudä bi moni, bi zop'ɥ hĩngui pidi ra häi ngue o ra do. Guehya yø hmudä n'nahmantho bi bøts'e ngue hĩngui pidi ra häi p'ɥ bi zo.

⁶ Hĩnga ya mbo pa yø 'yɥ. Nu'mø bá pøxra hyadi, bi 'yuhyø hmudä ya xi bøts'e.

⁷ Mĩ'da yø hmudä bi zop'ɥ ja yø 'uini. Mi nte yø 'uini p'ɥya, bi ts'onnyø hmudä ngue bi hyøt'ambo.

⁸ Mĩ'da yø hmudä bi zop'ɥ ja ra hoga häi, guehya emmɛi bi nja ya. Nu 'da yø hmudä, n'na ciento bi bøni ngue n'na mhmudä. Mĩ'da p'ɥya, hyate bi bøni ngue n'na mhmudä. Mĩ'da p'ɥya, 'däte ma'det'a bi bøni.

⁹ A nuyá, di nja ni gu ngue gui 'yøhmɥ na ra hya dí mmangá ya —bi 'yɛmbyø ja'i.

Ra Jesús bi ma hanja ngue honi te gui hyejpa ra hya xihyø ja'i.

¹⁰ Ra Jesús bi guatyø xädi, bi 'yɛmbi:

—¿Hanja ngue gui honi te gni hyejpa yø hya gui xihyø ja'i?

¹¹ Ra Jesús bi 'yɛmbyø xädi:

—Nuya yø hya hĩngui fadi ha di manda Oja yø ja'i, nuna Oja bí 'bɥ mahɛts'i i nne na ngue da dinni mmɛihɥ hanja ya yø hya ya. Pɛ nu'ɥ mi'da yø ja'i, hinda dinyø mmɛi ya yø hya ya.

¹² A nu ra ja'i bi dinna mmɛi hanja ra hya ya, da mǎx'Oja ngue man'na di badi. Pɛ nuya yø ja'i hĩngui ørpatho masu ya yø hya dí mma, nu'a zits'ɥ ra hya bi badi, da thanbi.

¹³ Janangue dí honi te nná hyejpa yø hya dí xihyø ja'i. Porque yø ja'i nnu te dí øt'e, pɛ øtyø ja'i tengutho 'mø ngue hĩnte bi nu. Nuya yø hya

bi 'yøde, tengutho 'mø ngue h̄in temā hyā bi 'yøde, h̄imbī d̄inyø mm̄ai hanjā n̄a r̄a hyā dá m̄a.

14 Nū te øtyø jā'i, ya bī nja'ā r̄a hyā bi 'bet'o r̄a pøngahyā Isaías ngue bi 'yēn̄a: “Yø jā'i d̄a 'yøde hanjā r̄a hyā, p̄e h̄indā d̄inyø mm̄ai hanjā r̄a hyā d̄a 'yøde. Nū te d̄a nū yø jā'i, h̄indā d̄inyø mm̄ai yø jā'i hanja'ā te d̄a nū.

15 Porque n̄uya yø jā'i ya, ī njot'i yø n'yomf̄eni. Ëntho x̄a ngotyø gū ngue h̄inguī nne d̄a 'yøhrā hyā. Ëntho x̄a ts'ant̄yø d̄a ngue h̄inguī nne d̄a hȳt'ā te ja ngue d̄a hȳt̄i. Porque h̄inguī nne d̄a d̄inyø mm̄ai hanjā r̄a hyā, 'n̄e h̄inguī nne di 'bät̄yø mm̄ai ngue d̄a 'ȳc'̄eiguī, n'namhmā ngue ḡa p̄unnbabī yø ts'oquī”, Ën'Oja.

16 P̄e r̄a mm̄en̄thī ḡá nth̄eh̄a, porque nū te ḡá guí n̄nuh̄a, bī d̄innī mm̄aih̄a hanjā r̄a hyā. Nū te r̄a hyā ḡá 'yøhm̄a, guí p̄ah̄m̄a ha rá njā r̄a hyā.

17 Majuan̄i dí xi'ah̄a, ngue yø pa x̄a thogui, x̄angu yø pøngahyā Oja x̄a m'm̄ai, yø hoga n'yoh̄a x̄a m'm̄ai, bī ne x̄ta n̄nu'ā te guí n̄nuh̄a ya, p̄e h̄imbī z̄ä bī nū. Bī ne x̄ta 'yø'ā r̄a hyā guí øhm̄a ya, p̄e h̄imbī z̄ä bi 'yøde.

Ra Jesús bī m̄a te n̄i b̄ønya yø hyā bi hȳjpā r̄a momhmud̄ä.

18 N̄uya yø hyā d̄adi hȳjpābī r̄a momhmud̄ä, d̄am̄i 'yøhm̄a x̄anho hanjā r̄a hyā.

19 N̄uya yø jā'i ngue h̄ontho bi 'yøhrā hyā, guehyā guí nhȳjpī ngue r̄a nen'yū p'̄a bi zo yø hmud̄ä ya. Bi 'yøhrā hyā yø jā'i ngue ha d̄i njap'̄a di zo rá 'ȳe Oja, p̄e h̄imbī d̄inyø mm̄ai yø jā'i hanjā r̄a hyā. Bi map'̄a r̄a zithū p'̄aya, n̄un̄a r̄a hyā xi 'yøhyø jā'i, bī japī ngue bi p̄umb̄eni.

20 Mĩ'da yø ja'i, gui nhyejpa ra häi hinguĩ pidi ngue mĩ o ra do p'ũ bi zo yø hmudã. Mĩ zã mĩ 'yøhra hya yø ja'i, janjuani di johya ngue bi nu manho.

21 Guehya yø ja'i himbi bent'i xanho ra hya ya. Zits'ũtho honi ngue ha di hɛp'ũ ra hya. Nu'mø bi ts'ũi ngue ra hya ɛc'ɛi, 'bexi cohyø mmũi.

22 Mĩ'da yø ja'i p'ũya, gui nhyejpabi ra häi ngue ja yø 'uini p'ũ bi zo yø hmudã. Guehya yø ja'i bi 'yøde hanja ra hya ya. Pɛ nu'a te yø 'bɛfi i ja n'na pa ngu n'na pa, høndyø 'bɛfi ni ma yø mmũi yø ja'i. Di ja ndummũi honi ha di mmɛmmɛti. Ya hin tema ntho bi 'yørpabi na ra hya bi 'yøde.

23 Pɛ mĩ'da yø ja'i, gui nhyejpa ra hoga häi p'ũ bi zo yø hmudã. Mĩ zã mĩ 'yøhra hya, bi dinyø mmũi hanja ra hya. Bi 'yørpabi ra nho na ra hya bi 'yøde. Pɛ 'bũ'i'da yø ja'i ngue mathoguitho bi 'yørpabi ra nho ra hya bi 'yøde.

Bi nhyecra hya ngue bi nuans'ui ra trigo rá hmudã yø paxi.

24 Ra Jesús bi hyoni te gui hyejpabi n'na ra hya bi xihyø ja'i. Bi 'yɛmbi:

—Nuua ja ra ximhäi di manda Oja, ja nnøpe ngue rá huahi ua Oja bi thuhra hoga hmudã.

25 Pɛ mĩ n'aha gãtho yø ja'i, nu'a rá nsuii ra mmɛhui bi yurbũ ja ra nuatrigo ngue ra xui. Bi duprá mihyuui ra trigo. Bi ma p'ũya.

26 Mĩ nte yø trigo p'ũya, ya ts'ats'i ngue di nja yø trigo. Ja bi nɛqui p'ũ ndana gue'a ra paxitho p'ũya.

27 Mĩ nu yø hmiqui ra mmɛhui te ja ra huahi, bi ma bá xihra hmu. Bi 'yɛmbi: “Ague grá Hmu, nu'mø ma tuhmu ni huahi, xanho ra hmudã dá

tuhmu. ¿Hanja ngue n'youi yø paxi ra trigo ya'mø?" bi 'yɛmbi.

²⁸ Ra hmu p'uya bi 'yɛmbyø hmiq̄ui yaui: “Gue'a ma ns̄aigä'be bi du'ya yø paxi guí mm̄amm̄i ya”. Yø hmiq̄ui p'uya bi 'yɛmbr̄a hmu: “¿Ua guí nne ḡa ma xat'ähe yø paxi n'youi ra trigo?” bi 'yɛmbi.

²⁹ Pɛ ra hmu bi 'yɛna: “H̄in'na. Ogui xath̄a yø paxi n'youi ra trigo, porque nu'mø ḡa xath̄a yø paxi, 'n̄h̄ra trigo d̄a c'ats'i.

³⁰ Dam̄i hyemh̄maui h̄ma 'dap'ya di nte asta gue'mø bi th̄ets'i. Ḡa xicä yø m̄efi ngue d̄a ḡacyø paxi, d̄a 'yøtyø tut'i, d̄a t'udi. Nu'a ra trigo p'uya, d̄a 'besp̄a ja ra nj̄atrigo'a”.

Bi nhyejpa ra hya n'na zi hmudä ra mostasa.

³¹ Mahømbi hyoni te gui hyejpa yø hya xihyø ja'i ra Jesús. Bi 'yɛmbi:

—Ma ḡa x̄an'nah̄a ha di njap'ya di nxandyø ja'i d̄a zo rá 'yɛ Oja ya. N'na ra n'yoh̄a bi dup'ya ja rá huah̄i n'na zihmudä ra mostasa.

³² Majuan̄i ngue man'na zitch̄a na ra hmudä na ngue ḡätho m̄i'da yø hmudä i ja. Pɛ nu'mø bi nte, man'na t̄ate ra dat'o ngue ḡätho m̄i'da yø c'ani i ja. Nup'ya ja yø 'yɛt'o, ja ørb̄a yø 'bafi yø ts'int̄s'ya.

Bi nhyejpa ra hya ra hojani pɛ ra levadura ngue dí ixqui.

³³ Mahømbi hyonna Jesús te gui hyejpa m̄i'da yø hya bi xihyø ja'i. Bi 'yɛmbi:

—Nu'a di nxandyø ja'i d̄a zo rá 'yɛ Oja bí 'b̄a mah̄ets'i, guí nhyejp̄abi tengutho ra íxi 'mø bi japi hyu t'eni ra hojani n'na ra xisu, asta gue'mø di ixqui ḡa ra jani.

34 Nguya yø hya bi manna Jesús ngue honi te gui hyejpa yø hya xihyø ja'i. Nu'mø i ya, zant'a honi te gui hyejpa yø hya xänbä yø ja'i.

35 Nguna bi 'yøt'e, porque mi jatho ngue di nja ya yø hya bi manna pøngahya Oja ngue bi 'yεna: “Ga honi te gdá hyejpa yø hya ga xihyø ja'i. Ga xicä yø ja'i yø hya hinguí fadi hanja asta gue'mø mambá nhohra ximhäi”, bi 'yεna.

Bi manna Jesús te ga mbønya yø hya bi hyequi ngue yø paxi bi nuas'ui ra trigo.

36 Mi juadi bi n'yehmi yø ja'i ra Jesús, bi 'yæt'ambo rá ngu p'uya. Bi guatyø xädi, bi 'yεmbi:

—Damí xicje te ga mbønya yø hya gá hyequi ngue yø mihyuui ra trigo bi thup'ü ja ra huahí.

37 Ra Jesús bi 'yεmbyø xädi:

—Nu'a bi duhra hoga hmudä, gue'a ra N'yohü bí 'yε mahets'i'a.

38 Nu ra huahí, ga mbøni ngue guecua ja ra ximhäi'a. A nu ra hoga hmudä, ga mbøni ngue gue'ü yø ja'i o rá 'yε Oja. A nu'a rá mihyuui ra trigo, ga mbøni ngue gue'ü yø ja'i o rá 'yε ra zithu'ü.

39 A nu'a rá nsaiui ra mmehui bi duprá mihyuui ra trigo p'ü ja rá huahí, gue'a ra zithu'a. A nu'mø bi thexyø trigo, ga mbøni ngue gue'mø bi gua'a nximhäi 'mø. A nu'ü yø mefi da hyexyø trigo, gue'ü yø anxε'ü.

40 A nu'a rá mihyuui ra trigo da ma mapeti ngue da t'udi, ga mbøni ngue gue'a ra ndate di nja 'mø bi gua'a nximhäi'a.

41 Porque ra N'yohü bí 'yε mahets'i da menhyø anxε p'ü ha 'bahyø ja'i ya o rá 'yε. Da ziqui gätho

yø ja'i nuya xa japi ngue øtra ts'oqui mi'da yø mmic'eiui, da ziqui gätho'x xants'o te ga 'yo.

⁴² Nuya yø ts'oc'ei, da hyørbu ja ra orno di danzø. Ja di nzomp'u yø ja'i 'nε dadi guxtyø ts'i ngue ra ndate da zä.

⁴³ Pε nuya yø ja'i xa 'yøt'e te di manda Oja, di m'mæp'u ha di manda yø Papá, dadi yoxni tengutho gui yotra hyadi. Di nja ni gu ngue gui 'yøhmæ ya yø hya di mmangä.

Ra Jesús bi hycra hya ngue ra mɛnyu nt'ägui p'u ja ra häi.

⁴⁴ Nuya yø ja'i honi ha di zo rá 'yε Oja bí 'bu mahets'i, guehya tengutho n'na ra ja'i bi dini ha nt'ägui xandøngu ra mɛnyu ya. Mi zä mi dini ha o ra mɛnyu, ma hømbi go'mi, di johya ngue'a te bi dini. Da mä te gä pɛspaya ngue da dänna häi ha o ra mɛnyu bi dini. Ya drá mmeti ra häi p'uya.

Ra Jesús bi hycra hya ngue ra perla.

⁴⁵ Nuya yø ja'i honi ha di zo rá 'yε Oja bí 'bu mahets'i, guehya tengutho n'na ra pøhø i 'yo ngue honyø perla, tate mandøngu drá muui.

⁴⁶ Nu'mø bi dinna perla mandøngu drá muui, da mä te gä pɛts'i, da dänna perla bi dini.

Ra Jesús bi hycpa ra hya yø hua bi the ra xit'a.

⁴⁷ Nuna Oja bí 'bu mahets'i, nuya yø ja'i 'bæcua ja ra ximhäi di manda, tengutho yø hua bi the ra xit'a 'mø bi ma yø mahua p'u ja ra jathe. 'Dama 'dan'yo yø hua bí the.

⁴⁸ Nu'mø bá yuhra xit'a yø mahua, da jucæ nen-the p'uya, da mi ngue da huanhni. Yø hoga hua i pɛts'i, pε yø hua hingui ho i ei.

49 Di njarbutho'a te ra hya di nja 'mø bi gua'a nximhäi ya. Da ma yø anxε ngue da sicyø ts'oc'ei p'ua ha di 'buhyø ja'i xanho te ga 'yo.

50 Yø ts'oc'ei da hyørbu ja ra orno di danzø. Ja di nzomp'ua 'nε ja di guxp'ua yø ts'i ngue ra ndate di sä.

Bi nhyεcra hya ngue ra nyogui xädi conna 'da'yo xädi.

51 Bi 'yänyø ja'i ra Jesús, bi 'yεmbi:

—¿Ua tini xanho ni mmaih'ua ya yø hya dá mangä ya, uague hin'na? —bi 'yεmbi.

Yø ja'i p'uya bi 'yεna:

—Ahá, grá Hmu, tinma mmäigähe hanja ra hya guí mmanya —bi 'yεmbi.

52 Ra Jesús mahømbi 'yεmbyø ja'i:

—Nu ra xänbäte ngue ra ley, nu'mø da gohi ngue ma xädi, ma'da'yo di xädi ha di zo rá 'yε Oja, ya man'na xangu yø hya da badí. Da gohi tengutho n'na ra n'yoh'ua xangu te pεsp'ua ja rá ngu, jap'ua yø cosa ngue yø nyogui, ximmi jap'ua yø cosa ngue ma'da'yo.

Nu'ua yø mmengu'ua ra Jesús hingui εc'ei te øt'e.

53 Ra Jesús høntho bi juadi bi xihyø ja'i ya yø hya bi hyequi, bi ma p'uya.

54 Mi zømp'ua Nazaret ja ra hnini bá nte. Bi map'ua ja ra nija ngue bí xänba ra hya yø ja'i. Nuya yø ja'i bi 'yøde hanja ra hya bi ma, gä di 'yøtho, di n'yεmbi:

—¿Hague go ga mba'a te ra hya pahna? ¿Hague ga nzä øtyø milagro?

55 Conque guehna rá ts'unt'ua ra yaxi na. Nuna rá mamá p'uya, gue'a ra Maya. Yø n'yoh'ua p'uya, gue'a ra Jacobo, 'nεhra José, 'nεhra Simu, 'nεhra Judas.

⁵⁶ Yø nju p'aya, gä 'dadua ra hnini dí 'buhm. Xina, ¿hapu go bá ha'a te ra hya xännbate na? —di n'yembyø ja'i.

⁵⁷ Janangue yø ja'i embi ngue to bi zä man'yohu na ra Jesús. Hinguí ørpatho masu yø ja'i te xifi. Pε ra Jesús bi 'yembyø ja'i:

—Gätho yø pøngahya Oja n'nanni ni 'yehε, gä hnu mansu. Pε nu'u yø mmenguh yø pøngahya, hinguí nnu mansu. Ni xinga gue'u to 'bap'u ja rá ngu ra pøngahya di nnu mansu.

⁵⁸ Ya himbi 'yøt'e xangu yø milagro p'u ja ra hnini p'aya, porque yø mmenguh hinguí εc'εitho ya yø hya bi ma.

14

Ra Herodes embi ngue nuna ra Jesús, gue'a ra Xuua mi øtra nxixya.

¹ Nu'u yø pa'u, nup'u ja ra häi Galilea mi ndast'abi ra Herodes. Ra Herodes mi 'yøde te mmanyø ja'i ngue xangu yø milagro øtra Jesús.

² Ra Herodes bi 'yembyø ja'i ja yø 'bεfi p'u ha 'bui: —Nugä dí εna ngue xpi bεnnate'a ra Xuua mi øtra nxixya. Janangue sä øtyø milagro —bi 'yεna.

Ja mmangua ha bi nja ya ngue bi du ra Xuua mi øtra nxixya.

³ Nu'mø yø pa bi thogui, ra Herodes bi manda bi mbentra Xuua, bi dut'i conyø cadena bi got'a fädi. Bi upi ngue nuna ra Xuua ya xi xihra Herodes ngue hinguí ho di m'mahmi rá 'bεpo Herodías nuna mará xisu'a rá n'yohu Lipe.

⁴ Nuna ra Xuua xi 'yembrä Herodes: “Hin'yε ra nt'εdi guí m'mahmi ni 'bεpo”, xi 'yembi.

⁵ Rā Herodes mī sihna rā hya nā, bī ne xta hyo rā Xuua, pē himbī zā porque rā Herodes bi zū yō ja'ī. I pađi ngue gātho yō ja'ī i mma ngue rá pōngahya Oja nā rā Xuua.

⁶ Pē mī zōhrá pa bī nsännigo rā Herodes. Nuna rá t'ixu rā Herodías bi yurbu 'bāhyō ja'ī xi petra Herodes ngue sännigo, bī mähra hñei p'aya. Rā Herodes di ho te øtra hmute.

⁷ Rā Herodes bi 'yembra hmute: “Nu'mø tema cosa gui 'yāqui, nuğā gā 'da'ī”, bi 'yembī.

⁸ Rā hmute p'aya bī ma bá änná mamá te 'be'a da 'yādi. Mī xihrá mamá te da 'yāp'ya, bī ma rā hmute, bī 'yembra Herodes: “Dāmī 'dacrá ya rā Xuua nuna mī 'yøtra nxixya, dá o rā mohi”, bi 'yembī.

⁹ Mambi duত্রá mmāi rā dast'abi 'mø mī 'yø'a te sifi. Pē ya xi xihra hmute ngue di unni te da 'yāpi. Yō ja'ī 'bap'ya mī 'bui, gā xi 'yøde te xi mā. Bī manda p'aya ngue bi t'unna hmute'a te ädi.

¹⁰ Bi 'yēt'i to bá hejpa rá ya rā Xuua p'ya ja rā fādi p'aya.

¹¹ Bá jät'a n'na rā mohi, bi t'unna hmute. Rā hmute p'aya, bi dāprá mamá.

¹² Mī bāhyō xādi rā Xuua ngue bi du, bī ma bá ha rā ánima ngue bi 'yāgui. M'mefa p'aya, nu'a te bī nja, bī ma bá xihra Jesús.

Rā Jesús bi 'yøt'e ngue bī nsihmē cwt'a mahuañi ma'yohu.

¹³ Nuna rā Jesús mī zā mī bađi ngue ya bī du rā Xuua, bi 'yo rā barco i ma n'nanni hapu hñjo'o yō ja'ī. Pē yō ja'ī bi bađi hapu i ma, mandøngu dyō ja'ī

bi denni ni nētra nenthe. Nup'ua ja yø hnini thogui, ja nēxpua mi'da yø ja'i ngue tet'i.

14 Mi zøhra barco bá o rā Jesús, bi bōni. Pē ya mandøngu dyø ja'i 'bup'ua. Rā Jesús bi huēcyø ja'i p'uya, bi 'yøthe yø dārquēhi bi zispabi yø ja'i.

15 Nu'mø ya ni ma di nde p'uya, nu'ua yø xādi rā Jesús bi guarbua 'bāi, bi 'yēmbi:

—Ya bi nde, 'nē nuua dí 'buhmua rā dapo ua. Dami 'yēhyø ja'i n'namhma da map'ua bí ja yø hnini, da dānsē rā hmē da zi —bi 'yēmbi.

16 Bi 'yēmbiyø xādi rā Jesús:

—Hingui ja ngue da ma yø ja'i da tai te da zi. Dami unhnua rā hmē da zi yø ja'i —bi 'yēmbi.

17 Nu'ua yø xādi p'uya bi 'yēmbi:

—Pē hōndi cāt'a yø thuhmē dí hāgāhe, 'nē yoho yø hua.

18 Rā Jesús bi 'yēmbiyø xādi:

—Bí 'dacjua ua yø thuhmē conyø hua —bi 'yēmbi.

19 Bi 'bēpyø ja'i p'uya ngue bi mip'ua ja rā 'batha. Bi hyan'ua cāt'a yø thuhmē 'nē'ua yoho yø hua. Bi hyanma hēts'i p'uya, bi ja mammadi Oja. Bi xenyø thuhmē p'uya, bi unyø xādi ngue di 'darpabi yø ja'i. Daguehyø hua bi dat'i.

20 Bi nsihmē xanho yø ja'i, gā bi nniya. Mi juate rā ts'ihmē yø ja'i p'uya, nu'ua yø xādi rā Jesús bi peti 'dē'mayo canasta yø thuhmē bi bongui.

21 Nu'ua yø ja'i bi nsihmē'a rā ora'a, cāt'a mahuahi mā'yohua bi nsihmē. Himma cāt'i rā güenda yø xisu 'nēhyø basi.

Rā Jesús ni 'yo maxøts'e rā dehe.

22 M_εnte _εhyø ja'ì ra Jesús, bi xihyø xädi ngue d_i m'mεt'o da 'yo ra barco d_i ma man'na nguadi ra zabi.

23 Høntho bi juadi bi 'y_εhyø ja'ì ra Jesús, bi map'ua bí ja ra nyuni bá mat'Oja. M_i dāhra nde, bi 'b_{uε}ε p'ua ja ra nyuni ra Jesús.

24 P_ε ra barco ya bi 'yo made ra zabi. Nup'ua ja ra zabi, bi nangra ndate ndah_i ngue di cosra barco. Asta pa mayā yø f_unthe.

25 M_i za'i hyu xud_i p'uya, nuna ra Jesús bi map'ua bí 'b_uhyø xädi n_i 'yo maxøts'e ra dehe.

26 Nu'mø n_i ma da zømp'ua 'b_uhyø xädi, m_i hyandi ngue mmap'ua n_i 'yo maxøts'e ra dehe. Bi zu p'uya. Nu'a ga nzu p'uya, bi 'y_εna:

—Bá _εcua ra ndah_i.

27 P_ε ra Jesús bi zofo 'bexque'a, bi 'y_εmbi:

—Go guecä, 'yoguí s_uh_u —bi 'y_εmbi.

28 Ra B_εdu p'uya bi 'y_εmbra Jesús:

—A nu'mø ngue gue'e grá Hmu, dam_i 'yøt'e ngue da zä ga n'yogä maxøts'e ra dehe. Ga søngä p'ua gará _εh_ε.

29 Ra Jesús bi 'y_εmbi:

—Gue bá 'yo 'mø —bi 'y_εmbi.

Ra B_εdu p'uya bi gap'ua ja ra barco, n_i 'yo maxøts'e ra dehe ngue da zømp'ua bá _εhra Jesús.

30 P_ε nu'a ga 'yo ra ndah_i, i tønhi, bi nsu p'uya. 'Bexp_i madi bi yu'a mbonthe. Xøgue rá mafi bi 'y_εmbra Jesús:

—Ague grá Hmu, dam_i j_uxca_gui.

31 'Bexp_i macrá 'y_ε ra Jesús, bi gats'i. Bi 'y_εmbi:

—Ague n'yø, ¿hanja ngue guí yob_εni? Gue zits'atho guí _εc'ε_igui.

32 Høntho bi yut'ambo ra barco ra Jesús, 'bexpi nsäya ra ndahi.

33 Nuya mi o ra barco p'uya bi ndantyøhmu p'ua 'bähra Jesús, bi 'yēmbi:

—Majuani ngue gue'e rá Ts'unt'ua'i Oja.

Nup'ua ja ra häi Genesaret bi 'yøthe yø dārquēhi ra Jesús.

34 Mi zøn'a nenthe ja ra häi Genesaret.

35 Mi bahyø ja'i 'bua ra xequi'a ngue ya 'bup'ua ra Jesús, ndap'ua bi zä, bi n'yonnbase ra hya yø ja'i ngue bá ēhē. Di nxifi ngue da zixyø dārquēhi p'ua 'bähra Jesús.

36 Yø ja'i bi 'yāpra mate ra Jesús ngue squerangue rá nyaní rá he da dārpabi yø dārquēhi, 'bexque'a sä ha hēmbi.

15

Ja 'da yø costumbre xa nzänse yø ja'i hingui nnu manho ra Jesús.

1 Nuya yø fariseo 'nēhyø xänbäte ngue ra ley ngue yø mmēngu Jerusalén bi guarbua 'bähra Jesús ngue ørpa ra nt'änni. Bi 'yēmbi:

2 —¿Hanja ni xädi ngue fēstho ra hya bi zogahua yø ndiua? Porque hingui pecra ts'oqui ja yø 'yē, ngue di nxu'yē hante di nsihmē.

3 Mi dahra Jesús, xquet'a bi 'yørpa ra nt'änni ya yauí, bi 'yēmbi:

—Da gue'ahua, xiya yø hya di manda Oja, ¿hanja ngue guí fēsthohua, ngue nuya yø hya xcá sänsehua, gue'a gadi ja ndummai guí øthua'a?

4 Porque Oja bi xihyø ja'i, bi 'yēmbi: “Dami su ni papá, dami su ni mamá”. Mahømbi 'yēmbi: “Nu ra

ja'i da zanná papá, ogue da zanná mamá, i ja ngue di njapra castigo 'ne da tho", bi 'yεmbyø ja'i Oja.

⁵ Pε ya xcá xännbah yø ja'i ngue ra ja'i da zä da 'yεmbra papá ogue rá mamá: “Nügä papá, nügä mamá, ya hinda zä ga 'da'i te guí siui ya. Porque nu te gä dí pεts'i, guehna Oja dadí unni”.

⁶ Nu'mø nguna ra hya bi manna ja'i p'uya, ya hin gadi japha ngue di jammansu rá papá ogue rá mamá ra ja'i. Ja di nequi p'uya ngue nuya yø hya di manda Oja, guí εhmha ngue hinte di muui. Porque nuya yø costumbre xa nzanyø ndiua, guehya guí εhmha ngue ja ts'editho guí 'yøthya ya.

⁷ Ni xirba guí ena ngue guí εc'εihha Oja. Go guí øthya na te ra hya bi 'yotra pøngahya Isaías ngue Oja bi 'yεna:

⁸ “Nuya yø ja'i 'bæcua, nu'mø bi nya, xøgue ena majuaní ngue nu mansugui. Pε himma juaní ngue yø mmæi ga ndannegui.

⁹ Ya hinte ni bøntho ngue thannegui yø ja'i. Nu te gäma hya xännbate, xangu yø hya xa nzänse ngue εmbi di manda Oja”, bi 'yεn'Oja.

Nu te si ra ja'i hinga gue'a di ts'onbä rá nyomfeni ra ja'i'a.

¹⁰ Ra Jesús bi zonhyø ja'i, bi 'yεmbi:

—Dami 'yøhmha xanho ya yø hya ga mmangä ya. Dami 'yεt'ammæihha.

¹¹ Nu ra ja'i øtra ts'oqui, hinga gue'a te si ra ja'i ga 'yøtra ts'oqui. Nu'a ga 'yøtra ts'oqui ra ja'i, gue'a ra ts'omhya pønna ne ra ja'i'a.

¹² Yø xädi ra Jesús bi guarba 'bäi, bi 'yεmbi:

—¿Ua guí padí ngue mbøcue yø fariseo 'mø mi 'yøhna ra hya guí xifi? —bi 'yεmbi.

13 Ra Jesús ɛntho 'mø mī dadi:

—Nu'a mā Papágä bí 'bɛ mahɛts'i, nu'ɛ yø ja'i hinguí o rá 'yɛ, da zɪpɛ ha 'bɛhyø ja'i.

14 Dami hyɛgui, o sä guí sɪhɛ. Nuya guehya yø xädä xännbabi ra hya mī'da yø mmɪnxädäui ya. Nu'mø bi nthɛui ra ots'i, nup'ɛ da zo ra xännbate, ja da zop'ɛ yø xädi.

15 Ra Bɛdu bi 'yɛmbra Jesús:

—Dami xicje te ga mbønya yø hya gá hyɛqui ngue te si ra ja'i.

16 Ra Jesús bi 'yɛmbi:

—¿Ua xquet'a hinguí tɪnni mmɛihɛ hanja ya yø hya dí mmangä?

17 ¿Ua hinguí pahmɛ ngue nu te gäma cosa si ra ja'i, mbo rá mmɛi ra ja'i nī ma, pɛ pigui te si ra ja'i?

18 Pɛ nu ra hya pønná ne ra ja'i, mbo rá n'yomfɛni ra ja'i nī 'yɛhra hya. Nu'mø xants'o ra hya bi manna ja'i, guehna ra ts'oqui na.

19 Porque mbo rá n'yomfɛni ra ja'i bi mihra ts'o n'yomfɛni, ra nthote, ra n'yots'om'mäi, ra mfɛ, ra fɛhni, ra ts'ate. Gä mbo rá n'yomfɛni ra ja'i nī 'yɛhra ts'omhya.

20 Nuna ra hya naya, guehna ra ts'oqui øtyø ja'i na. Pɛ nu'mø hinguí xɛ'yɛ ra ja'i 'mø bi nsihmɛ, hinga gue'a ra ts'oqui'a.

Nu'a n'na ra xisu ngue hingra judío bi 'yäpra mate ra Jesús ngue da mäts'i.

21 Mī bømp'ɛ mī 'bɛhra Jesús, i map'ɛ ja n'na ra häi ja ra hnini Tiro conna hnini Sidón.

22 Nup'ɛ ja ra hnini bi zønna Jesús, mī 'bɛp'ɛ n'na ra xisu hingra judío, mará mmɛngu p'ɛ ja ra häi Canaán. Bī ma ra xisu p'ɛya, nī mafi, bi 'yɛmbi:

—Ague grá Hmu, rá mbom'meto'i rá David, dami huεgagui. Nu ma t'ixu dí si, n'youi rá ts'onthi. Pε εmmεi di ɛni, dami 'yøthets'ɛ —bi 'yεmbi.

²³ Pε rá Jesús hinguí thatho. Yø xádi p'ɛya bi 'yεmbra Jesús:

—Dami 'yørpabi nts'edi'a te xi'i, porque rá nxunanyatho ngue nuεcaɛɛ.

²⁴ Rá Jesús bi 'yεmbra xisu:

—Nugá bá pengagui Oja ngue høndyø judío ga fäts'i. Porque yø judío εntho yø de'yo ya xa n'ueni, ngue hɛnjongui fädi.

²⁵ Pε rá xisu bi guarbɛ 'bähra Jesús ngue bi ndantyoɛhmɛ, bi 'yεmbi:

—Ague grá Hmu, dami fäxquits'ɛ.

²⁶ Rá Jesús bi 'yεmbra xisu yaui:

—Pε nu'mø ngue 'bet'o go ga fäxa'i, 'nε hɛngrá judío, ya satho 'mø dá thannba rá hmε yø basi, ngue yø fo'yo di t'unni.

²⁷ Rá xisu p'ɛya bi 'yεmbi:

—Ahá, grá Hmu, gue'a guí mma. Pε yø fo'yo, gue'ɛ yø xεmhme täp'ɛ ja rá mεxa sihmε yø hmu si'ɛ.

²⁸ Rá Jesús bi 'yεmbra xisu yaui:

—Ague grá xisu, guí εc'εigui xandønho ngue da zä di nja'a te guí mma. Janangue di nja ya.

Nu'a rá t'ixu rá xisu mi n'youi rá ts'onthi p'ɛya, 'bexque'a bi zä.

Rá Jesús bi 'yøthe xangu yø därquēhi.

²⁹ Mi thohra Jesús, i mpa man'na nguadi rá zabi Galilea. Nup'ɛ ja rá nyuni bi zøni, bi mi.

³⁰ Xandøngu yø ja'i bi zømp'ɛ 'bui. Bi zispa yø därquēhi xa nnunts'i, yø xädä, yø gone, yø do'ye,

yø dogua, xangu mī'da yø dārquēhī bi ts'ispabi ra Jesús ngue bi 'yøthe.

³¹ Mī nu yø ja'i te øtra Jesús ngue bi zä bi 'yøthe yø dārquēhī, di 'yødyø ja'i. Yø gone bi zä bī nya, bi zä yø do'yε, bi zä yø dogua. Bī nzø yø dä yø xädä. Mī nja'a p'uya, gätho yø ja'i bi 'yεspabi Oja nuna thanne yø judío.

Ra Jesús bi 'uīn'i goho māhuahī mā'yohu.

³² Bi zonhyø xädi ra Jesús, bi 'yεmbi:

—Dädi huεcä yø ja'i 'bucua, porque ya rá hyu pa 'daua dí 'yohu ya. Dí pa'a njuani ngue ya hīn'yu te da zi yø ja'i. Nugä hīndī nne ga εt'i ngue da ma yø ngu 'nε hīndī sīhmε, porque da güennbu ja ra 'yu.

³³ Nu'u yø xädi bi 'yεmbi:

—Pε çhapu go ga hannbahu te da zi ya yø ja'i 'bucua? Porque xändøngu. A nuua dí 'buhmu, ra dapo ua.

³⁴ Bi 'yänyø xädi ra Jesús, bi 'yεmbi:

—çHangu yø thuhmε guí hahu 'mø?

Nu'u yø xädi p'uya bi 'yεmbi:

—Høndi yoto yø thuhmε ja ua, 'nε zi yoho yø hua.

³⁵ Bī mānda ra Jesús ngue bī mīhyø ja'i.

³⁶ Bi hyan'u yoto yø thuhmε p'uya conyø hua. Bi ja mammadi Oja ngue ya dī nsīhmε yø ja'i. Bi xenyø thuhmε p'uya, bi unyø xädi ngue di 'darpa yø ja'i da zi.

³⁷⁻³⁸ Nu'u yø ja'i bī nsīhmε, goho māhuahī mā'yohu. A nu yø xisu 'nēhyø basi hīnguī cætra güenda'u. Pε gä bī nniya. Mī juate ra ts'ihmε yø ja'i, nu'u yø xädi ra Jesús bi pæti yoto canasta yø thuhmε bi bongui.

39 M'mεfa p'uya, rā Jesús bi 'yεhyø ja'i. Bi ma p'uya, bi 'yo rā barco, bi zømp'u ja rā häi ni hu ngue Magdala.

16

Yø fariseo bi xihra Jesús ngue nne da nup'u da 'yøt'a n'na rā milagro.

1 Ngu i zøhra Jesús, nuya yø fariseo conyø saduceo bi ma bá sāmhya rā Jesús. Di 'bepi ngue da 'yøt'a n'na rā milagro nu mahεts'i, para ngue di nequi ngue rá m'menhni Oja na rā Jesús.

2 Rā Jesús bi 'yεmbi:

—Nu'mø ngue rā nde, guí εmhma: “Xta nho rā tiempo ya, porque ja yø zøgui”.

3 Nu'mø xudi p'uya, guí εmhma 'mø: “Nuya hīndi ho rā pa ya, porque rā nduhmi rā c'ammahεts'i ngue ja rā gui”, guí εmhma. Guí εna ngue guí pahma xanho te gā mbøn'a te bí ja maya. Pε nuya guí εna ngue hinguí pahma te gā mbønya te gāma hya guí nnuh yø pa dí 'buhma ya.

4 Yø ja'i 'buhya, yø ts'oc'ei ngue hinguí pa Oja. 'Bet'o nne da nu yø milagro, ja da 'yεc'εigui. Pε hin tema man'na mā milagro di nja ya, hīnda hont'a te bi thohra Jonás da nøpa hmεya yø ja'i ya.

Bi zop'u yø ja'i p'uya, bi ma.

Rā Jesús bi xihyø xādi ngue di mfādi xanho, nuya yø hya xānbate yø fariseo 'nεhyø saduceo, hīnda dennbabi yø hya.

5 Mī zøm man'na nguadi rā zabi, nu'u yø xādi rā Jesús xi pumbeni rā thuhmε xta hyats'i ngue da zi.

6 Rā Jesús bi 'yεmbyø xādi:

—Dami mfähm_u ya, mam_i sih_u'a ra íxi di unyø fariseo ya, conyø saduceo.

⁷ Di n'yemb_i n'na ngu n'na'u yø xädi p'uya:

—Rá nze_gui xic_u ja ngue h_inx_tá h_a ra th_uhm_ε g_a sih_u.

⁸ Bi bah_ra Jesús te d_i nxihyø xädi, bi 'yemb_i:

—Gue guí en_a dí xi'ah_u ngue h_inx_cuá h_a ra th_uhm_ε guí sih_u. ¿Ua h_ingu_i 'yo n_i mm_uih_u n_a r_a h_ya dí mm_angä 'mø? Masque mad_i zits'u guí εc'εig_uh_u.

⁹ ¿Ua h_ingu_i 'yo n_i mm_uih_u ya yø h_ya dí mm_angä? ¿Ua h_ingu_i mb_εhm_u'a te guí n_nuh_u p'u nná mähä? Xi'mø r_a pa ngue h_øndi cat'a nth_uhm_ε i nsih_mε cat'a mah_uah_i ma'yoh_u, ¿ua h_ingu_i mb_εhm_u njamm_i canasta yø th_uhm_ε bi bongu_i?

¹⁰ Xi'mø r_a pa ngue h_øndi yoto yø th_uhm_ε i nsih_mε goho mah_uah_i ma'yoh_u, ¿ua h_ingu_i mb_εhm_u njamm_i canasta yø th_uhm_ε bi bongu_i?

¹¹ ¿Hanja ngue h_ingu_i 'yo n_i mm_uih_u ngue h_ing_ra th_uhm_ε dí m_ma ngue dí xi'i ngue guí mfähm_u ngue r_a íxi di unyø fariseo 'n_εhyø saduceo?

¹² Ya b_i d_inyø mm_u'u yø xädi te mm_ann_a Jesús, ngue h_ing_ra íxi p_ε r_a th_uhm_ε'a xifi ngue d_i mfädi. Sinoque n_u'a r_a h_ya xifi, ngue h_ind_i xä'u yø h_ya xännb_ate yø fariseo 'n_εhyø saduceo.

Bi man_na Bedu ngue r_a Jesús, gue'a r_a Cristo bá εx Oja ngue di ndast'abi'a.

¹³ N_up'u ja r_a x_equi ja r_a h_ni_ni Cesarea ngue Filipos, m_i zømp'u r_a Jesús. Bi 'yänyø xädi p'uya, bi 'yemb_i:

—Nugä drá N'yohu dá ε mahets'i, ¿te'o enyø ja'i ngue guecä? —bi 'yεmbi.

14 Nu'u yø xädi p'uya bi 'yεmbi:

—'Bu i'da yø ja'i εmbi ngue gue'e grá Xuua gmi øtra nxixya. Mi'da yø ja'i p'uya, εmbi ngue gue'e grá Elías. Mi'da p'uya, εmbi ngue grá Jeremías. Mi'da p'uya, εmbi ngue 'bui toni pøngahya Oja.

15 Ra Jesús mahømbi 'yεmbyø xädi:

—Xi'ahu p'uya, ¿te'ogä p'u gni bεmhuu ngue guecä?

16 Mi dahra Bedu, bi 'yεmbi:

—Nu'i, gue'e grá Cristo, rá Ts'ant'u'i Oja nuna majuaní ngue 'bui.

17 Ra Jesús bi 'yεmbi:

—Ra mmēthi gá nthēui grá Simu, rá ts'ant'u'i Jonás. Porque h̄injonni ja'i bi bēn'na'i ra hya guí mma, sinoque guesε nā mā Papá bí 'bu mahets'i bi ja'i gá manna ra hya nā.

18 Nugä dí xi'i ya, gue'e gni hu ngue grá Bedu, i nne da mā ngue tengutho n'na ra do ngue d̄ap'u fots'i, h̄injongui ani. Gue'e grá m̄adi 'yεc'εi ya ngue gātho mi'da yø ja'i da 'yεc'εigui m'mεfa. Nu to gā da 'yεc'εigui da dapra ndate i ja.

19 Di nja ni cargo p'u ha di manda Oja ya. Gue'e rá representante'i Oja bí 'bu mahets'i. Nu'a ra hya guí unna nt'edi da 'yøtyø ja'i, gue'a di nja'a. Nu'a ra hya h̄ingui unna nt'edi da 'yøtyø ja'i ua ja ra ximhai, h̄ingui sä da 'yøtyø ja'i.

20 Mi juadi bi manna ra hya nā, bi xihyø xädi p'uya ngue h̄injonni ja'i da xifi ngue guehna ra Cristo nā.

Ra Jesús bi ma ngue da tho, 'ne bi ma ngue di bennate.

21 Ra Jesús bi xihyø xädi ngue ja ts'editho di ma Jerusalén, ja daní ma ma'ani p'ua. Di anyø mmäcja 'nēhyø xänbäte ngue ra ley, 'nēhyø n'yohua 'bet'o p'ua ja ra nija. Da hyo, pe rá hyu pa p'uya di bennate.

22 Ra Bedu p'uya, bi zica n'nanni ra Jesús, bi 'yēmbi:

—Ague grá Hmu, 'yo da ne Oja ngue da ngu'a gui thogui.

23 Mi 'bätra Jesús, bi 'yēmbra Bedu:

—Dami 'uegue, rá mēfi'i ra zithu. Porque nu'i guí orcatogui. Hinga gue'a rá ts'änni Oja so ni mmui di nja. Sinoque gue'a te yø hyase yø ja'i so ni mmui di nja.

Ra Jesús bi xihyø xädi ngue hinjam'mø da gohyø mmui'a ga 'yēc'ei.

24 Bi 'yēmbyo xädi ra Jesús:

—Nu to nne da denngui, hingui sä ngue da zänse te da n'yo. Hinha di gohrá mmui, madague'a da thop'ua ja ra pont'i.

25 Nu ra ja'i da 'uegue ngue su da tho, guehna ra ja'i di m'mēhrá te na. Pe nu ra ja'i hingui cohrá mmui'a ga 'yēc'eigui, mada tho conná ngueque, guehna ra ja'i di nyanná te na.

26 Porque hinte da dahra ja'i, madague'a da 'yøt'e ngue rá mmeti ga ra ximhäi 'nē di m'mēhrá te. Ni xinda hangu ra mēnyu da gutra ja'i, hinda zä da yanná te.

27 A nu'mø bá ēhē mahø'n'a ra N'yohua bí 'yē mahēts'i, dí hātra ts'edi Oja, da n'youi yø anxē. Di

un̄yø nzäbi n'na ngu n'na yø ja'i, da gut'i te xa 'yøt'e, xanho ogue xants'o.

²⁸ Majuan̄i dí xi'ah̄u ngue n̄ya 'da 'bucua ya, h̄inda d̄u, asta gue'mø da n̄u ngue da hya ra ts'edi ra N'yoh̄u bí 'yε mah̄ets'i d̄i manda ua.

17

B̄i mpä'a te gūi nequi ra Jesús.

¹ M̄i tho'a n'nato mā pa, n̄una ra Jesús bi zixra B̄edu 'n̄ehya m̄i yonc'ei d̄i n'yoh̄u, ra Jacobo 'n̄ehra Xuua. B̄i m̄ep'ua bí ja n'na ra nyun̄i xanh̄ets'i ngue d̄i m'm̄uε.

² Ja bá n̄up'ua yø xädi p'uya ngue b̄i mpä'a gūi nequi ra Jesús. N̄u rá h̄m̄i, di yoxn̄i tenḡu ra hyadi. Rá he p'uya, ra mbøse asta di yoxn̄i.

³ B̄i n̄u yø xädi p'uya ngue 'bäp'ua ra Moisés con̄a Elías ngue yaui ra Jesús.

⁴ Rā B̄edu bi 'yεmbrā Jesús:

—Ague grā Hm̄u, ya xanho ngue dí 'b̄ah̄m̄u ua. Xiya, ζua gūi nne ga h̄ocāhe hyu yø t'ann̄igu, n'na'i, n'na ra Moisés, n'na ra Elías? —bi 'yεmb̄i.

⁵ Tobe yadrā B̄edu 'mø m̄i go'mrā gūi p'ua ha 'b̄ui. Xøgue di yoxn̄i ra gūi. Bi 'yø p'uya ngue n̄up'ua ja ra gūi ja bá nyap'ua Oja, bi 'yεna:

—N̄una 'bucua ya, guehna mā Ts'unt'ua dadi mādi. Co n̄una ya i ja gampähä. N̄uya yø hya da man̄na ya, dam̄i 'yεt'amm̄ūih̄u —bi 'yεmb̄i.

⁶ M̄i 'yøhyø xädi na ra hya bá man'Oja maya, b̄i m'm̄εmfo häi p'uya, pε mathoguitho b̄i nsu.

⁷ N̄up'ua ha 'bon̄i, bi guat̄ra Jesús. Bi dots'i n'na ngu n'na, bi 'yεmb̄i:

—Dam̄i nanḡüi, 'yo gūi nsuui —bi 'yεmb̄i.

8 Mī hyetyø xādi p'uya, ya hīnjon gui 'bāp'u'u yoho yø n'yohu xi nu. Ya 'bāse p'u ra Jesús.

9 Ya bá 'yo ngue ní gap'u ja ra nguani p'uya. Ra Jesús bi 'yemyø xādi:

—'Yo to gui xifi te gá nuui ya, asta gue'mø bi hnu ra N'yohu bí 'yε mahets'i ngue di bennate.

Ra Jesús bi ma ngue ra Elías ya bá εhe, bi xihyø ja'i ngue di nsä porque ya bá ep'u ra Cristo.

10 Nūya yø xādi ra Jesús bi 'yānna n'na ra hya, bi 'yembī:

—¿Hanja na ra hya mmanyø xānbate ngue ra ley, ngue ra Elías embī ngue jatho da 'bet'o hante ngue da εhra Cristo?

11 Mī dahra Jesús bi 'yembī:

—Majuani ngue ra Elías mī jatho ngue rá māditho da εhe da xihyø ja'i ngue di nsä.

12 Pε damī pahma ya ngue nūna t'embī ra Elías, ya bá εhe. Pε hīmbī n'yo yø mmui yø ja'i te'o na. Janangue nu hangū ra n'u bi ne da japi, gā bi nja. Xquet'a di njarbatho ra N'yohu bí 'yε mahets'i ya, di unyø ja'i.

13 Nū'u yø xādi p'uya bi n'yo yø mmui'a ra hya mmanā Jesús ngue nūna ra Xuua bi 'yøtra nxixya, guehna bi t'embī ngue ra Elías.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na nc'ei mī n'youi ra ts'onthi.

14 Mī zøp'u 'buhyø ja'i ra Jesús, bi guat'a n'na ra n'yohu bi ndantyøhmu p'u 'bāi, bi 'yembī:

15 —Ague grá hmu, nū mā ts'ant'u dí si n'youi ra n'u ngue ra ataque, janjuani ngue di unī. Nū'mø bi gū, høt'a sibi, ja'mø hørba ja ra dehe. Damī huεgagui mā ts'ant'u, gui 'yøthe ts'u.

16 Ya x̄tá xihni x̄adi ngue x̄ta 'yøthe ts'ɥ, pɛ h̄inx̄a nzä x̄a 'yøthe.

17 Ra Jesús bi 'yɛmbi gätho yø ja'i 'bɥp'ɥ:

—¿Ast̄a njam'mø d̄a zønn̄a pa gui 'yɛc'ɛigah̄ɥ? ¿Ua gui ɛn̄a ngue han̄gu ra pa ga set'ah̄ɥ? Bá si ua ra ts'ant'ɥ, ga øtheḡa —bi 'yɛmbi.

18 Nun̄a ra Jesús bi xihra ts'onthi n'youi ra ts'ant'ɥ ngue bi hyɛp'ɥ. Ra ts'ant'ɥ p'ɥya 'bɛxpi zä ra n'ɥ mi h̄ɛmbi.

19 M'mɛfa p'ɥya, bi 'yänse n'nanni yø x̄adi ra Jesús, bi 'yɛmbi:

—¿Han̄ja ngue h̄inx̄a nzä x̄tá øtheḡahe ra ts'ant'ɥ mi n'youi ra ts'onthi?

20 Ra Jesús bi 'yɛmbyø x̄adi:

—H̄inx̄a nzäth̄a, porque h̄in ḡadi segura ni mm̄aih̄ɥ ngue d̄a zä ra d̄arquɛh̄i. Majuan̄i dí xi'ah̄ɥ, nu'mø ngue di ja zits'ɥ ni nt'ɛc'ɛih̄ɥ, madague'a tengutho ga nnoho n'na zi hmud̄a ra mostasa, ya d̄a zä gui 'yɛmph̄ɥ ra nyuni ja n̄ɥ: “D̄am̄i 'uecua guí ja gr̄a nyuni, i ma man'na nguadi”, gui 'yɛmph̄ɥ, ra nyuni p'ɥya d̄a 'uegue. H̄inte gui hyɛmph̄ɥ 'mø di ja'ah̄ɥ zits'ɥ ra nt'ɛc'ɛi.

21 A nun̄a tenḡu ra ts'onthi mi n'youi ra ts'ant'ɥ, para ngue d̄a zä d̄a hyɛp'ɥ ra ja'i n'youi, mahy-onitho ngue d̄a mat'Oja ra ja'i 'nɛ d̄a 'yetr̄a mm̄ai.

Mah̄ombi man̄na Jesús ngue d̄a tho, pɛ bi ma ngue di b̄ennate.

22 M̄ente 'youi p'ɥ ja ra häi Galilea yø x̄adi ra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Nu ra N'yoh̄ɥ bí 'yɛ mah̄ɛts'i, di ndäpyø ja'i ngue d̄a hyo.

23 Nu'mø bi hyo p'ɥya, di b̄ennate'a rá hyu pa.

Nūnā rā hya bi xihyø xādi, εmmēi bi du yø mmæi.

Rā Jesús bi gutrā mēnyu njæi p'ua ja rā nija.

²⁴ Nī n'youi yø xādi rā Jesús, bi zømp'ua ja rā hnini Capernaum. Nu'ua yø n'yohua jührā mēnyu p'ua ja rā nija p'uya, bi 'yēmbra Bedu:

—Xi ni xännbatehua n'yø, ζua hinda gutrā mēnyu njæi p'ua rā nija? —bi 'yēmbi.

²⁵ Rā Bedu p'uya bi 'yēmbra n'yohua jührā mēnyu:

—Ahá, da gutrā mēnyu rā xännbate.

M'mefa p'uya bi ma rā Bedu p'ua bí ja rā ngu 'bührā Jesús. Hante ngue di nya rā Bedu, rā Jesús bi 'yēmbi:

—Ague Simu, ζte guí mmanya? Xi yø dast'abi 'bucua ja rā ximhäi, ζdana gue'a jambabi rā mēnyu i jæi, gue'ua yø basi jambi, ua gue'ua yø ja'i n'nan'yo jambi? —bi 'yēmbi.

²⁶ Mī dahra Bedu p'uya, bi 'yēmbi:

—Gue'ua yø ja'i n'nan'yo njamba rā mēnyu —bi 'yēmbi.

Maħømbi 'yenna Jesús:

—Janangue nu'ua yø basi Oja hingui ja ngue da gutrā mēnyu'ua.

²⁷ A nuyá, para ngue hinda zæcua yø ja'i, ni map'ua ja rā zabi ya. Damī hyaxra xone t'εgui, guá the n'na rā hua. Nu'a rá mudi rā hua guá hæqui, nup'ua ja rá ne rā hua, gui tinnbabi rā mēnyu di op'ua. Di zæ'a p'uya ngue gui jutra mēnyu t'ácã p'ua ja rā nija, co 'næ'a rā mēnyu t'ä'i gui jut'i.

18

Rā Jesús bí xännba yø xādi ndana mā datho da hnu mansu.

1 Nu'a ra ora'a, bi guatyø xädi ra Jesús, bi 'y_ëmbi:
—Ague grá Hmu, ¿ndana hant'a ni mmui ngue ma datho da hnu mansu p'u ha di manda Oja bí 'bu mah_ets'i?

2 Ra Jesús bi zohna n'na ra ts'ant'u mi 'bäp'u, bi 'bämbu made ha 'bui.

3 Bi y_ëmbyø xädi p'uya:

—Majuani dí xi'ahu, nu'mø hingui pähni n'yomf_ënihu, gui cohmu tengutho ra ts'ant'u 'bucua ya, h_indi cu'ahu p'u di manda Oja bí 'bu mah_ets'i.

4 A nuyá, nuna ma datho da hnu mansu p'u di manda Oja ya, guehna ra ja'i da 'yøt'e ngue h_inte di muui, di mmutho tengutho ra ts'ant'u 'bucua ngue h_indi 'yani.

5 Nu ra ja'i di ja mmansu n'na ra basi tengu na 'bucua ya, nguna da 'yøt'e porque pahra ja'i ngue nu te øt'e, gue'a dí nnu manho ngue da 'yøt'a, tengutho 'mø ngue go di jammansu gra ja'i.

Ra Jesús di japa nts'edi yø xädi ngue da zu da 'yøtra ts'oqui.

6 Nu'u yø basi _c'ëigui ndap'u bi zä, tengutho na ra basi 'bucua ya, nu ra ja'i da japi ngue da hyegagui p'u yø basi _c'ëigui, ra ndate castigo tømra ja'i da thogui. Hante ngue da 'yøtra ts'oqui ra ja'i, man'na xanho ngue da t'ennbu ja ra jathe ra ja'i, di ntharpa rá 'yuga n'na ra njani ngue da gu'mi.

7 Xan'utho te ja ua ja ra ximhäi, porque h_indi 'bedi tema cosa ga 'yøtra ts'oqui yø ja'i. Porque ngutho siempre øtra ts'oqui ra ja'i, pe hague ngu ra

castigo da tho rá ja'i nu'a di japi ngue øtra ts'oqui rá mmic'eiui.

⁸ Janangue nu'mø guí εna ngue rá ts'oqui ni 'yε ogue rá ts'oqui ni gua p'u gá 'yøtra ts'oqui, dami hyεqui, 'yεi yap'atho. Man'na xanho ngue gará do'yε ogue gará dogua 'mø gá cærbu ha gui m'mæhmi Oja, hinda gue'a ngue di ja yoho ni 'yε ogue di ja gá yoho ni gua 'nε nguþho gui mmap'u ja rá sibi para zantho.

⁹ Nu'mø guí εna ngue rá ts'oqui ni dá p'u gá 'yøtra ts'oqui, dami hyahní dá, gui 'yεi yap'atho. Man'na xanho ngue dá n'natho ni dá 'mø gá cærbu ha gui m'mæhmi Oja, hinda gue'a ngue di ja gá yoho ni dá 'nε nguþho gui mmap'u ja rá nidu di danzø.

Bi hyεcra hya rá Jesús ngue n'na rá dε'yo bi 'uegue.

¹⁰ 'Yo guí εmhmæ ngue hinte di muui yø basi. Nuga dí xi'ahæ ngue nup'u mahεts'i bí 'bæhma Papá, nu'u yø anxε zamp'u ha 'bæi, gue'u fæxyø basi'u.

¹¹ Nu rá N'yohæ bí 'yε mahεts'i, bi 'yεhε ngue da yanyø ja'i xa m'mædi.

¹² A nuýá, xi'mø ngue di 'bæi to di si n'na ciento yø dε'yo, 'nε dá 'ue'a n'na ndε'yo, uanguí da zop'uæ goho 'dæte ma'dε'ma guto ndε'yo p'u ja rá dapo di 'yo. Da ma da honná ndε'yo xá 'uegue.

¹³ Nu'mø bá timp'æya, man'natho di johya ngue bá tin'a n'na ndε'yo xí 'uegue, hinda gue'u goho 'dæte ma'dε'ma guto ndε'yo hingui 'uegue.

¹⁴ Njarbutho ni Papáæ bí 'bu mahεts'i ya, hingui nnepe ngue di mm'mε'a n'na mbasi ya yø basi 'bæcua.

Jatho ngue di punnbabi rá mmic'eiui ra ja'i.

15 Nu'mø hingui ho te øt'a ni cu, dami zofu, juca n'nani ngue gui nyasui. Dami xifi ngue hingui ho te øt'e. Nu'mø bi ne bi 'yø'a ra hya gui xifi, ya xanho. Ya gá nhojpau ni cu.

16 Pε nu'mø himbi ne bi 'yøde te gui xifi, dami hyon'i yonc'ei ogue hyu nc'ei gui sits'i, da 'yøde hapu gui nyau ni cu, ngue gui nne gui nhojpau.

17 A nu'mø hinda ne da 'yøde te da xi'ua gui sits'i, dami da ra güenda p'ua ja ra nija 'mø. A nu'mø hinda ne da 'yø'a te ra hya da sip'ua ja ra nija p'uya, gui 'yø'ni güenda ngue nuna ni cu tengutho 'mø hinga 'yεc'ei ogue tengutho 'mø drá ngathäi.

18 Dí xi'ahu ngue go gyø representantehu nguehna Oja bí 'bu mahets'i. Nuna ra hya gui unhu ra nt'edi da 'yøtyø ja'i, gue'a di nja'a. Nu'a ra hya hingui unhu ra nt'edi da 'yøtyø ja'i ua ja ra ximhäi, hinda sä da 'yøtyø ja'i.

19 I ja man'na ra hya ga xi'ahu ya. Nua ja ra ximhäi, nu'mø bi the yø hya yo nc'ei ngue 'da'igu da 'yäp'a Oja, Oja di un'a te da t'äpi.

20 Porque nup'ua ha di mpeti yø ja'i εc'eigui, madague'a hondi yonc'ei ogue hyu nc'ei di mpeti, pε nup'ua ha 'bui, ja dí 'bucä p'ua.

21 Ra Bedu p'uya bi 'yεmbra Jesús:

—Ague grá hmu, xi ma cu ya ga 'bu'a ngue hingui ho te ørque, ¿nja mmindi ga punnbi? ¿Gue asta nyoto nnidi?

22 Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nugä hinte dí xi'i ngue hondi nyoto nnidi ja ngue gui punnbi. Sinoque dí xi'i nja mmindi gui

punnbi, yoto yø hyate ma'det'a nnidi ja ngue gui punnbi.

Ra Jesús bi hyecra hya ngue n'na ra hmiqúi hin'y# rá mpunnbi.

²³ Janangue jatho gui punnbabi ni mmic'ei#h#, porque nuna Oja bí 'b# mahets'i, mahyejpi n'na ra dast'abi ngue ørpa ra güenda yø hmiqúi hangú tupi.

²⁴ Mi d#m# bi 'yørp# ra güenda yø hmiqúi, bá ts'innbabi n'na nc'ei ngue yø miyonetho rá m#nyu mi tupi.

²⁵ P# nuna ra hmiqúi bá ts'i, hin'y# ra m#nyu di gútrá güenda. Ra dast'abi p'#ya bi manda ngue da bá ra hmiqúi, 'n# da b#prá xisu, 'n# da b#pyø basí, 'n# da b#pi hangú pets'i ngue di gútrá güenda.

²⁶ P# ra hmiqúi p'#ya bi ndantyøhm# p'# 'b#hrá hmu. Bi 'y#pra mate, bi 'y#mbi: “Ague grá hmu, dami tøgbagúi ts'# m#nte ga t#ngá ni m#nyu ga jut'a'i”, bi 'y#mbi.

²⁷ Nu'a ra hmu p'#ya bi hu#crá hmiqúi, bi punnbabi rá güenda mi tupi. Bi thøgue.

²⁸ P# nuna ra hmiqúi bi ma mapunnbi rá güenda, høntho bi ma mathøgue, bi nth#ui man'na nc'ei ngue mi tupi zits'# rá m#nyu. Bi bennb#ya bi dorpa rá 'y#ga. Bi 'y#mbi: “Gui jurcagúi ma m#nyu gui tuqúi, uague hin'na”, bi 'y#mbi.

²⁹ Nu'a ra n'yoh# mi ndupate zits'# ra m#nyu p'#ya, bi ndantyøhm# p'# 'b#'a tupi, bi 'y#pra mate, bi 'y#mbi: “Dami tøgbagúi ts'# m#nte ga t#ngá ni m#nyu, ga jut'a'i”, bi 'y#mbi.

³⁰ Pε nu'a ra n'yoh_u mi thuprá mēnyu p'uya, himbi ne xta ndo'ma tupi. Sinoque bi bent'i, bi zixa fādi asta gue'mø di japi da gutrá mēnyu tupi.

³¹ Mi nu mi'da yø hmiqúi'a te bi 'yørb_uya, bi dār'mān'u yø mmāi'a te bi japrā mmic'ēiui. Bi ma'u p'uya bá xiprá hmu te bi 'yøt'e.

³² Nuna ra hmu p'uya, bi mānda bá ts'ofō māhøn'a, bi 'yēmbi: “Grā ts'oc'ēi n'yø. Conque nu hangū mā mēnyu gmī tuqui, gā dá pūn'nā'i ngue gá 'yācra mate.

³³ Uangui xta nzā xqui pūn**bab**i ni amigo mi tu'i tengutho dá pūn'nā'i”, bi 'yēmbi.

³⁴ Nu'a ra hmu, janjuani ngue mbøc_{ue}. Bi mānda p'uya ngue bi ts'ixā fādi rá hmiqúi asta gue'mø da gutrá mēnyu tupi.

³⁵ Di ja'ah_u p'u mā Papágā bí 'b_u māhēts'i ya, hīndi pūn'nāh_u, ngue'mø hīnni mmāi gdi pūn**bab**i te øt'a ni cuh_u.

19

Bi xānnbā yø ja'i ra Jesús ngue hīn'y_u ra nt'ēdi di nxūmmi yø xisu.

¹ Ra Jesús mi juadi bi manya yø hyā ya, nup'u Galilea mi 'yo, bi ma mān'na nguadi ra dāthe Jordán, i mpa p'u ja ra hāi Judea.

² Pε xandøngu yø ja'i bi dēnni. Nup'u bi zøni, bi 'yøthe yø ja'i mādi hyēnni.

³ Bi guat'i'da yø fariseo p'u 'bahra Jesús, porque honnb_i ha di zādi ngue hīnda gue'a ra hyā da mā. Bi 'yēmbi:

—¿Ua ja ra nt'ēdi ngue di nxūmmi rá xisu n'na ra n'yoh_u hønt'a bi zā mā hyā di ũpi, uague hīn'na?

4 M̄i dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—¿Ua h̄in gadi x̄ahm̄'a te ra hya nt'ot'i p'ɛ ja ra Maça Libro, ngue n̄u'mø mambá nhohra x̄imh̄ai, Oja bi hocra n'yoh̄ɛ n'ɛ bi hocra x̄isu?

5 Oja bi 'yɛna: “Janangue ra n'yoh̄ɛ sop'ɛ rá papá, sop'ɛ rá mamá ngue 'bahm̄i rá x̄isu. N̄uya yo nc'ɛi ya, di nne n'na ngu n'na, janangue ya h̄ingui yo nc'ɛi, sinoque ɛntho n'na nc'ɛitho”.

6 Janangue n̄uyá, n̄uya yo nc'ɛi bi pɛn'na Oja, h̄in'yɛ ra nt'ɛdi ngue to di x̄unbabi.

7 Yø fariseo p'ɛya bi 'yɛmbi:

—¿Pɛ hanja na ra Moisés ngue bi 'yɛmbi i sä da 'yøtra s̄ucua ra n'yoh̄ɛ ngue di nxummi rá x̄isu 'mø?

8 M̄i dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—N̄una ra Moisés bi unna nt'ɛdi ngue da nangra s̄ucua ngue ra nxuni, pɛ ngue mandø n̄axitho yø n'yomfɛni yø ja'i, janangue bi njap'ɛ. Pɛ n̄up'ɛ rá m̄adi, h̄inga ngu'a ra hya bá s̄annba Oja da 'yøtyø ja'i.

9 Pɛ nugä dí xi'ah̄ɛ, ngue yø n'yoh̄ɛ di nxummi yø x̄isu n'ɛ h̄ingra n'yots'om'm̄ai di ɛpi, n̄u'mø h̄ombi nthatra n'yoh̄ɛ, da mɛ man'na ra x̄isu, ya ra ts'oqui øtra n'yoh̄ɛ. A n̄u'mø bi nthatra x̄isu bi t'ɛi, ya ra ts'oqui øt'ui ra n'yoh̄ɛ bi mɛ.

10 N̄u'ɛ yø x̄adi p'ɛya bi 'yɛmbi:

—Man'na x̄anho ngue h̄indi nthatra ja'i 'mø —bi 'yɛmbi.

11 Pɛ ra Jesús mahømbi 'yɛna:

—N̄una ra hya dí mma, h̄ingui nne da ma ngue da ḡätho yø ja'i di ja ngue di nthati. Sinoque n̄uya yø ja'i, Oja nnepe ngue di nthati, guehya dí mmangä ya.

12 I 'bʰhyø n'yohʰ ngue h̄ingui sä d̄i nthat̄i. Porque 'bʰhyø n'yohʰ ya i m̄i'a ngue h̄inda zä d̄i m'məhrá xisu. X̄immi 'bʰhyø n'yohʰ ngue m'moqui. X̄immi 'bʰhyø n'yohʰ h̄indi nthat̄i para ngue dā zāp'u dā 'yørpe x̄anho rá 'bɛfi Oja bí 'bʰ məhɛts'i. Pɛ nu to ɛnā ngue dā zä d̄i nthat̄i, ya dā 'yøt'e tengutho rā hyā d̄i mma.

Bi xi Oja rā Jesús ngue di japyø basi.

13 Bi zixyø basi yø ja'i p'u 'bʰhrā Jesús, i nnepyø ja'i ngue dā dospā yø yā yø basi 'nɛ dā xi Oja ngue di japyø basi. Pɛ nuya yø xädi rā Jesús bi həjpa yø ja'i bā zi yø basi.

14 Rā Jesús, bi 'yɛmbyø xädi:

—Dami h̄yehmʰ yø basi dā thocua dí 'bʰi. Porque tengutho yø ja'i ya o rá 'yɛ Oja, xquet'a njarbʰ ya yø basi ya.

15 Rā Jesús bi japyø 'yɛ p'u ja yø yā yø basi. M'mɛfa p'uya, bi map'u ja rā xequi mi 'bʰi.

Rā mmɛmmeti h̄imbi ne dā 'yøt'e te bi xihra Jesús.

16 N'na rā n'yohʰ bi guarbʰ 'bāhrā Jesús, bi 'yɛmbi:

—Ague grá hoga xännbate, ɛndana rā nho ɛxā ja ts'ɛdi gā øt'e n'namh̄mā ngue Oja di 'dacra 'da'yo te para zantho? —bi 'yɛmbi.

17 Mi dāhrā Jesús, bi 'yɛmbi:

—ɛUa guí pad̄i te guí mmanya, ngue guí ɛngui xānhogä? Porque h̄ønse Oja xāngo. Nu'mø guí nne ya ngue di 'da'i rā 'da'yo te Oja, dāmi 'yøt'u yø hyā d̄i m̄anda Oja 'mø.

18 Rā n'yohʰ p'uya bi 'yɛnā:

—Xi'u yø hyā d̄i m̄anda Oja p'uya, ɛndana gue'a ya yø hyā guí mma?

Mi dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—'Yo grá hyote. 'Yo grá 'yots'om'mäi. 'Yo grá bɛ. 'Yo to guí sänbā rā fehni.

¹⁹ Dami su ni papá, dami su ni mamá. Dami mahni mmic'ɛiui tengutho gni ne ngue di ma ma madi'i.

²⁰ Mi dahra n'yohu p'uya, bi 'yɛna:

—Nūya yø hya guí xicya, ya gā xtá øt'e asta gue'mø mará ngüɛgui. Xiya, ¿ndana guehna rā hya di 'bɛdi ngue hĩndĩ øtya? —bi 'yɛmbi.

²¹ Pɛ rā Jesús bi 'yɛmbra n'yohu yaui:

—Nū'mø guí nne ngue gātho gui 'yøt'a te ni 'yup'u gui 'yøt'e, ni ma ya, dami pä te gā guí pɛts'i. Dami unna mɛnyu yø hyoya. Nū'mø gā 'yøt'e te dí xi'i ya, ya bí ja ni mmɛti mahɛts'i p'uya. Bá ɛp'u ya, gā mmɛp'u nná magä —bi 'yɛmbi.

²² Pɛ mi 'yøhra n'yohu nā rā hya bi sifi, mambi dudrā mmui. Bi matho, porque mará ndømmɛmmɛti.

Bi manna Jesús ngue Oja, hĩnte hɛmbi.

²³ Rā Jesús bi 'yɛmbyø xādi:

—Nū yø mmɛmmɛti, guehya dí mma ngue xanhennitho ha di n'uni dā zo rá 'yɛ Oja bí 'bu mahɛts'i ya.

²⁴ Ya fadi ngue rā cameyo, hĩjam'mø dā zā dā thop'u ja rá xagu n'na rā 'yofani. Pɛ dí xi'ahu ngue man'na xandøn hennitho ngue n'na rā mmɛmmɛti di n'uni dā zo rá 'yɛ Oja.

²⁵ Nūna rā hya bi manna Jesús mi 'yøhyø xādi, man'natho bi nsu yø n'yomfɛni p'uya. Di n'yɛmbi:

—Rá nzɛgui ya hĩjonni ja'i dā zā di nyanná te ya'mø —di n'yɛmbi.

²⁶ Bi hyɛtyø xädi ra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Nu'a ngue yø ja'itho, hinda zä da zänse ha di nyanyø te. Pɛ Oja hinte hɛmbi, nu te nne da 'yøt'e, da zä ha di japi.

Bi manna Jesús ngue di tocabi ra nho'ɥ yø ja'i n'youi p'ɥ ni ma.

²⁷ Nuna ra Bedu bi 'yɛmbra Jesús:

—Nugähe, ya xtá sohme p'ɥ te gä dí peshe ngue dí ten'nahe. ¿Te 'bɛ'a ja ngue di tocagähe 'mø?

²⁸ Mi dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Majuani dí xi'ahɥ ngue nu'mø ra pa dani gom'na'yo gätho yø cosa i ja, gue'a ra pa'a ngue ra N'yohɥ dí 'yɛ mahɛts'i da mip'ɥ ja rá nthuts'i, di manda te di nja. A nu'ahɥ p'ɥya ngue gui tenngahɥ, nup'ɥ ha di hø'i 'de'ma yoho yø nthuts'i, ja gui mmihmɥ p'ɥ ngue gui nts'at'abihɥ p'ɥ ha di 'bɥ'ɥ 'de'mayo 'bui yø mbom'meto ra Israel.

²⁹ Nu to gä xpá nzohyø ngu, xpá nzohyø cu, xpá nzohyø papá, xpá nzohyø mamá, xpá nzohyø xisu, xpá nzohyø basi, xpá nzohyø häi ngue tenngui, pɛ yø ciento nniditho gá ngu'a te da dini ngue'a te gä xpá nzogui. Ra pa di 'yɛp'ɥ p'ɥya, di t'unna te para zantho.

³⁰ Xangu yø ja'i hnu mansu ua, pɛ nu'a ra pa'a, ts'utho da hnu mansu p'ɥ. Xangu yø ja'i hingui hnu mansu ua, pɛ nu'a ra pa'a, ja dani hnu mansu p'ɥ.

20

Ra Jesús bi hyɛjpa ra hya yø nzäbi tahyø mɛfi.

¹ Nuna Oja bí 'bɥ mahɛts'i da gutra nzäbi. Tengutho n'na ra n'yohɥ bi ma mxuditho ngue da honyø mɛfi da tacyø uva.

2 Bi gohm̄i ra cohi yø m̄efi ngue nu'a n'na pa ra 'b̄efi, da gut'i co n'na ra m̄enyu ni hu ngue ra denario. Bi m̄enhyø m̄efi p'ua bi ja rá huah̄i p'uya.

3 Mi zu'i guto xudi p'uya, mahømbi ma tai ra mm̄ehūi. Bi dim̄p'ua ja ra tai mi'da yø ja'i ngue h̄inte p̄efi.

4 Bi 'ȳemb̄uya: “Ni m̄e ra 'b̄efi ma huah̄igä n'yø. Ga jut'aui'a te ni 'yup'ua gui tah̄mi”, bi 'ȳemb̄i. Nu'ua bi si ra 'b̄efi p'uya, bi ma ra 'b̄efi.

5 Mi hyuxyadi p'uya, mahømbi ma tai ra mm̄ehūi. Bi nth̄eui p'ua mi'da yø ja'i ngue h̄inte p̄efi. Mahømbi 'ȳetra 'b̄efi rá huah̄i. Mi zu'i hyu nde, mahømbi ma tai ra mm̄ehūi. Bi nth̄eui mi'da yø ja'i ngue h̄inte p̄efi. Mahømbi 'ȳetra 'b̄efi rá huah̄i.

6 Mi zu'i cat'a nde, mahømbi ma tai ra mm̄ehūi. Hømbi nth̄eui mi'da yø ja'i ngue h̄inte p̄efi. Bi 'ȳemb̄uya: “¿Hanja ngue xcá ndethoh̄ua ua n'yø, h̄inxcá m̄p̄eh̄ma?” bi 'ȳemb̄i.

7 Bi 'ȳen'ua zo p'uya: “Xtá ndedähe ua ngue h̄injon xa xicje ra 'b̄efi”, bi 'ȳemb̄i. Ra mm̄ehūi p'uya bi 'ȳemb̄i: “Ni m̄e ra 'b̄efi ma huah̄igä 'mø. Ga jut'aui'a te ni 'yup'ua gui tah̄mi”, bi 'ȳemb̄i.

8 Mi dähra nde p'uya, nuna ra mm̄ehūi bi xihrá h̄miq̄ui nuna di mandabi yø m̄efi, bi 'ȳemb̄i: “Dam̄i zonhyø m̄efi ya, gui jutyø nzäbi. Rá m̄adi gui unyø nzäbi'ua yø m̄efi rá nz̄eguitho xa nzømp'ua ja ra 'b̄efi. A nu'ua xa m̄p̄efi gä ra pa, rá nz̄eguitho gui unyø nzäbi'ua”, bi 'ȳemb̄i.

9 Mi njutyø nzäbi ya yø h̄miq̄ui xi yatra 'b̄efi cat'a nde. Bi juarpa yø pa, bi unni 'da'a n'na ra m̄enyu ngue ra denario.

10 Mi tocabi bi t'unyø nzäbi ya yø h̄miq̄ui xinde

ra 'befi p'uya. Bi 'yēna ngue man'na xangu yø nzäbi xti t'unni porque xi mpefi gä ra pa. Pe mi t'unyø nzäbi, hōnda n'na ra mēnyu ngue ra denario bi t'unni.

¹¹ Mi hyanyø nzäbi p'uya, bi zahra mmehui.

¹² Bi 'yēmbi: “Nuya yø n'yohu 'bucua, rá nzequitho bi zomp'u ja ra 'befi ya. Conque n'na oratho bi mpefi, ¿hanja ngue 'da'igu gá jurcahe? Nügähe p'uya xtá sägähe ra n'u gä ra pa ngue xa mpa ra hyadi”, bi 'yēmbi.

¹³ Nu'a ra mmehui p'uya bi 'yēmbi hmiqui nyai: “Agué n'yø, nügä hīngra nts'oc'ei dí øt'ah. Uangui xtá nyahu ngue nu'a n'na pa ra 'befi, ga jut'ai co n'na ra mēnyu ngue ra denario.

¹⁴ Dami hyanni nzäbi'a n'na zi pa xca mpefi, ni ma p'uya. Nuna mā mēfi rá nzequitho xa nyatra 'befi, dí nne ga jut'i tengutho dá jut'a'i.

¹⁵ ¿Ua gadi mandagui? ¿Ua hin'yu ra nt'edi ngue ga sänse te dí nne ga ørpabi mā mēnyu? ¿Ua gue gadi seyabi ni mmic'eiui ngue'a ra nho dí nne ga ørpe?” bi 'yēnna mmehui.

¹⁶ Janangue nuyá, nuya yø mēfi rá nzequi xa nyatra 'befi ya, guehya rá madi di t'unyø nzäbi ya. A nuya yø mēfi rá madi xa nyatra 'befi, guehya rá nzequitho di t'unyø nzäbi ya. Mandøngu dyø ja'i bi ts'ofu, pe ziyohotho yø ja'i bi thanhni.

Mahombi manna Jesús ngue da tho, pe di bennate.

¹⁷ Ra Jesús ni hya ra 'yu ngue ni ma Jerusalén, pe bi zica n'nanni'u 'de'ma yoho yø xädi, bi 'yēmbi:

¹⁸ —A nuyá, ya nná mähä Jerusalén. Nuna ra hnini na, nu ra N'yohu bí 'yē mahets'i di ndäpyø

hm̄u yø mmäc̄ja conyø xännbate ngue rā ley. Nūya p'ɥya, guehya dā zännbi ngue dā dū.

¹⁹ Di dāpyø ja'ī h̄ingyø judío. Dā dennī, di ɯnī, 'n̄ɛ di cuatrā pont'ī ngue dā hyo. Pɛ rá hyu pa di b̄ennate.

Rá Jesús bi sifi ngue rá Jacobo 'n̄h̄rā Xuua dī nja yø cargo xtá nh̄ts'ī.

²⁰ Nunā rá Jacobo 'n̄h̄rā Xuua, guehya yø ts'unt'ɥ rá Zebedeo ya, 'dap'ɥ 'youi rá mamá, bi guarbɥ 'bāhrā Jesús. Bi ndantyøhm̄u nā rá xisu, bi xifi ngue dā 'yørpā rá m̄ate nā rá hyā nne dā xifi.

²¹ Rá Jesús bi 'yɛmbi:

—¿Tema m̄ate guí nne gā øt'a'ī? —bi 'yɛmbi.

Rá xisu p'ɥya bi 'yɛmbrā Jesús:

—Dí nne ngue nup'ɥ ha guí mm̄i ngue guí ndast'abi, guí unna nt'ɛdī ya yoho mā ts'unt'ɥ 'bɥcua, ngue n'na dī m̄ihni n'yɛi, n'na dī m̄ihni gāhā.

²² Pɛ mī dah̄rā Jesús, bi 'yɛmbyø ts'unt'ɥ:

—Ague n'yø, h̄ingui p̄adi te rá nsāui nā rá hyā guí ähmi. ¿Ua dā zā guí thohm̄i'a rá n'ɥ ja ngue gā thocä? Porque nugā mathoguitho ja ngue di ɯngā yø ja'ī —bi 'yɛmbi.

Bi 'yɛnyø ts'unt'ɥ p'ɥya:

—Ahá, dā zā gā s̄ägä'be rá n'ɥ.

²³ Mī dah̄rā Jesús, bi 'yɛmbi:

—Majuani ngue ngu'a, xandøngu rá n'ɥ ja ngue guí s̄āui, tengutho rá n'ɥ ja ngue gā thocä. Mathoguitho di ɯn'aui yø ja'ī tengutho ja ngue dí ɯngā yø ja'ī. Pɛ nunā rá hyā guí mm̄amm̄i, h̄indi tocagui ngue go gā s̄änni to dī m̄ip'ɥ ja mā n'yɛi,

ogue to dī mīp'ʌ ja ma gaha. Ma Papá'a ya xa nzänni to dī mī n'na ngu n'na ma hyo.

²⁴ Nuna ra hya ähya yo nc'ei dī n'yohʌ, bī mbøcʉe 'mø mī bahya mī 'dēt'a yø xädi ra Jesús.

²⁵ Pɛ ra Jesús bi pɛti gätho yø xädi, bi 'yɛmbi:

—Ya guí pahmu ngue yø dast'abi xa t'ɛts'i, co gätho mī'da yø ts'ut'abi 'bʉp'ʌ ja yø hnini, gä dī manda yø ja'i. Nu te dī manda yø ts'ut'abi ngue da 'yøtyø ja'i, gue'a øt'a.

²⁶ Pɛ nu'ahʌ, 'yo guí nne ngue guí mandathohʌ yø ja'i. Nu ra ja'i nne ngue xtá nhɛts'i rá cargo da mɛfi, guehna ra ja'i jatho ngue dī mɛfi da mäxyø mmic'ɛiui na.

²⁷ A nu'ahʌ ya, nu'a da ne dī m'mɛt'o ngue gätho yø amigo ya, guehna jatho da gohi ngue ni mɛfi na.

²⁸ Conque ra N'yohʌ bí 'yɛ mahɛts'i, himbi 'yɛhɛ ngue n'narbu da mī dī mandatho. Sinoque bi 'yɛhɛ ngue dī mɛfi da mäxyø ja'i. 'Nɛ hinga høndra 'bäxte da 'yøt'e, asta da du ngue da yanī xandøngu yø ja'i.

Ra Jesús bi 'yøthe yoho yø xädä.

²⁹ Mī bømp'ʌ ja ra hnini Jericó ra Jesús, bī ntɛt'i xandøngu yø ja'i.

³⁰ Nup'ʌ ja ra 'yu i nthogui, mī hup'ʌ yoho yø xädä. Mī bahyø xädä ngue guehna ra Jesús ja ngue da thop'ʌ huđi. Bi mahra hmafi p'ʉya, bi 'yɛmbi:

—Ague grá Hmu, rá mbom'mɛto'i ra David, dami huɛga'be —bi 'yɛmbi.

³¹ A nu'ʌ yø ja'i mī 'bʉp'ʌ huhyø xädä, di hejpi ngue hindī mmafi. Pɛ yø xädä p'ʉya, ɛna man'na ma'bɛpi ngue nts'edi ga mafi, bi 'yɛmbi:

—Ague grá Hmu, rá mbom'meto'i ra David, dami huεga'be.

³² Rá Jesús bi m'mäi ngue øde hmat'i. Bi zonhyø xädä p'uya, bi 'yεmbi:

—¿Te guí nne ngue di nja'aui?

³³ Yø xädä p'uya bi 'yεmbi:

—Ague grá Hmu, di nne ngue di nzø ma dä'be.

³⁴ Bi huεcyø xädä na ra Jesús. Bi dospabi yø dä, pε 'bexpi nzø yø dä. Janangue bi mähä ra Jesús.

21

Rá Jesús bi yarbua ja ra hnini Jerusalén, pε εspabi yø ja'i, xifi ngue yø dast'abi.

¹ Nu'mø ya ni ma da zømp'ua ja ra hnini Jerusalén, ya 'yop'ua ja ra nyuni ja ra mbonza ja yø olivos. Ja jarbatho ra hnini Betfagé. Rá Jesús bi 'yet'i yoho yø xädi.

² Bi 'yεmbi:

—Ni mε na ja ra hnini bí ja na. Nu'mø gá cat'ui ra hnini, gui timmi p'ua da nthat'i n'na ra burru, n'youi rá basi. Bá xøqui ngue guá siui ua.

³ Nu'mø to di hεc'auí ngue gui xocui ra burru, gui xihmi ngue honna Hmu. Pε dami xihmi ngue hinda ya'atho di ndäpi.

⁴ Nguna bi 'yøt'e para ngue di nja na te ra hya bi manná pøngahya Oja ngue bi 'yεna:

⁵ “Dami xihmu yø ja'i 'bap'ua ja ra hnini Sión, gui 'yεmphu: Nuua gui 'buhmu, ya bá εp'ua ni ndast'abihu da zøcua. Pε hingra tunhni ga 'yo ni dast'abihu, bá huxa n'na ra burru ngue rá basi n'na ra mbo'øni ngue ra ndu, gui 'yεmphu”.

6 Nūya yoho yø xādi rā Jesús bi map'ɥ bi 'yɛt'i ngue bá si rā burru, bá n'youi rá basi.

7 Mī zøp'ɥ 'bɥhrā Jesús, yø tuhu yø ja'i bi gaspa yø burru ngue bi nøpā nts'at'i. Bi hyuxrā burru rā Jesús, bi ma.

8 Xangu yø ja'i di tans'yø tuhu ngue pøp'ɥ ja rā 'yu ja ngue dā thohrā Jesús. Mī'da yø ja'i p'ɥya, bi sajpa yø xi yø palma ngue pøp'ɥ ja rā 'yu.

9 O mādē p'ɥ nī ma yø ja'i rā Jesús. I 'bet'o 'da, bá 'bɛfa 'da. Pɛ yø ja'i 'da gā matho ngue di johya, i ɛnā:

—Nunā Oja, di japhnā rá m'mɛnhni 'bɥcua, guehnā tate naya. Guehnā rá mbom'mɛto rā David. Oja di japi. Maguesɛ nā Oja bí 'bɥ mahɛts'i.

10 Nunā rā Jesús mī yarbɥ ja rā hnini Jerusalén. Gā bá yans'yø ja'i ngue bi nu. Di 'yɛmbyø ja'i:

—¿Te'o nī n'yohɥ nā n'yø?

11 Mī'da yø ja'i p'ɥya bi 'yɛnā:

—Nunā ya, guehnā rā Jesús, rá pøngahya Oja nā, guehnā rā mmɛngu Nazaret ja rā häi Galilea nā.

Rā Jesús bi 'yɛtyø ja'i mī mpäp'ɥ ja rā nija.

12 Nunā rā Jesús bi map'ɥ ja rá nija Oja. Nu'ɥ yø ja'i mī mpäp'ɥ thinnija, dā gue'ɥ mādī ntäi, gā bi 'yɛt'i. Nūya yø ja'i di pøspa yø mɛnyu yø ja'i yap'ɥ nī 'yɛhɛ, bi 'yennbā yø mɛxa. 'Nɛ bi 'yennbā yø nthuts'i'ɥ pä yø paloma.

13 Bi 'yɛmbyø ja'i:

—Nup'ɥ ja rā Macā Libro, nt'ot'i p'ɥ rā hya ngue ɛn'Oja: “Nunā mā ngungä, nī hu ngue rā ngunga mhmat'Oja nā”. Pɛ nu'ahɥ, guí øthɥ ngue ja di mpɛti ua yø bɛ.

14 Nup'u ja ra nija, bi guatyø xädä 'n_ghyø dogua p'u 'bähra Jesús ngue bi 'yøthe.

15 P_ε yø hmu yø mmäcja conyø xännbate ngue ra ley, m_i nu yø milagro øtra Jesús, 'n_ε bi 'yøde te mmanyø basi p'u ja ra nija, ngue εnyø basi: “Nuna rá mbom'm_εto ra David i tate na”, εnyø basi. Janangue bi mbøcue.

16 Bi 'y_εmbrä Jesús:

—¿Ua hinguí øde te mmanyø basi? Dam_i hejpi.

M_i dahra Jesús, bi 'y_εmbi:

—Ahá, dí øde. P_ε, ua h_in gadi xähm'u yø hya nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro, uanguí ja nt'ot'i p'u te øtyø basi ya, ngue εna: “Nu yø t'ubasi, dague'u satho, gá japi ngue da 'y_εts'a'i”, uanguí εna.

17 Bi zop'u yø ja'i p'uya, i map'u ja ra hnini Betania, ja bá n'oxp'u.

Ra Jesús bi otra za ngue ra igo.

18 M_i hyaxpuya, hømbá pengui, i ma Jerusalén. Nup'u ja ra 'yu p'uya, nuna ra Jesús bi zä ngue tu manthuhu.

19 Bi hyanda n'na nza ra igo p'u ja ra nen'yu. Bi ma bá nu 'mø ngue di zädi. P_ε hinte m_i zädi, sinoque høntho xi c'amyø xi. Ra Jesús bi 'y_εmbrä za:

—Ya hinni mantho di nzahni ndät'ä ya grá za —bi 'y_εmbi.

'Bexp_i m'manhna za ngue da 'yot'i.

20 M_i nu yø xädi ra Jesús ngue ya fädi otra za, di 'yøtho hanja. Bi 'yännbaya, bi 'y_εmbi:

—¿Hague nja ngue n'na zihmantho ya nne da 'yotra za? —bi 'y_εmbi.

21 M_i dahra Jesús, bi 'y_εmbyø xädi:

—Majuani dí xi'ah_u, a nu'mø guí εc'εih_u xanho ngue gue'a nnu manho Oja ngue di nja'a te guí xihm_u, 'nε hinguí yobεni ni mmaih_u, hinga hont'a te gá nuh_u dá japä rä za da zä gui 'yøth_u, sinoque da zä gui 'yεmph_u rä nyuni ja nu: “Dami 'uegue grá nyuni, i map'u ja rä jathe”, gui 'yεmph_u. Ra nyuni p'uya da 'uegue, di map'u gui xihm_u ngue di ma.

²² Janangue nu'mø te guí äph_u Oja, dami 'yεc'εih_u ngue di 'da'ah_u Oja te guí äph_u. Oja p'uya, da 'yøt'e ngue di nja'a te guí 'yäph_u.

Nu'u yø n'yohu 'bet'o ngue yø judío bi 'yänna Jesús ngue to bi unna nt'εdi te øt'e.

²³ Mi zømp'u ja rä nija rä Jesús, bi xännba rä hya yø ja'i. Mente xännbate p'uya, bi guatyø hmu yø mmäcja conyø n'yohu 'bet'o ngue yø judío, bi 'yembra Jesús:

—Ague n'yø, ¿hanja te guí øt'e? ¿To bi 'da'i rä nt'εdi'a te guí øt'e?

²⁴ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nugä xquet'a ga øt'ah_u n'na rä nt'änni ya. Pegue gui xicju hanja'a rä hya ga än'nah_u, n'namhma ngue xquet'a ga xi'ah_u to bi 'dacä rä nt'εdi'a te dí øt'ä ua.

²⁵ Xiya, ¿te'o bi unna nt'εdi rä Xuua ngue bi xixyabi yø ja'i? ¿Ua Oja bi unna nt'εdi, uague yø ja'itho rá nt'εdi'a te bi 'yøt'e?

Yø ja'i p'uya, di n'yänni te di dadi. Di n'yεmbi:

—¿Teni 'be'a ga xihm_u ya 'mø? Nu'mø ga xihm_u ngue Oja bi unna nt'εdi te bi 'yøtra Xuua, da 'yεnju p'uya: “Xina rä hya bi manna Xuua conná ngueque, ¿hanja ngue hinga 'yεc'εih_u 'mø?” da 'yεnju p'uya.

26 A nu'mò ga xihm̄u ngue yò ja'itho bi unna nt'ɛd̄i te bi 'yøtra Xuua, ya nts'udyò ja'i. Porque gätho yò ja'i ɛc'ɛi ngue rá pøngahya Oja na ra Xuua.

27 M̄i dahyò ja'i p'uya, bi 'yɛmbr̄a Jesús:

—H̄indí pacähe to bi unna nt'ɛd̄i'a te bi 'yøtra Xuua.

M̄i dahra Jesús, bi 'yɛmbyò ja'i:

—Ya h̄ingá xicj̄u na ra hya dí än'nah̄u, n̄i x̄inga guecä ga xi'ah̄u to di 'dacra nt'ɛd̄i na te dí øt'e.

Ra Jesús bi hyejpa ra hya yoho yò ts'unt'u.

28 Ra Jesús bi 'yɛmbyò ja'i yaui:

—¿Tengu p'u gd̄i bɛmhm̄u na ra hya ga mmangä ya? N'na ra n'yoh̄u di si yoho yò ts'unt'u. Da 'yɛmba n'na'u yò ts'unt'u: “Agué ts'unt'u, n̄i ma rá 'bɛfi p'u ja ma huahigä”, da 'yɛmbi.

29 Nu'a ra ts'unt'u t'etra 'bɛfi, da 'yɛntho: “Nugä h̄ingä mma”, da 'yɛmbr̄a papá. Pɛ m'mefa p'uya di pährá n'yomfɛn̄i, da ma rá 'bɛfi t'et'i.

30 Nu'a man'na rá ts'unt'u p'uya hõnda xifi ngue da ma rá 'bɛfi. Nun̄a ra ts'unt'u p'uya di n'unni ngue da ma rá 'bɛfi, da 'yɛmbi: “Ahá papá, ga mmagä 'mò”, da 'yɛmbi. Pɛ h̄imma juan̄i ngue da ma.

31 Xiya, ¿dana guehna ya yoho yò ts'unt'u ngue bi 'yøt'e te di manda rá papá?

M̄i dahyò ja'i p'uya, bi 'yɛna:

—Gue'a ra ts'unt'u rá mudi bi ts'ofò, bi 'yøt'e te di manda rá papá —bi 'yɛmbi.

Mahõmbi 'yenna Jesús:

—Majuan̄i dí xi'ah̄u, ngue yò ngathäi n'ehyò xisu ngue yò 'yots'om'mäi, man'na m'met'o da zo rá 'ye Oja'u ngue'ah̄u.

32 Porque rá Xuua bi 'yøtra nxixya, bá ɣhɛ bi xän'nah̄ra rá 'yu njuantho, pɛ h̄ingá 'yɛc'ɛih̄ra te b̄i mā. Pɛ nūya yø ngath̄ai 'nɛhyø xisu ngue yø 'yots'om'mäi, bi 'yɛc'ɛi te b̄i man̄na Xuua. Pɛ nū'ah̄ra, madague'a gui nnuh̄ra te øtyø ja'j̄ di pähyø n'yomfɛni ngue hɛp'ra rá nts'o ga 'yo, pɛ h̄ingá ne xqui päh̄ni n'yomfɛnih̄ra ngue xqui 'yɛc'ɛih̄ra te b̄i man̄na Xuua.

Rá Jesús bi hyejpa rá hya n'na rá huah̄i ngue rá jomh̄mi.

33 Dam̄i 'yøhm̄ra ha rá nja n̄a rá hya ga h̄yɛcä ya. N'na rá n'yoh̄ra bi 'yøt'a n'na rá nū'uva. Bi føt'e gä rá häi. Bi hoqui hap̄ra da dɛ'myø uva 'mø b̄i nja. 'Nɛ bi hocra n'nøque hap̄ra da m̄ih̄ra m̄ah̄ui. Bi hyoni to da gonhui rá huah̄i, n'namh̄ma ngue nū'mø b̄i nja yø uva, di t'un̄na mmɛhui'a te di tocabi. B̄i ma yap'atho rá mmɛhui p'aya.

34 M̄i zønna pa da th̄ucyø uva p'aya, nuna rá mmɛhui b̄i mɛnh̄yø hm̄iqui ngue da t̄u yø uva di tocabi.

35 Pɛ nū'ra yø mɛfi mamb̄i 'b̄ap'ra bí ja rá huah̄i, bi bɛnnb̄ab̄i yø hm̄iqui rá mmɛhui ngue bi un̄i. Bá ho 'da, bá p̄ando 'da.

36 Rá mmɛhui p'aya man'na xangu yø hm̄iqui hømb̄i mɛnnb̄ra bí ja rá huah̄i. Pɛ nū'ra yø mɛfi ya mamb̄i 'b̄ap'ra ja rá huah̄i, mahømbi anyø mɛfi bi zømp'ra 'b̄ai.

37 Rá nzegui p'aya, nuna rá mmɛhui ya rá ts'ant'ase b̄i mɛnnb̄ra bí 'b̄ah̄yø mɛfi conh̄ui rá huah̄i. Bi 'yɛna: “Nūyá, ma ga pɛnh̄nä n̄a mā ts'ant'ra ya. Nū'mø b̄i nū yø mɛfi p'aya, da nū mansu, porque mā ts'ant'ra na”, bi 'yɛna.

38 Pɛ nu'mø mi zømp'u 'bɔhyø mɛfi nã rá ts'ant'u ra mmɛhui, yø mɛfi di n'yɛmbi: “Nuna ya, guehna ra ts'ant'u ja ngue da gohmi ra huahi naya. Ma ga hohu ya, n'namhma ngue ya ma mmɛtihã ra huahi”, di n'yɛmbi.

39 Bi bennbabi rá ts'ant'u ra mmɛhui p'uya, bi gujmaxøts'e ra huahi, ja bá hop'u.

40 Nuna ra Jesús, bi 'yãnyø ja'i, bi 'yɛmbi:

—Xi'mø ya bi nja ya yø hyã dí xi'ahã ya, ¿teni 'bɛ'a da 'yøtra mmɛhui 'mø bi zømp'u 'bɔhyø mɛfi conhui rá huahi?

41 Bi 'yɛnyø ja'i 'mø mi dadi:

—¿Te 'bɛ'a da jap'u 'mø? Gä da hyo'u yø mɛfi ngue yø dondo, hĩndi huɛqui. Nu'a rá huahi p'uya, n'nan'yo mi'da yø mɛfi hõnda gonhui ra huahi. Nuya yø mɛfi da gonhui rá huahi p'uya, nu'mø bi zõnna pa da thacyø uva, di dãpra mmɛhui'a te di tocabi.

42 Ra Jesús mahømbi 'yɛmbyø ja'i:

—Guĩ pahmu xanho ra hyã mmamp'u ja ra Macã Libro ngue ɛna: “Nuna ra do hĩmbi nu manho yø hyõnnigu, guehna ra do brã 'bɛbo p'u brã fãhra jãdo na. Nguna ra hyã xã nzã'n'Oja ngue di nja ya. A nuju p'uya, dí ɛmhmu ngue mazihotho te øt'Oja”, ɛnna hyã.

43 Janangue nuyã, mi ja ngue xqui sohã rá 'yɛ Oja, pɛ ya hĩn'na ya. Nu'u yø ja'i da zo rá 'yɛ Oja ya, gue'u yø ja'i da 'yøtra nho i nne Oja da 'yøtyø ja'i.

44 Nu ra ja'i da zoxma xøts'e ra do, da fõhra ja'i. A nu'mø da dãhra do ngue da zoxra ja'i, da xeni.

45 Nu'u yø hmu yø mmãcã 'nɛhyø fariseo mi 'yõhna ra hyã bi hyɛcra Jesús, bi n'yo yø mmui ngue go sihnã ra hyã na.

46 Bexque'a b̄i ne xti bentra Jesús ngue xta ngot'i. Nja ngue bi zup̄i xti mbøcue yø ja'i, janangue h̄imbi bent'i. Porque gätho yø ja'i embi ngue rá pøngahya Oja na ra Jesús.

22

Ra Jesús bi hyejpa ra hya n'na ra dants'ihme di nja.

1 Ra Jesús mahømbi hyoni te gui hyejpa yø hya xihyø ja'i. Bi 'yemb̄i:

2 —Nuna Oja bí 'b̄a mah̄ets'i di mbita yø ja'i ngue da zo rá 'ye. Ëntho n'na ra dast'abi di mbita yø ja'i ngue da nu ra ngo 'mø bi nthatrá ts'ant'ua.

3 Bi menhyø m̄efi ngue da si yø ja'i nuya xa mbita ngue da nu ra nthati. P̄e nu'ua yø ja'i bá ts'i, h̄imbi ne bá eh̄e.

4 Mahømbi menhmi'da yø m̄efi p'uya, bi 'yemb̄i: “Ga 'youi, bá xihmi yø ja'i ya xtá mbitagä, ngue ya xtá nsä tengue da ts'i. Ya xtá ho ma ndani xi noqui. Ya xtá nsä xanho. Bá xihmu ngue da eh̄e da nu ra nthati”, bi 'yembyø m̄efi.

5 P̄e yø ja'i bi ts'i h̄imbi ne bá eh̄e. Nu'a n'na nc'ei bi ma dra 'b̄efi rá huahi. Man'na nc'ei p'uya, di sigue ngue mpätho.

6 Mi'da yø ja'i p'uya bi bentyø nzite xi menhna ndast'abi, bi ani, bi hyo 'da.

7 Ra dast'abi p'uya bi 'yemm̄ei bi mbøcue. Bi menhyø soldado ngue da ho'ua yø ja'i bi ho yø nzite. Bá urpabi yø hnini ya yø hyote.

8 Mahømbi 'yembyø m̄efi p'uya: “Nugä ya xtá nsä ngue ra nthati di nja, p̄e nu'ua yø ja'i ya xtá zofu, h̄inni 'yup'ua ngue xtabá thocua'ua.

⁹ Pε nūya nī mähä p'ü ja yø 'yü ya. To bi zä ma ja'i guī nthεhü, bá xihmü ngue da εhε da nü ra nthati", bi 'yεmbi.

¹⁰ Nü'ü yø mεfi p'üya bi map'ü bí ja yø 'yü bi sifi. Nü hangü yø ja'i bi nthεui, gä bá si. Bá si yø ts'oc'εi, bá si yø hoja'i. Janangue bi yuhyø ja'i p'ü ja ra ngu.

¹¹ Ra dast'abi p'üya, mī yat'ambo rá ngu ngue da nü yø ja'i xi ts'ofó. Bi nü p'üya ngue 'büp'ü n'na nc'εi hīngüi he rá he tengütho yø he yø ja'i sännigo ngue ra nthati.

¹² Bi 'yεmbüya: “Ague n'yø, ¿hague xqui cütua ya? 'Nε hīngüi he nī he tengü he yø ja'i nūya sännigo ngue nnu ra nthati”, bi 'yεmbi. Pε nuna ra n'yohü hīnte gā ndatho.

¹³ Ra dast'abi p'üya bi 'yεmbyø mεfi: “Nuna ra n'yohü 'büca, dami turpau yø gua 'nεhyø 'yε. 'Yemmī p'ü thi ja ra 'bexüi, ja di nzomp'ü, 'nε ja di guxpü yø ts'i”, bi 'yεmbi.

¹⁴ Porque xangu yø ja'i bi ts'ofó, pε ziyohotho yø ja'i bi thanhni.

I nnepyø nsüiui ra Jesús ngue da 'yεmbi hīngüi ja ts'edi di njutra mēnyü i njüi.

¹⁵ Yø fariseo p'üya bi nhεcahya ha di japi ngue da jüjpatho häi te gā ya ra Jesús para ngue da zäp'ü di yapa m'mεfa.

¹⁶ Janangue bi mēnyø n'yohü p'üya, bi mähä 'da yø ja'i ra Herodes ngue bá nyäui ra Jesús. Bi 'yεmbi:

—Ague grá xännbate, dí paçähe ngue grá hoga n'yohü, porque gä pønmanho ra hya guī mma. Majuanī ngue guī xännbate'a ra hya nne Oja ngue gdá n'yohü. Nī xīngüi sü'a te mbēn'na'i yø ja'i.

Madague'a ja yø cargo 'da yø n'yoh_u gui yaui, pε hingu_i su_i gui xifi ndana_i rā hya majuan_i.

17 A nuyá, dí nne guí xicje ya, ¿ua xanho ngue di njutra mɛnyu ähra dast'abi, uague hin'na? —bi 'yɛmbi.

18 Pε rā Jesús ya pātho te mbɛnnababi yø ja'i nguehna rā nt'änni ørpe, i sāmhyatho. Bi 'yɛmbaya:

—¿Hanja ngue guí sāmhyagah_u?

19 Dami 'yurcah_u rā mɛnyu nu'a gadi umhm_u 'mø bi gup'ah_u rā mɛnyu rā dast'abi.

Bi unna mɛnyu p'uya ngue da nu.

20 Mi nu rā mɛnyu rā Jesús, bi 'yɛmbi:

—¿To rá hmi na n'youi rā mɛnyu ja ua? ¿To rá thuh_u na rā thuh_u n'youi rā mɛnyu?

21 Mi dahyø ja'i yaui rā Jesús, bi 'yɛmbi:

—Guehna rā dast'abi naya —bi 'yɛmbi.

Rā Jesús bi 'yɛmbyø ja'i yaui:

—Nu'a ja ngue gui 'yøth_u ya, dami unhn_u rā mɛnyu di tocabi rā dast'abi. Da gue Oja p'uya, dami unhn_u'a te di tocabi.

22 Nuna rā hya i dahra Jesús, mi 'yøhyø nsaiui, di 'yøtho, ya himbi zä ha xti japi te mbɛnnbi. Bi zop'ua p'uya.

Bi manna Jesús ngue di bɛnnate yø ánima.

23 Nu'a rā pa'a p'uya, bi ma 'da yø saduceo, nuya ɛmbi ngue hind_i bɛnnate yø ánima. Bi 'yɛmbra Jesús:

24 —Ague grá xännbate, nup'ua ja rā ley bi 'yotra Moisés, nt'ot'i p'ua rā hya ngue ɛna: nu'mø bi du n'na rā n'yoh_u, 'nɛ hind_i m'mahyø basi, nu rá xisu rā ánima da zogui, nu'a rá n'yoh_u rā ánima gue'a di

nthatui ra 'danxu'a, n'namhma ngue di m'mahyø basì tengutho 'mø xti m'mahyø basì ra ánima.

25 A nuyá, nuua dí 'bǎhmǎ ya, xi'mø gǎ ɛmhmmǎ ngue di 'bǎ'i yoto mǎ'yohǎ ngue ɛdǎdi ncu. Nu'a rǎ n'yohǎ mǎ dǎ, di nthatǐ. Pɛ dǎ 'yɛhrǎ pa dǎ dǔ, 'nɛ hǐndǐ m'mahyø basì. Janangue nu'a rá n'yohǎ rǎ ánima m'mɛfa bǐ m'mǎi, go di nthatui rǎ 'danxu'a.

26 Pɛ xquet'a dǎ dǔ rǎ n'yohǎ 'nɛ hǐndǐ m'mahyø basì. Di siguetho di nthatǎ xisu 'mø bi dǔ rǎ ndø, astǎ gue'mø bi dǔ gǎ yoto mǎ'yohǎ.

27 Mǐ zǎdi ngue bǐ m'mǎhmǐ gǎ yoto mǎ'yohǎ nǎ rǎ xisu p'ǎya, xquet'a 'nɛhsɛ rǎ xisu dǎ dǔ.

28 A nuyá, xi'mø rǎ pa dǎnǐ bɛnnate yø ánima ya, ɛndana gue'a ya yoto mǎ'yohǎ rǎ mmeti rǎ xisu? Porque gǎ bǐ m'mǎhmǐ.

29 Mǐ dahra Jesús, bi 'yɛmbyø ja'i yaui:

—Hǐnguǐ padǐ ha rá nja rǎ hyǎ guǐ mmǎmhmmǎ. Porque hǐnga guerp'ǎ gǎ ndǐnnǐ mmǎihǎ'a te rǎ hyǎ nt'ot'i p'ǎ ja rǎ Macǎ Libro. 'Nɛ hǐnguǐ pahmmǎ hangǔ rá ts'ɛdi Oja i ja.

30 A nu'mø bi bɛnnate yø ánima, dǎ gohi tengutho yø anxɛ Oja bí 'bǎ mahɛts'i, ya hǐndǐ nthatyø ja'i.

31 Nunǎ te rǎ hyǎ nt'ot'i p'ǎ ja rǎ Macǎ Libro, ja di nɛquǐ p'ǎ ngue di bɛnnate yø ánima. Porque nt'ot'i p'ǎ rǎ hyǎ bǐ mǎn'Oja ngue bi 'yɛnǎ: “Guecǎ drǎ Ojagǎ ngue rǎ Abraham. Drǎ Ojagǎ ngue rǎ Isaac. Drǎ Ojagǎ ngue rǎ Jacob”, bi 'yɛn'Oja.

32 Ja di nɛquǐ p'ǎya ngue nup'ǎ 'bǎ Oja, hǐnguǐ tu yø te yø ánima.

33 Mǐ 'yøhyø ja'i nǎ rǎ hyǎ xǎnnbate rǎ Jesús, yø ja'i di 'yøtho.

Nuya yø hya di manda Oja, bi manna Jesús ndana ra hya ma datho ja ts'edi da 'yøtyø ja'i.

³⁴ Mi 'yøhyø fariseo ngue ra Jesús bi dapra hya yø saduceo, bi nhεca hya p'uya ngue honi ha di japra hya da xihra Jesús.

³⁵ Nu'a n'na'u yø fariseo xännbate ra ley, bi ma bá sambahya ra Jesús, bi 'yεmbi:

³⁶ —Ague grá xännbate, xi'u yø hya nt'ot'i p'ua ja rá ley Oja, ¿ndana ra hya εxa ma datho di ja ts'edi Oja ngue da 'yøtyø ja'i?

³⁷ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nuna ra hya gui ännui, guehna ra hya ngue εna: “Dami ja ndummui ngue mathoguiho gui mahmu Oja co gätho ni mmaih. Hønt'a gui mbεmhmu'a”.

³⁸ Nuna ra hya naya, guehna εxa ma datho di ja ts'edi Oja ngue da 'yøtyø ja'i naya.

³⁹ Nuna rá yoho ra hya di manda Oja p'uya, 'ne di ja ts'edi Oja ngue da 'yøtyø ja'i, guehna ra hya ngue εna: “Dami mahni mmic'εiui, tengutho gni ne ngue di ma mama di'i”, εnna hya.

⁴⁰ Guehya yoho yø hya 'bet'o ya ngue gätho mi'da yø hya di manda Oja. Porque nuya Gä mi'da yø hya bi 'yotra Moisés co 'nεhyø pøngahya Oja, høntho xännbabi yø ja'i ha di ma Oja, co 'nεhyø mmic'εiui di madi.

Ra Jesús bi xihyø ja'i ngue ra Cristo hingra ja'itho.

⁴¹ Nup'u 'bahra Jesús, tobe 'bärputho yø fariseo.

⁴² Ra Jesús bi 'yεmbi:

—Xi'a t'εmbi ra Cristo, ¿ua gui pahmu to rá ts'ant'u'a?

Yø fariseo p'uya bi 'yɛna:

—Nu'a rā Cristo, gue'a rá mbom'meto rā David
—bi 'yɛmbi.

⁴³ Mi dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Pε zhanja nā rā hya bi bɛnnbabi rā Espiritu Santo rā David 'mø? Porque rā David, bi mā ngue rá Hmu'a rā Cristo. Rā David bi 'yɛna:

⁴⁴ “Nuna Oja, nu'mø mi zojbagui mā Hmu, nguna rā hya bi xifi, bi 'yɛmbi: Dami micua ja mā n'yεigā ya, asta gue'mø gā øt'e ngue gui mānda gātho'ua ni nsaiui”, bi 'yɛmbi.

⁴⁵ Ja di nɛqui p'uya ngue rā David, nu'mø nnønna Cristo, ni hutī ngue rá Hmu. Janangue rā Cristo di nɛqui ngue hingra ja'itho, madague'a ngue rá mbom'meto rā David.

⁴⁶ Ni xinga n'na nc'ei xta mbadi te xti dahya yø hya bi manna Jesús. Bi m'a rā pa'a p'uya ngue nuya yø nsaiui rā Jesús bi zu ngue nimantho xta 'yørpabi yø nt'anni.

23

Rā Jesús bi xihyø ja'i ngue hindā 'yøt'e tengutho øtyø xännbate ngue rā ley 'nɛhyø fariseo.

¹ Rā Jesús bi zofø gātho yø ja'i co 'nɛhyø xādi, bi 'yɛmbi:

² —Nu'ua yø xännbate ngue rā ley 'nɛhyø fariseo, guehya embyø ja'i ngue bi t'unyø 'bɛfi ngue di nxännbate te gā mbønna ley bi 'yotra Moisés.

³ Janangue nuya yø hya di mānda ngue gui 'yøthā, dami 'yɛc'eiha. Nu'mø te di 'bɛp'aha ngue gui 'yøthā, dami 'yøthā. Pε 'yoguí øthā tengutho gā

'yo ya yø xännbate ya, porque nuyá, nu'a ra hya xännbate, hinga gue'a øt'a.

4 A nuna ra ley xännba yø ja'i ngue da 'yøt'e, hñjongui hät'i da 'yøt'e. Porque entho ra ndate 'beni di dutyø ja'i, pε yø ja'i hñngui hät'i da duts'i. Ni xinga n'na rá saha di nne di mfäxte ngue di tøxra 'beni.

5 Nu te gä øt'e, ga 'yøt'e ngue høntho di 'yεxpυ ha 'bħyø ja'i. Porque di ho te øt'e, ngue nup'υ ja yø dε 'nεp'υ ja yø guyuni, xa cuatyø sacua ngue nt'ot'i rá hya Oja. 'Nε di ho ngue søt'a häi yø he.

6 Nup'υ ha øt'a ngo yø ja'i, da gup'υ ja yø nija, huantho yø nthuts'i tate xanho ngue ja hup'υ.

7 'Nε di ho ngue nup'υ ja yø tai, di respeta yø ja'i ha gui zengua. 'Nε di ho 'mø t'εmbi ngue yø xännbate.

8 Pε nu'ahυ, 'yo gui nne gui 'yεxυ ngue di hu'ahυ yø ja'i ngue gyø xännbatehυ. Porque n'natho ni xännbatehυ 'bui, gue'a εmbyø ja'i ngue ra Cristo'a. A nu'ahυ, gä gadi ncuthohυ.

9 Nuua ja ra häi, 'yo toni ja'i gni hut'i ngue ni Papáhυ. Porque nu'a ni Papáhυ, høndā n'na i 'bui, pε mahεts'i bí 'bui.

10 'Yo gui nne da 'yøt'e ngue yø hmu'ahυ yø ja'i. Nu'a da 'yøt'e ngue yø hmu yø ja'i, høndra Cristo'a ra hmu.

11 Nu ra ja'i di mpεfi ngue fäxrá mmic'εiui, guehna tate na ngue gätho'ahυ.

12 Porque nu'a nne ngue man'na di hnu mansu, gue'a man'na ts'εtho hnu mansu'a. Pε nu'a øt'e ngue hñngui hnu mansu p'υ ga mbeni, gue'a man'natho hnu mansu'a.

Ra Jesús bi ma te øtyø xännbate ngue ra ley, da guehyø fariseo.

13 Ague gyø xännbateh_u ngue ra ley conyø fariseo, hague ngu ra n'_u gui thohm_u, ngue himma juan_i gyø hoja'ih_u. Go guí coth_u ra 'yu, hin gadi japh_u yø ja'i ngue da zo rá 'yε Oja bí 'b_u mah_εts'i. Ni xinga gue'ah_u guí nne gui soh_u rá 'yε Oja. Nu'_u yø ja'i nne ngue da zo rá 'yε Oja, hin gadi japh_u.

14 Ague gyø xännbateh_u ngue ra ley conyø fariseo, hague ngu ra n'_u gui thohm_u, ngue himma juan_i gyø hoja'ih_u. Porque guí tunnba_hu yø ngu yø 'danxu. Guí hát'i ngue guí embi gui xännba_hu te p_εts'i. P_ε para ngue guí corpa_hu yø dä yø ja'i, ndø ya'atho gui mmat'Oja_h. P_ε nuyá, mathoguitho ra castigo gui thohm_u ngue guí njah_u p'_u.

15 Ague gyø xännbateh_u ngue ra ley conyø fariseo, hague ngu ra n'_u gui thohm_u, ngue himma juan_i gyø hoja'ih_u. Ndap'_u bi zä gui 'yoh_u ua ja ra häi, gui 'daxh_u yø jathe ngue gui homhm_u yø ja'i da dennä hyä guí xännbateh_u. Nu'mø ya gä 'bäth_u n'na ra ja'i ngue da dennä hyä guí xännbateh_u, nuna ra ja'i gui 'bäth_u, da gohi ngue ndoble ra castigo da thop'_u ja ra nidu ngue'ah_u.

16 Nu to gä guí xännbateh_u ra hyä 'n_ε hingui pah_u teni bønna hyä guí mmamhm_u, hague ngu ra n'_u gui thohm_u. Porque nuya yø ja'i di yat'a n'na ra hyä ngue da 'yøt'e, 'n_ε bi 'yεxa ntestigo ra nija, guí xännbateh_u yø ja'i ngue hingui ja ts'edi di nja'a ra hyä bi manna ja'i. P_ε nu ra ja'i εxa ntestigo ra oro ja mbo ra nija, guí xihm_u ra ja'i ngue ja ts'editho da 'yøt'a te ra hyä bi ma.

17 Pε ngue ma'bēdi nī mm̄ih̄, h̄inguí t̄imhm̄ teni b̄onna hya guí mm̄amhm̄. ¿Ua guí ε̄mhm̄ ngue m̄its'̄a t̄ate ra oro ngue ra n̄ija, n̄una øt'e ngue x̄and̄xqui ra oro?

18 Xquet'a n̄uya yø ja'i ε̄xa n̄testigo ra altar ngue tema hya di yatra ja'i da 'yøt'e, guí x̄ännbah̄ ra ja'i ngue h̄inguí ja ts'edi da 'yøtra ja'i'a ra hya b̄i ma. Pε nu'mø ngue bi 'yε̄xa n̄testigo ra ja'i'a ra 'bøt'e xa jāxp̄a ja ra altar, guí xihm̄ ra ja'i ngue ja ts'editho da 'yøtra ja'i n̄a ra hya b̄i ma.

19 Pε ngue ma'bēdi nī mm̄ih̄, h̄inguí t̄imhm̄ teni b̄onna hya guí mm̄amhm̄. ¿Ua guí ε̄mhm̄ ngue m̄its'̄a t̄ate ja rá ts'edi ra 'bøt'e ngue ra altar, ngue'a ga nd̄xqui ra 'bøt'e?

20 Pε nu ra ja'i ngue ε̄xa n̄testigo ra altar h̄inga h̄ondra altar ε̄xa n̄testigo, sinoque ε̄xa n̄testigo'a te gā ja p'̄a ja ra altar.

21 A nu ra ja'i ngue ε̄xa n̄testigo ra n̄ija, h̄inga h̄ondra n̄ija ε̄xa n̄testigo, sinoque gue'a Oja 'b̄ap'̄a ja ra n̄ija ε̄xa n̄testigo ra ja'i.

22 Xi mm̄angu ra ja'i ε̄xa n̄testigo mah̄εts'i, gue'a rá nthuts'i Oja ε̄spabi n̄testigo. Da guesε Oja p'̄aya, porque go bí h̄up'̄a bí ja rá nthuts'i mah̄εts'i'a.

23 Ague gyø x̄ännb̄ateh̄a ngue ra ley conyø fariseo, hague ngu ra n'̄a gui thohm̄, ngue h̄imma juani gyø hoja'ih̄. Nu'a ra diezmo gadi unhn̄a Oja, gadi unni te gā guí t̄imhm̄ asta ra x̄ac'andeh̄e gadi unhn̄a ra diezmo Oja. Da guehra anís, da guehra comino gadi unhn̄a ra diezmo Oja. Ya x̄anho ngue nguna guí øthu, pε nup'̄a ja ra ley, i mm̄amp'̄a man'na ra hya ngue ja ts'editho gui 'yøth̄. Porque nt'ot'i ra hya ngue mah̄yon̄itho gui n'yo man̄hoh̄, 'nε di n̄ja n̄i nhuεc̄ateh̄, 'nε

majuani ngue gä da gue'a te gdi n'yohu. Guehna ra hya ja ts'editho ngue gui 'yøthu naya, da guehra diezmo dami siguetho gui unhu Oja.

24 Nuya te gäma hya gui xänbätehu, 'ne hingui pahma te ni bõni. Go gui ørpahu masu ya yø hya zits'etho ja ts'edi, pe nuya yø hya ma datho ja ts'edi ngue gui 'yøthu, hinga egui ørpahu masu xanho ya.

25 Ague gyø xänbätehu ngue ra ley conyø fariseo, hague ngu ra n'hu gui thohmu, ngue himma juani gyø hoja'ihu. Porque maxøts'etho di nequi ngue gyø hoja'ihu, pe mbo ni mmaihu, gyø behu ngue hont'a te pes'yø ja'i so ni mmai gui hanybahu.

26 Ague gyø fariseohu, hingui tinni mmai teni bõn'a gui øthu. 'Be da bo mbo ni mmaihu, n'namhma ngue 'nehma xøts'e ni do'yohu di nequi ngue xanho.

27 Ague gyø xänbätehu ngue ra ley conyø fariseo, hague ngu ra n'hu gui thohmu, ngue himma juani gyø hoja'ihu. Porque nu'ahu, tengutho yø panteón, ngue mazihotho gui nequi maxøts'e ngue mat'axqui, pe mbo yø panteón mandø nts'otho ngue yup'hu yø do'yo yø ánima.

28 Gui njathu p'uya, maxøts'etho di nequi ngue xanho te gni 'yohu, pe mbo ni mmaihu, madits'hu ha dadí nequi p'ua tengue majuaní, hondra nts'o i ja mbo ni mmaihu.

29 Ague gyø xänbätehu ngue ra ley conyø fariseo, hague ngu ra n'hu gui thohmu, ngue himma juani gyø hoja'ihu. Nuya yø pøngahya Oja xa tho manjam'mø, go gadi hojrahu yø panteón. Nuya yø ánima xa 'yøtra nho, asta xcá japhu yø dõni yø do 'bäp'hu ha o yø ánima.

³⁰ Guí ɛmhm̩ p'uya: “Nu'mø xcabá m'm̩hm̩'u yø pa bá m'm̩hm̩ mboxitah̩, h̩nxca fäx̩ ngue xca hoh̩ yø pøngahya Oja”, guí ɛmhm̩.

³¹ Pɛ nu'mø ngue nguna rá hya guí mm̩mhm̩, ya guí pah̩m̩ xanho ngue yø bas̩'ah̩ yø hyote nuya bi hyopyø pøngahya Oja.

³² ¿Te guí tømhm̩ ya? Dami 'yøth̩ nts'edi tengutho xa 'yøt'a m'm̩t'o n̩ mboxitah̩.

³³ Guí 'b̩hm̩ tengutho yø c'ɛya ngue n'youi rá ndate. ¿Ha di zä guí mpomhm̩ rá castigo p'ja rá n̩du?

³⁴ A nuyá, gā p̩nhnā yø pøngahya p'u ha guí 'b̩hm̩, gā p̩nhnā p'u yø bamhya, gā p̩nhnā p'u yø xännb̩te. Nu 'da'u p'uya guí hyoh̩, guí cuath̩ rá pont'i. M̩'da p'uya, guí ɛmhm̩ p'u ja yø n̩ja. M̩'da p'uya guí cuhm̩, nu'mø bi 'dagui ngue d̩ ma m̩'da yø hn̩n̩, guí mma guá homhm̩.

³⁵ Jan̩ngue nup'u ha guí 'b̩hm̩, gā ja da ma mā p̩n'n̩h̩ p'u rá castigo i ja ngue d̩ nja ngue yø hoja'i xa tho. Da fup'u bá t̩ rá hoja'i Abel astā guerp'u i nt̩ rá ts'unt'u rá Berequías, nuna rá Zacaríá bi hyo n̩ mboxitah̩ p'u ha guí nhyacui rá n̩ja rá altar.

³⁶ Majuan̩ dí xi'ah̩ ya, ngue nuna rá castigo ja ngue d̩ nja, nguna da thogui gätho yø ja'i 'b̩hya.

Rá Jesús bi dār'm̩n'u rá mm̩i 'mø m̩ hyandra hn̩n̩ Jerusalén.

³⁷ Ague gyø mm̩nguh̩ Jerusalén, gue'e guí hoph̩ yø pøngahya Oja, da gue'u yø mamhya Oja bi 'b̩n'n̩h̩ guí p̩ndothoh̩. Xangu yø nn̩d̩ dá ne ngue gā p̩n'n̩h̩ tengutho rá øn̩ 'mø di petyø

baṣi ngue di huits'i conyø zahua, daḍi ja'ahᵤ p'ᵤ.
Pε h̄ingá nehᵤ.

³⁸ A nuyá, da h̄yεc'ahᵤ p'ᵤ Oja ya.

³⁹ Dí xi'ahᵤ ngue ya h̄inni mantho gui nnujᵤ
asta gue'mø da 'yεhra pa gui 'yεmhᵤ: “Di japrá
m'menhni Oja bá p̄enhua”, gui 'yεmhᵤ.

24

Bi manna Jesús ngue bá εp'ᵤ ra pa da xotra nija.

¹ Nuna ra Jesús mi bōmma xøts'e ra nija, ya ja
ngue da ma. Bi guatyø xädi ngue uti te ja ra nija.

² Ra Jesús bi 'yεmbi:

—Ya gui nnuhᵤ te ja ra nija ya. Pε ga xi'ahᵤ'a te
majuan̄i. Nuna ra nija naya, bá εp'ᵤ ra pa da xotyø
ja'i na. Xøgue di nxudi, h̄in harᵤ nmi nεqui ra nija.

Bi manna Jesús te di nja hante rá nzεgui yø pa.

³ Nup'ᵤ ni hyandra nija, ja ni gop'ᵤ ra nyuni bí ja
ra mbonza ja yø olivos. Ja i mep'ᵤ yø xädi ra Jesús.
Bi mip'ᵤ bi zoni. Bi guatyø xädi p'ᵤya ngue yasui,
bi 'yεmbi:

—Dí nne gui xicje njam'mø di nja ya yø hya gui
mma, ngue da xotra nija yø ja'i. 'Nε dami xicje
tema hmεya di nja'mø guá εhε, da gue'mø bi gua'a
nximhäi, te 'bε'a ma hmεya di nja.

⁴ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbyø xädi:

—Dami mfähᵤ xandønho, 'yo gui nne ngue to
da hyä'ahᵤ.

⁵ Porque xangu yø ja'i di n'yo ngue da 'yεmbyø
ja'i: “Go guecä drá Cristogä ya”, da 'yεmbi. Gue'a
di hyät'i xangu yø ja'i'a p'ᵤya.

⁶ Nu'mø gá 'yøhmᵤ ngue ya ja yø datunhni, ogue
gui 'yøhmᵤ ngue ya ja ngue di nja yø tunhni, 'yo sä

guí suh̄u. Porque jatho ngue ya ngu'a ja ngue di nja. Pe hinga gue'u yø hm̄ɛya'u ngue rá n̄ɛgui.

⁷ Da nangyø nación ngue da 'yørpa ra t̄unhni m̄i'da yø nación. Da nangyø dast'abi ngue da 'yørpa ra t̄unhni m̄i'da yø dast'abi. Di nja yø thuh̄u, di nja yø guehi. Di 'yan'ah̄ai ndap'u bi zä.

⁸ Ja da fup'u ra n'u ja ngue da tho'a m'm̄ɛfa yø ja'i p'u ya.

Bi xihyø xädi ra Jesús ngue da zä ra n'u, da ts'ui.

⁹ Da ma madä'i ngue da ma ma'uni'ah̄u, 'n̄ɛ da tho'ah̄u. Ndap'u bi zä da z'u'ah̄u yø ja'i ngue guí ɛc'ɛigah̄u.

¹⁰ Xangu yø ja'i da hyep'u yø nt'ɛc'ɛi. Asta di däɛ yø mmi'yɛc'ɛiui da zwi.

¹¹ Xangu yø fehni p̄ongahya di m'm̄ui, da 'yɛna ngue Oja di bennbabi ra hya da ma. Gue'a di hyät'i xangu yø ja'i'a.

¹² Nu'mø ya bi zehra nts'o, xangu yø ja'i da 'yɛspu'a guí mahyø mmi'yɛc'ɛiui.

¹³ Pe nu ra ja'i hinda hyegagui, xinda hangu ra n'u da thogui, gä da zeti, guehna ra ja'i di nyanná te na.

¹⁴ Hante ngue da zɛgui te ja ngue gä di nja, da ma ma'yoni na ra hoga 'da'yo hya gä rá nguni mximh̄ai n'namhma ngue gätho yø ja'i da badi ha di njap'u di nzo rá 'yɛ Oja.

¹⁵ Xquet'a guí nnuh̄u ngue di nja ya yø hya bi manna p̄ongahya Daniel, ngue nup'u ja ra xɛqui maduxquibi, ja di ts'omp'u yø ja'i. (A nuyá, nu ra ja'i di xädi, di n'yo rá mmi 'mø bi nu ngue di nja ya yø hya ja ua.)

16 Nū'mø gá nuh_u ngue ya bi nja'a p'uya, nu yø ja'i di 'bup'ua ja rə häi Judea, da 'dagui, di map'ua ja yø xanthø.

17 Nū rə ja'i di tōhma xøts'e rá ngu, 'yo di ena ngue di ma mbo rá ngu ngue te da ha, sinoque da 'dagui.

18 Nū rə ja'i di 'yo rə 'bēfi, hīndi ma rá ngu ngue da ca rá tuhu, sinoque da 'dagui n'nahmantho.

19 Pε huεcate yø xisu di hadyø basi'a rə pa'a, ogue di sudyø basi.

20 Dami 'yāph_u Oja ngue nuya yø hya ja ua, hīnda gue'mø rə pa ngue xtə nse di nja, ni xinga gue'mø rə pa ngue rə ts'äya di nja.

21 Porque xandøn'utho te da thohyø ja'i'a rə pa'a. Nū te di nja, hīnjam'mø xə njap'ua asta gue'mø mambá f'ua nximhäi. 'Nε ya hīnni mantho da hnu ngue mahøndi njap'ua.

22 Nūna Oja, ya xə nzänni ngue hinga ya'atho yø pa di nja nə rə ndate nə. A nū'mø ngue ya'atho di nja, ya hīnjonda bongui. Pε da 'yøt'e ngue da thotho, porque Oja di mahya yø ja'i ya xə huanhni.

Rə Jesús bi ma ngue di n'yo xangu yø ja'i da ne ngue da hyätya yø ja'i ya εc'ei.

23 Nū'ua yø pa'ua, 'yo sä guí εc'ei_u ya yø ja'i da 'yεn'ah_u: “Nūua, ja bí 'bucua rə Cristo”, ogue da 'yεn'ah_u: “Ningueh_u ja bí 'buhn_u”, da 'yεn'ah_u.

24 Porque xangu yø ndøbethani di n'yo ngue da 'yεmbyø ja'i: “Go guecä drá Cristogä ya”, ogue da 'yεmbi: “Go guecä rá pøngahyagä Oja ya”, da 'yεnə. 'Nε da zä da 'yøtyø milagro. Nuya yø milagro da 'yøt'e, guehya da ne ngue di hyätyø ja'i nuya yø thanhni Oja ya.

25 Pε nuyá, dadi 'bet'o'ah_u ya yø hya ja ngue di nja m'mefa.

26 Nu'mø toni ja'i da 'yεn'ah_u: “Nun_u bí ja ra dapo, ja bí 'b_uhn_u rā Cristo”, da 'yεn'ah_u, 'yo sä gui pähä p'ü ha da si'ah_u. Ogue da 'yεn'ah_u: “Nup'ü bí ja n'na rā cuarto ma'yagui, ja bí 'b_up'ü”, da 'yεn'ah_u, 'yo sä gui εc'εih_u.

27 Porque nu'mø bi zønna pa da εhra N'yoh_u di 'yε mahεts'i, gätho yø ja'i da nu. Tengutho rā huεi 'mø bí yot'i, gä handyø ja'i ndap'ü bi zä.

28 Nup'ü ha di 'b_uhyø ja'i ni 'yup'ü da thaspa rā güenda, ja di njap'ü rā castigo.

Bì manna Jesús ngue mahønda εcua ja rā ximhäi.

29 Nu'mø bi tho'ü yø ndate di nja, di m'mexui rā hyadi 'nεhra zana. Da tähyø sø bí ja mahεts'i. Nu te gä bí ja maya, gä di pädi ha thogui.

30 Nun_u maya, di nja rā hmεya ngue rā N'yoh_u di 'yε mahεts'i. Ndap'ü bi zä dara zonyø ja'i 'mø bi thandra N'yoh_u di 'yε mahεts'i, da n'youi rā gui. Da nu yø ja'i ngue maguesε, porque mathoguitho ja rá ts'εdi.

31 Ngu di nya rā corneta, nu'ü yø anxε da n'youi, da menhni gä rá ngüni nximhäi, ngue di perpabi yø ja'i nuya xa huanhni.

Bì nhyεjpabi rā hya n'na nza rā igo.

32 Damī pahm_u nā rā hya gā hyεcä ya, ngue gdá hyεjpabi rā hya n'na nza rā igo. Nu'mø ya bi c'amyø 'yεza ngue bi 'dogui, gui pahm_u p'üya ngue ya ni ma di pat'i xanho häi.

33 Ngüna rā hya ja ngue di nja ya. Nu'mø gá nuh_u ngue bi nja ya yø hya dí xi'ah_u ya, damī pahm_u ngue ya xma nguερ_utho gā ma εhε.

³⁴ Nūya yø hmεya dí xi'ah_u ya, dami pahm_u ngue guehya di nja ya hante ngue da du yø ja'i 'bahyø pa ja p'uya.

³⁵ Nū te bí ja maya, 'nεcua ja ra häi hinguí zai. Pε nuna ra hya dí mmangä, ja para zantho na.

Hinguí fadi tema pa da εp'u ra N'yoh_u di 'yε mahεts'i.

³⁶ I pasε Oja tema pa di nja ya yø hya dí xi'ah_u. Ni xingyø anxε di padi, ni xinga gueque dí padi tema pa di nja, madague'a ngue rá Ts'ant'ugui Oja.

³⁷ Tengutho bá nja'mø yø pa mambá m'mahra Noé, xquet'a ngu'a di nja'a ra pa da εhra N'yoh_u di 'yε mahεts'i ya.

³⁸ Porque nu'a ra pa'a, mi sihmε yø ja'i, madi nthati 'da, ja t'äpyø t'ixu 'da. Pε himbi unna güenda yø ja'i te ja ngue di nja, asta ja gue'mø ra pa mi yarbu ja ra barco ra Noé.

³⁹ Ja bi bahyø ja'i te ja ngue di nja'mø ya jap'u ra ndate 'ye bi juadi gätho yø ja'i. Mahøndi njarbutho yø ja'i 'mø bá εhra N'yoh_u di 'yε mahεts'i ya.

⁴⁰ Nu'a ra pa'a, yoho yø n'yoh_u 'dap'u dadi mpefi. N'na nc'ei da ts'its'i, n'na nc'ei da gohi.

⁴¹ Yoho yø xisu 'dap'u di ncuni. N'na nc'ei da ts'its'i, n'na nc'ei da gohi.

⁴² Janangue dami ndø'mateh_u, porque hinguí padi tema pa, tema ora da εp'u ni Hmu_u.

⁴³ Dami pahm_u na ra hya ja ua, ngue n'na ra mmennigu, nu'mø da badi tema ora da zøhra bε p'u ja rá ngu'a di nxui, di mfädi xanho, hñdi n'aha. Porque hñdi n'uni da sojpa rá ngu ngue da fε.

44 Xquet'a dami njathu p'uya, dami ndø'matehu. Porque nu'a ra ora ngue hinte di so ni mmaih, xi'mø gue'a ra ora da zøhra N'yohu di 'yε mahεts'i'a.

Ra Jesús bi hyεjpa ra hya yoho yø hmiqúi, n'na ra hmiqúi ngue ra 'yøde, n'na ra hmiqúi ngue hingrá yøde.

45 Ga xi'ahu te 'be'a da 'yøtra ja'i bi dinna mmaih hanja ra hya, nu te sifi da 'yøt'e, gue'a da 'yøt'a. Guehna tengutho n'na ra hmiqúi ngue da ma mafäti te'o 'bap'u ja rá ngu rá hmu. Nu'mø bi zønna ora di nsihmε yø ja'i mafäti, da 'uini.

46 Ra mmεnthi di nthεui ra hmiqúi nuna da 'yøt'e te di 'beprá hmu. Nu'mø bi zøhrá hmu da dini ngue dadi mpεfi.

47 Majuaní dí xi'ahu ngue nu te gä pεsrá hmu, gä di fätrá hmiqúi.

48 Pε nuna ra hmiqúi ngue ra ts'oc'εi, da 'yεmp'u ja rá mmaih ngue him'be da zøhrá hmu.

49 Da mædi da mætyø mmimhmiqúiui. Da ma ra hmihni p'uya.

50 Nu'a rá hmu ra hmiqúi p'uya, nu'a ra pa ra ora ngue hingui tø'mrá hmu, da gue'a ra ora da zø'a.

51 Nu'a rá hmu p'uya, mathoguitho da mεi, pets'i ngue da xeni. Di 'yεmp'u ni gohyø ja'i himma juani yø hoja'i. Ja di nzomp'u p'uya, 'nε ja di guxpuyø ts'i.

25

'Det'a yø hmute i hyεjpa ra hya ra Jesús.

1 Nuya yø ja'i ya o rá 'yε Oja, gui nhyεjpa bi 'det'a yø hmute bi duxyø nyot'i gä zø conna aceite. Guehya ndø'mate ngue di hyanna novia 'mø bi zøhrá ndø bá εp'u.

2 Nūya 'det'a yø hmute p'uya, cat'a'u yø m'memm̄i, ximm̄i cat'a'u yø njamm̄i.

3 A nu'u cat'a yø hmute ma'bēdi yø mm̄i, bi duxyø nyot'i, pε himbi dux hman'na ra aceite da hyom'mø bi guahra aceite ga zø yø nyot'i.

4 A nūya yø hmute ngue yø njamm̄i bi duxyø nyot'i, pε bi dux hman'na ra aceite da hyoni.

5 A nu'a ra novio nthø'mi p'uya, hinha ni 'yani. Mi nnehta yø hmute p'uya, gä bi n'aha.

6 Mi zo made ra xui p'uya, bi t'øde ngue bá enna hmafi n'na nc'ei, bi 'yεna: “Bá εcua ra novio ya. Ga 'yo ni ma güi c'atha”, bi 'yεmbyø hmute.

7 Mi nangui gätho yø hmute, ya mi ts'atho zø yø nyot'i, bi ne xta xirpa man'na ra aceite ngue di nzø xanho.

8 Nūya cat'a yø hmute ma'bēdi yø mm̄i bi 'yεmbya yø hmute ngue yø njamm̄i: “Dam̄i 'dac-jets'u ni aceiteui, porque ma nyot'igähe ya nne da huε'ti”, bi 'yεmbi.

9 Pε nu'u yø hmute ngue yø njamm̄i, εntho 'mø mi dadi: “Hinda zä'a, porque nu'mø ga 'da'ähe ra aceite guí homhm̄, m'mefa ya hin'yu te di nzø ma nyot'ihe. A nuyá, man'na xanho ni mähä p'u bí 'bä ra aceite, bá tännä aceite guí hyomhm̄”, bi 'yεmbi.

10 Bi ma ra thän'aceite'u yø hmute ma'bēdi yø mm̄i p'uya. Pε ra novio ya bi zøhø. A nūya yø hmute ya xi nsä, 'da i yathu mbo ra ngu ra novio ya. Bi nøtra goxthi p'uya.

11 Mi ma n'nøt'e ra goxthi p'uya, ja bi zø'u mi cat'a yø hmute xi ma ra thän'aceite, bi 'yεmbya: “Ague grá hmu, dam̄i xogahe ra goxthi”, bi 'yεmbi.

12 Pε ra novio bi 'yεmbi: “Majuani dí xi'ähu ngue

nugä hindí pa'ah̄", bi 'yɛmbi.

¹³ Dami njath̄ p'uya, ya xqui nsäh̄ 'mø ra pa da ɛp'ʰ ra N'yoh̄ di 'yɛ mah̄ɛts'i. Porque hinguí pah̄m̄ tem̄ pa, tem̄ ora da ɛh̄ɛ.

Bi hyɛcra hya ra Jesús ngue ra mɛnyu bi ma mafäti yø mɛfi.

¹⁴ Nun̄a Oja bí 'b̄ mah̄ɛts'i di manda yø ja'i ua, guí nhyɛjpi tengutho n'na ra n'yoh̄ ja ngue da ma n'na ra häi yap'utho. Bi zonhyø mɛfi ngue di dāprá mɛnyu, da 'yørpabi rá 'bɛfi mɛnte ra pa da ma.

¹⁵ N'na ngu n'na yø mɛfi bi unna mɛnyu hangu da zä da 'yørpabi rá 'bɛfi. Nu'a n'na ra mɛfi bi unni cat'a mah̄uah̄i ra mɛnyu. Man'na ra mɛfi p'uya, bi unni yo mah̄uah̄i ra mɛnyu. Man'na ra mɛfi p'uya, bi unna n'na mah̄uah̄i ra mɛnyu. Mi dāpra mɛnyu yø mɛfi na ra hmu, bi ma yap'utho p'uya.

¹⁶ Nun̄a ra mɛfi bi ndäpi cat'a mah̄uah̄i ra mɛnyu, bi 'yørpa rá 'bɛfi ra mɛnyu bi t'unni. Mi cat'a mah̄uah̄i ra mɛnyu bi dāh̄a.

¹⁷ Nun̄a ra mɛfi bi ndäpi yo mah̄uah̄i ra mɛnyu, bi 'yørpa rá 'bɛfi ra mɛnyu bi t'unni. Mi yo mah̄uah̄i ra mɛnyu bi dāh̄a.

¹⁸ Pɛ nun̄a ra mɛfi bi ndäpa n'na mah̄uah̄i ra mɛnyu, bi 'ya'ma n'na ra ots'i. Ja bi gärpa p'ʰ rá mɛnyu rá hmu.

¹⁹ Mi ma ya'atho yø pa p'uya, bi zøhrá hmu yø mɛfi. Bi 'yørpabi ra güenda'a ra mɛnyu xi däpi.

²⁰ Rá madi bi zo'a rá mɛfi xi däpi cat'a mah̄uah̄i ra mɛnyu. Gä bi dāprá hmu'a 'dɛt'a mah̄uah̄i ra mɛnyu mi h̄a. Bi 'yɛmbi: “Ague grá hmu, cat'a mah̄uah̄i ra mɛnyu gá däqui, pɛ jaua mi cat'a mah̄uah̄i ra mɛnyu dá taha”, bi 'yɛmbi.

21 Nu'a rá hmu p'uya bi 'yεmbrá mεfi: “Ya xanho grá hoga mεfi, hिंगá nhyεtho. Gá pømmanho co nu'a zits'ε rá mεnyu dá fāt'a'i. A nuyá, man'na xangu ga fāt'a'i ya. Nuya hangu rá pa di nja'i mpähä ya”, bi 'yεmbi.

22 Bi zø'a rá mεfi xi ndäpi yo maḥuahḥi rá mεnyu p'uya. Bi 'yεmbrá hmu: “Ague grá hmu, yo maḥuahḥi rá mεnyu gá däqui, pe jaua mi yo maḥuahḥi rá mεnyu dá taḥa, ya goho maḥuahḥi'a ya”, bi 'yεmbi.

23 Rá hmu p'uya bi 'yεmbrá mεfi: “Ya xanho grá hoga mεfi, hिंगá nhyεtho. Gá pømmanho co nu'a zits'ε rá mεnyu dá fāt'a'i. A nuyá, man'na xangu ga fāt'a'i ya. Nuya hangu rá pa di nja'i mpähä ya”, bi 'yεmbi.

24 Rá nzeḡuitho bi zø'a rá mεfi xi ndäpa n'na maḥuahḥi rá mεnyu p'uya. Bi 'yεmbrá hmu: “Ague grá hmu, nugä dí paḍi ngue guí ya manzaqui. Guí ä'a te hinxca taḥa. Guí xoc'a te hinxca pεfi.

25 Janangue nugä dí su'i. Dá cät'ä häi ni mεnyu. Pε nuyá, jaua na te ni mmεti ya”, bi 'yεmbi.

26 Nu'a rá hmu p'uya bi 'yεmbrá mεfi: “Ua go grá ts'omεfi n'yø, gue grá ndø danhyεi. Guí εngui ngue dí äcä'a te hinxta taḥa. Guí εngui ngue dí xocä'a te hinxta pεfi.

27 Uanguḥi xta nzä xqui dä ma mεnyugä p'ε ja rá banco. Nu'mø ma søhø, uanguḥi xti ndäcrä nzäbi ma mεnyu”, bi 'yεmbi.

28 Nunä rá hmu p'uya bi 'yεmbyø mεfi 'bεp'ε: “Nunä rá mεfi 'bεcua, dami hyannbaui'a n'na maḥuahḥi rá mεnyu ḥa. Dami unnui rá mεnyu'a rá mεfi ḥa 'det'a maḥuahḥi rá mεnyu.

29 Porque nu'a rā mēfi ya xangu rā mēnyu hā, gue'a man'natho mā t'unni'a. Pē nu'a rā mēfi zits'atho hā, dā thannbabi'a zits'ā rā mēnyu hā.

30 A nuna rā mēfi hinguī nne te dā mēfi, dami 'yemhū p'ā thi nā. Ja di nzomp'ā 'nē ja di guxpū yø ts'i", bi 'yēmbi.

Gātho yø ja'i 'b'ā nximhāi dā thaspa rā güenda.

31 Nuna rā N'yohū di 'yē mahēts'i, 'mø bá ēhē ngue di ndast'abi, dā n'youi yø anxē. Nup'ā dā mī, ja di njap'ā rā ts'ut'abi.

32 Gātho yø ja'i 'b'ā nximhāi ja di mpeti p'ā di huī. Di 'ueque n'na ngu n'na yø ja'i tengutho rā mändē'yo 'mø sicyø chivo p'ā ha 'b'ahyø dē'yo.

33 Nu'ā yø dē'yo di go'a n'yēi, nu'ā yø chivo di go'a ngahā.

34 Nu'a rā dast'abi dā 'yēmbiyø ja'i di gop'ā ja rá n'yēi: “Bí 'yēhū ua dí 'b'āi, di jap'āhū mā Papá. Porque ngu'a bá sānni ngue di nja hante ngue di nhohra ximhāi, ngue nuua ha dí manda ja guí m'mūhū ua.

35 Porque nugā dá ntu manthuhū, pē gá 'dacjū rā hmē dá si. Nu'mø mā nthuthe, gá 'dacjū rā dehe dá si. Nu'mø mā n'yo n'nanni n'na rā hāi, gá 'dacjū rā ts'āya.

36 Nu'mø hin'yū rā ulu gā he, gá 'dacjū rā ulu dá he. Nu'mø mā hyēnni, gá ma güi zēnguagahū. Nu'mø mā o rā fādi, gá ma güa nujū”, dā 'yēmbi.

37 Nuya yø ja'i ya bi nhohyø ts'oqui, dā 'yēmbra Hmū: “Ague grā Hmū, ¿njam'mø dá nu'āhe ngue gui tū manthuhū, 'nē dá 'da'āhe rā hmē gá si? ¿Njam'mø dá nu'āhe ngue gui tūthe, 'nē dá 'da'āhe rā dehe gá si?

38 ¿Njam'mø dá nu'ahe ngue gá n'yo n'nannī n'na rā häi, 'nε dá 'da'ahe rā ts'äya? ¿Njam'mø dá nu'ahe ngue hīn'y_u rā ʉlu gui hye, 'nε dá 'da'ahe rā ʉlu gá hye?

39 ¿Njam'mø dá nu'ahe ngue gá hy_εnnī, ogue gá 'yo rā fādi, 'nε dá ma di zεngua'ahe?"

40 Nu'a rā dast'abi dā 'yεmbyø ja'i: "Majuani dí xi'ah_u, ngue nu'a te gā gá 'yørpah_u ya mā cugā 'b_ucua, madague'a hīngui nnu mansu yø ja'i, pε nu te rā 'bāxte gá 'yørpah_u ya, go gá fāxcah_u'a", dā 'yεmbi.

41 Rā dast'abi p'uya dā 'yεmbyø ja'i ni gop'u ja rá gahā: "Damī 'uehm_u ua dí 'bui, porque hīngui nnu manho'ah_u Oja. A nuyá, guí mmähä rā castigo ja rā sibi i ja para zantho. Guehna rā sibi bi zān'Oja ngue di ma rā zithu co 'nε'u yø anxε tenni.

42 Porque nugā, nu'mø mā ntū manthuh_u, hīngá 'daci_u rā hmε xcá si. Nu'mø mā ntunthe, hīngá 'daci_u rā dehe xcá si.

43 Dá n'yo n'nannī n'na rā häi, pε hīngá 'daci_u rā ts'äya. Ja'mø hīn'y_u rā ʉlu gā he, pε hīngá 'daci_u rā ʉlu xcá he. Bi nja rā ora dá hy_εnnī, 'nε dá o rā fādi, pε hīngá ma güi zεnguagah_u".

44 Mī dā'u yø ja'i ts'o p'uya, bi 'yεmbrā Hmu: "Ague grá Hmu, ¿njam'mø dá nu'ahe ngue guí tu manthuh_u, 'nε hīndá 'da'ahe rā hmε xqui si? ¿Njam'mø dá nu'ahe ngue gui tūthe, 'nε hīndá 'da'ahe rā dehe xqui si? ¿Njam'mø dá nu'ahe ngue gá n'yo n'nannī n'na rā häi, 'nε hīndá 'da'ahe rā ts'äya? ¿Njam'mø dá nu'ahe ngue hīn'y_u rā ʉlu gui hye, 'nε hīndá 'da'ahe rā ʉlu xqui hye? ¿Njam'mø dá nu'ahe ngue gá hy_εnnī, ogue gá 'yo rā fādi, 'nε

h̄indá ma xcabi zengua'ahē?”

⁴⁵ Ra dast'abi p'uya da 'yεmbi: “Majuani dí xi'ah̄, ngue nu'mø h̄in tema 'bāxte gui 'yøp̄ah̄ ya yø ja'i 'b̄cua h̄ingui n̄nu mansu yø ja'i, go gueque h̄ingui n̄ne gui fāxc̄ah̄”, da 'yεmbi.

⁴⁶ N̄uya yø ja'i ya, guehya da ma ra castigo para z̄antho ya. A nu'̄a yø ja'i ya bi nhohyø ts'oqui, di t'un̄a te para z̄antho.

26

Yø ns̄iui ra Jesús ya s̄anni ngue da hyo.

¹ Ra Jesús, m̄i juadi bi mā ḡatho ya yø hya ya, bi 'yεmbyø x̄adi:

² —Gui p̄ah̄m̄a ngue m̄anyo patho di n̄ja ra ngo ngue ra pascua ya. Da gue'mø εdi ja ra ngo da ma mā dā ra N'yoh̄a bí 'yε m̄ah̄ets'i ngue da mā mā cuati ra pont'i.

³ Nu'̄a yø h̄mu yø mm̄äc̄ja conyø x̄ännb̄ate ngue ra ley, conyø n'yoh̄a 'bet'o ngue yø judío, ḡä bi m̄peti p'̄a ja rá ngu ra Caifás, n̄un̄a ra 'bet'o mm̄äc̄ja.

⁴ Ja bi nh̄ec̄a hya p'̄a, bi z̄änni ha di japi ngue di b̄entra Jesús da hyo.

⁵ N̄un̄a ra hya bi z̄änni, di n'yεmbi:

—H̄inga gue'mø εra ngo di mb̄ent'i, n'namh̄ma ngue h̄indā nangyø ja'i, da yan̄i —di n'yεmbi.

N'na ra xisu bi xispa ra aceite rá ya ra Jesús.

⁶ N̄un̄a ra Jesús, ya 'b̄up'̄a ja ra hn̄ini Betania ja rá ngu ra Simu n̄un̄a xi 'yøthe m'm̄et'o ngue m̄i 'ya rá do'yo.

⁷ N̄un̄a ra Jesús, ya sih̄m̄ε p'̄a ja ra m̄εxa. Nu'a ra ora'a, bi ȳt'ambo n'na ra xisu ni du n'na ra m'mo aceite ngue ra alabastro. I yup'̄a ra aceite

māzihotho gā yāni, xāndøngu rá muui. Bi xispabi rā aceite rá ya rā Jesús.

⁸ Nu'ua yø xādi rā Jesús mi nu te øtra xisu, bi mbøcuε p'uya, bi 'yεmbi:

—¿Hanja ngue bi ma mā'unitho nā rā aceite nā?

⁹ Xāndøngu rá muui nā, xta nza xta 'bā ngue xti t'unna mēnyu yø hyoya.

¹⁰ Mi 'yøhra Jesús te mmanyø xādi, bi 'yεmbi:

—Oguí sahmu nā rā xisu 'bucua, porque xāho te ørque.

¹¹ A nūya yø hyoya guí mmamhmu, hangu rā pa guí nnuhmu ya yø hyoya. Pε nūgā hinga nzamhmu ua.

¹² A nūnā rā aceite bi xisca mā ya nā rā xisu, ya bi nja'a te mi ja ngue xti nja'mø dá n'yāgui.

¹³ Majuanī dí xi'ahmu ngue nup'ua ha dā hmanā hoga 'da'yo hya gā rá ngūni nximhāi, xquet'a 'nε'a te bi 'yørcagui nā rā xisu, dā hma. Gue'a di fēn'a.

Rā Judas di cūtyø hya ha di japi ngue di dā rā Jesús.

¹⁴ Nūnā rā Judas Iscariote, guehna n'na nc'ei'ua 'dε'mā yoho yø xādi rā Jesús, bi ma bá nyāui yø hmu yø mmācja.

¹⁵ Bi 'yεmbi:

—¿Hangu rā mēnyu guí nne gui 'dacja n'namhma gā dā'ahmu rā Jesús? —bi 'yεmbi.

Nu'ua yø mmācja p'uya, 'dāte mā'det'a yø mēnyu ngue rā t'axi bi unni.

¹⁶ Janāngue nūnā rā Judas, bi hyoni ha di japi ngue di dāpyø mmācja rā Jesús.

Yø xādi rā Jesús bi hoqui te dā zi'a rā nde bi nsännigo ngue rā pascua.

17 Ya fuhra ngo nguehya yø pa ts'i ra thuhmε hinguĩ n'youi ra íxi. Bi guatyø xädi ra Jesús, bi 'yεmbi:

—¿Hapε guĩ nne ga hocähe ra nzibde gdá nsännigohε ngue ra pascua ya? —bi 'yεmbi.

18 Mĩ dahra Jesús, bi 'yεmbyø xädi:

—Nĩ mε nε bí ja ra hnĩni ya, guĩ sømmi p'ε ja rá ngu n'na ra n'yohε. Gui 'yεnui: “Ra xännbate i εnā: Ya bi zønna ora ya. Nūua ja nĩ ngu ja ga sägähe ua ra ngo ngue ra pascua, commā xädi, εn'a mma”, guĩ 'yεnui.

19 Nūya yø xädi mĩ yaui ra Jesús, bi 'yøt'e te bi xifi. Nup'ε ja ra ngu bi zøni, ja bi hojpε ra nzibde ngue ra pascua.

Bi xihyø xädi ra Jesús ngue padi ndana rá xädi ja ngue di dä.

20 Mĩ dahra nde p'εya, nūna ra Jesús, gätho'ε 'de'mā yoho yø xädi, gä 'bεp'ε ja ra mεxa.

21 Mεnte sihmε p'εya, bi 'yεmbyø xädi:

—Nūyá, dí xi'ähε ngue 'bεcua n'na nc'εi ngue jεgatho häi, ya xā hyoni ha di japi ngue di dāgui.

22 Nūya yø xädi ra Jesús εmmεi bi dū yø mmai na ra hya bi xifi. Bi madi bi 'yänni 'da mĩ'da p'εya te'o na i mma, bi 'yεmbi:

—Aguε grā Hmū, ¿ua go guecä'a guĩ mmanya? —bi 'yεmbi.

23 Mĩ dahra Jesús, bi 'yεna:

—Nūna dí com'me mā mohi ua dí sihmε ya, guehna di dāgā naya.

24 Majuanĩ ngue ra N'yohε bí 'yε mahεts'i, da tho'a te ra n'ε ja ngue dā thogui, tengutho nt'ot'i p'ε ja ra Maçā Libro ngue di nja. Pε hague ngu ra

castigo da thohna ra n'yohu ja ngue di dägui. Nuna ra n'yohu na, man'na xanho ngue'mø hin xtabá m'mai.

²⁵ Nuna ra Judas ja ngue di dä p'uya, bi 'yɛmbi:

—Ague grá xännbate, ɔua go guecã na ra hya guí mmana? —bi 'yɛmbi.

Mi dahra Jesús, bi 'yɛmthobi:

—Ahá, go gue'e tengutho guí mmana.

Ra Jesús bi xihyø xädi ngue di nzibde.

²⁶ Mente sihmɛ p'uya, bi hyajman'na ra thuhmɛ ra Jesús. Mi ja mammadi Oja p'uya, bi xenna thuhmɛ, bi unyø xädi ngue da zi. Bi 'yɛmbi:

—Dami sihu ra thuhmɛ ja ua ya. Nuna, guehna ma do'yoga na.

²⁷ Bi decra vaso po rá ngui ra uva p'uya. Mi ja mammadi Oja, bi unyø xädi ngue da zi 'da'its'u. Bi 'yɛmbi:

—Dami si gätho'ahu naya.

²⁸ Nuna po ra vaso ja ua ya, guehna ma jigã na. Porque guehna ra hmɛya naya ngue nu'mø dá tu, di nja rá ts'edi ra 'da'yo cohi øt'ahu Oja. Porque nu'a di mfamma ji, xandøngu yø ja'i di nhohyø ts'oqui.

²⁹ A nuyá, dí xi'ahu ngue ya hinni mantho 'dap'u ga sihu rá ngui ra uva, asta gue'mø bi zonna pa ngue ma'da'yo honga sihu p'u ha di manda ma Papá.

³⁰ Mi juate ra sihmɛ p'uya, bi duta n'na ra thuhu ngue espabi Oja. Bi ma p'uya, i map'u bí ja ra nyuni ja ra mbonza ja yø olivos.

Ipahra Jesús ngue da zop'u m'mefa yø xädi.

³¹ Ra Jesús bi 'yɛmbyø xädi:

—Gätho'ah_u ya, gui sogah_u p'ü'a di nxui. Porque di nja'a te mmamp'ü ja ra Maca Libro ngue éna: “Ga øt'ä ngue da du ra määnd'yo. Yø de'yo p'üya di n'üeni”, i éna.

³² Pε nü'mø dá bennate, gan_i mpagä Galilea ja gan_i tøp'ah_u p'ü.

³³ Ra Bëdu p'üya bi 'yëmbi:

—Madague'a ngue gätho da zoc'a'i p'ü ya mi'da ma n'yoh_u, pε nügä hinga soc'a'i —bi 'yëmbi.

³⁴ Ra Jesús bi 'yëmbra Bëdu:

—Majuani di xi'i ngue nü'a di nxui ya, nü'mø tobe händi mahra øni, ya xqui cønga nhyundi, gui mma ngue hingu_i paqu_i —bi 'yëmbi.

³⁵ Pε ra Bëdu p'üya mahøn'a éna:

—A, nü'a, hin'na'a. Madague'a ngue 'dap'ü ga tu_i, pε nügä hinga cøn'a'i —bi 'yëmbi.

Gätho'ü mi'da yø xädi p'üya, 'da'igu bi ma.

Ra Jesús bi mat'Oja p'ü ja ra xequi ni hu ngue Getsemaní.

³⁶ Nuna ra Jesús bi mähä yø xädi, bi zømp'ü ja ra xequi ni hu ngue Getsemaní. Nup'ü bi zøni, bi 'yëmbi:

—Dam_i mihmi ua ya, mente ga thocä mits'ü ni ngueh_u ngue ga ma mat'Oja —bi 'yëmbi.

³⁷ Bi thohmits'ü ni nguep'ü ra Jesús, bi mε ra Bëdu 'nε bi mε'ü yoho yø ts'ant'ü ra Zebedeo. Bi madi bi där'man'ü rá mmüi ra Jesús, mathoguitho ngue bi du rá mmüi.

³⁸ Bi 'yëmbyø n'youi p'üya:

—Janjuani ngue tu ma mmügä, nup'ü nná sä, ya ja ngue 'bexca tu. Dam_i cohmi ua ya, pε 'yogui ahmi. Ma ga ä ma t'ahah_u —bi 'yëmbi.

39 Ra Jesús bi thohmits'u ní nguep'u. Bi m'memfo häi p'uya ngue mmat'Oja. Bi 'yεna:

—Ague ma Papá'i, nu'mø guí nnu manho, dami yangui ngue'a ra ndate ja ngue ga thocä. Pε hinga nu'a go ga sannä gue'a di nja'a, sinoque nu te guí sanní, gue'a di nja'a —bi 'yεna.

40 Mi juadi bi mat'Oja p'uya, bí 'yεp'u 'bu'u hyu yø xädi. Pε bi dīni ngue ya mi aha. Bi 'yεmbra Bedu p'uya:

—¿Ua xinga n'na ora di sä guí 'yā ni t'ahahu n'yø?

41 Dami mat'Oja, 'yogui ahmu. Nu'mø hinga mat'Ojahu, nthambenitho hinda gue'a gui 'yøthu. I nne ni mmui ngue gui 'yøthu na ra hya di mmangä, pε εmmei cuen'ni do'yohu.

42 Mahombi zop'u yø xädi, bi mengbu xpi 'yεhe ngue bá mat'Oja. Bi 'yεna:

—Ague ma Papá'i, nu'mø ya hinguí nnu manho ngue gui yangui ngue'a ra ndate ja ngue ga thogui, di nja'a te ni pähä 'mø.

43 Mambá pengbaya, mahombi dīnyø xädi ngue mi aha, porque εmmei ne tha.

44 Mahombi zop'u p'uya, bi ma'a rá hyu ndi ngue bá mat'Oja. Tengutho xi man'a m'met'o, ngut'a ra hya xi Oja.

45 Mahombi 'yεp'u 'buhyø xädi p'uya, bi 'yεmbi:

—Gue mahonguí ahmi n'yø. A nuyá, ya bi zonna ora ngue di ndäpyø ts'oc'ei ra N'yohu bí 'yε mahets'i ya.

46 Dami nangüi. Ya bá εcua na di dägui, ma ga ma c'athu.

Ya bi mbentra Jesús.

47 Mente nzohyø xädi ra Jesús, bi zøhna ra Judas rá n'youi'ɥ 'de'ma yoho yø xädi, bá n'youi xangu yø ja'i, bá gɥ yø juai, bá gɥ yø za. Guehya yø ja'i xi menhyø hmu yø mmäcja conyø n'yohɥ 'bet'o p'ɥ ja ra nija.

48 Nuna ra Judas, ya xi xihyø ja'i tema senya da 'yøt'e, xi 'yɛmbi: “Nu'a ra n'yohɥ ga zenguagä ya, 'nɛ ga sɥrpa rá hmi, gue'a guí homhmɥ'a p'ɥya. Dami benthɥ”, xi 'yɛmbi.

49 Janangue mi zømp'ɥ 'bähra Jesús, bi guat'i ngue bi zengua. Bi 'yɛmbi:

—Xcade grá xänbate —bi 'yɛmbi.

Bi zɥrpa rá hmi p'ɥya.

50 Ra Jesús bi 'yɛmbi:

—Ague amigo, ya da guehra ora jap'ɥ di nja'a te gni 'yɛhya.

'Bexque'a bi bentyø ja'i ra Jesús.

51 Mi ma ma bent'i ra Jesús, bi gaxrá juai'a n'na nc'ei rá xädi. Bi zennbabi rá 'yɛhɛ ra 'bet'o mmäcja, bi hyɛjpabi rá gu.

52 Ra Jesús bi 'yɛmbra zete:

—Dami fos'ni juai. Porque ra ja'i hote conna juai, xquet'a conna juai ja ngue di du.

53 ¿Ua hinguí padi ngue nu'mø ga äpä ma Papá ngue da mäxqui, da penngaguí tho'i 'de'ma yo'bɥi yø anxɛ ngue da mäxqui?

54 Pɛ nu'mø ngu'a ga øt'e, ya hinda zä di nja'a te ra hya nt'ot'i p'ɥ ja ra Maca Libro 'mø. Porque nu te dí thocä ya, ya nt'ot'i ngue ngu'a di nja.

55 Ra Jesús bi 'yɛmbyø nzite:

—¿Ua guí emhmɥ ngue drá bɛgä, ngue guí cɥhɥ yø juai, 'nɛ guí cɥhɥ yø za ngue guí benngahɥ?

Conque n'na pa ngu n'na pa nmi xännbä rä hya yø ja'i p'ua ja rä nija. Uangui xtä nzä ngue ja xqui benngahua p'ua.

⁵⁶ Pε nu te guí ørcahua ya, ya bi nja'a te rä hya bi 'yotyø pøngahya Oja p'ua ja rä Maca Libro —bi 'yembī.

Gä bi zop'ua yø xädi rä Jesús ngue bi 'dagui.

Nuya yø n'yohua 'bet'o ngue yø judío bi hyaspabi rä güenda rä Jesús.

⁵⁷ Nuna rä Jesús bi ts'ixpua 'bähra Caifás, nuna rä 'bet'o mmäcja. Nup'ua ja rá ngu na rä mmäcja na, ja bi mpeti p'ua yø xännbate ngue rä ley, conyø n'yohua 'bet'o p'ua ja rä nija.

⁵⁸ Pε rä Bedu ni 'befa ya'atho p'ua ni ma yø ja'i ni zi rä Jesús. Mi zømp'ua ja rá ngu rä 'bet'o mmäcja, bi yut'ambo rä dathi. 'Dap'ua bi mihmi yø policia. I tømī tengu da thohra Jesús.

⁵⁹ Nu'ua yø hmu yø mmäcja co 'nε'ua yø n'yohua 'bet'o ngue yø judío, 'dap'ua bi mpeti ngue bi nhēca hya, honi ha di japyø fehni, da 'yembī ngue ni 'yup'ua da du rä Jesús.

⁶⁰ Pε hingui tini ha di japra hya, madague'a xangu yø ja'i bi manyø fehni ngue di yapra Jesús. M'mēfa p'uya, mahømbi guar'mi yonc'ei ngue di yapi.

⁶¹ Bi 'yembī:

—Nuna rä n'yohua 'bucua, bi 'yēn'a n'na ndi: “Nugä da zä ga xorpabi rá nija Oja, 'nε nhyu patho gdä hojman'na rä nija ma'da'yo”, bi 'yēna.

⁶² Bi m'mähra 'bet'o mmäcja p'uya ngue bi 'yembra Jesús:

—¿Te guí mmanna ra hya guí nyap'a'i ya n'yø?
¿Ua hìn tema hya gdi thadi? —bi 'yɛmbi.

⁶³ Pɛ ra Jesús hĩnte ga ndatho. Ra 'bet'o mmäcja
p'aya mahømbi 'yɛmbi:

—Nuna Oja i 'bwi, dami 'yɛxa ntestigo, dami xicje
njuani ya ngue'mø majuanĩ gue'e grá Cristo rá
Ts'unt'ui Oja.

⁶⁴ Mi dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Ahá, go guécä tengutho ra hya guí mmanya.
'Nɛ dí xi'ahɯ, guí nnuhɯ ra N'yohɯ bí 'yɛ mahɛts'i
dani mmip'ui bí ja rá n'yɛi Oja nuna jase rá ts'edi.
'Nɛ da 'yɛhra pa ngue hønda ɛhɛ, di 'yɛ mahɛts'i da
n'youi ra guí.

⁶⁵ Mi 'yøhra mmäcja na ra hya bi manna Jesús,
n'na xet'itho rá pahni ngue bi ncuɛ. Bi 'yɛmbyø ja'i
p'aya:

—Nuna ra n'yohɯ 'bɯcua, thenmahya Oja na.
Nuya mfadi ya ngue hìn tema man'na ma testigo
dí homhmɯ ya. Ya gá 'yøsehɯ ya ngue thenmahya
Oja.

⁶⁶ Xiya, ¿te guí mmamhmɯ na ra hya bi manya?
—bi 'yɛmbyø ja'i.

Yø ja'i p'aya bi 'yɛna:

—Nuna, ni 'yup'ui ngue da tho na.

⁶⁷ Yø ja'i p'aya bi zospabi rá hmi ra Jesús 'nɛ bi
mat'i. Mi'da p'aya bi mɛmba rá hmi.

⁶⁸ Yø ja'i bi 'yɛmbra Jesús:

—Nu'i guí mma ngue grá Cristo, dami pahya te'o
bi mɛp'a'i ya —bi 'yɛmbi.

Bi manna Bedu ngue hinguĩ padi te'o ra Jesús.

69 Ya hup'ɥ ja ra dathi ra Bɛdu. Nuna n'na ra xisu ngue ra gɥni p'ɥ ja ra ngu bi guarbɥ hu ra Bɛdu. Bi 'yɛmbi:

—'Nɛ'i ni n'youi ra Jesús nuna ra mmɛngu Galilea.

70 Ra Bɛdu p'ɥya, nuna ra hya bi ma, gä bi 'yøhyø ja'i mi 'bɥp'ɥ ngue bi 'yɛna:

—Hin'na, hindí pacä tema hya guí nne gui xicya.

71 Ra Bɛdu p'ɥya i map'ɥ bí ja rá goxthi ra dathi. Mi nu man'na ra xisu p'ɥya, mahømbi 'yɛmbyø ja'i 'bɥp'ɥ:

—Nuna ra n'yohɥ 'bɥcua, xquet'a rá n'youi ra Jesús nuna ra mmɛngu Nazaret.

72 Ra Bɛdu p'ɥya asta bi 'yɛxa ntestigo Oja ngue bi 'yɛna:

—Hin'na, hindí pacä na ra n'yohɥ guí mɥanya.

73 Mi tho hman'na ts'ɥquits'ɥ p'ɥya, nu'ɥ yø ja'i 'bɥp'ɥ, bi guatra Bɛdu, bi 'yɛmbi:

—Majuani ngue ni n'youi ra Jesús, porque di nɛqui ngue ni mmɛnguh'a, xøgue nt'ødetho'a te gni ya —bi 'yɛmbi.

74 Mi dahra Bɛdu p'ɥya, mahømbi 'yɛna:

—Da jacä ra castigo Oja 'mø ngue himma juani te dí xi'ahɥ. Pɛ nuna ra n'yohɥ guí xicjɥ, hindí pacä te'o na.

Mi juadi bi manna ra hya na, bi mmahra øni.

75 Ra Bɛdu p'ɥya bi zo rá mmɥi na ra hya xi xihra Jesús ngue xi 'yɛmbi: “Tobe hindí mahra øni, ya xqui cønga nhyundi, guí mma ngue hingui paqui”, xi 'yɛmbi. Ra Bɛdu p'ɥya, asta ra zondummɥi bi bøn'athi.

27

Bi ts'ixp'ə 'b'əhrə Pilato rə Jesús.

¹ Mī nɛcahāi p'əya, bī mpeti gātho yø hmu yø mmācja conyø n'yohə 'bet'o p'ə ja rə nija. Bī nhɛcahya ngue sänni ha di japi də hyo rə Jesús.

² Bi dutra Jesús ngue bi zixp'ə 'b'əhrə Pilato mará gobierno.

Rə Judas bi nhyosɛ.

³ Nuna rə Judas xi də rə Jesús, mī badi ngue ya bī nhɛcahya yø ja'i ngue də hyo rə Jesús, bi dār'man'ə rā mməi p'əya. Bī map'ə bí 'b'əhyø hmu yø mmācja co 'nɛ'ə yø n'yohə dī mända p'ə ja rə nija. Bi cospabi'ə 'dāte mā'det'a yø mɛnyu ngue rə t'axi xi unni.

⁴ Bi 'yɛmbi:

—Rə ts'oqui dá øt'ä ngue dá də'ahə nə rə n'yohə hīnte ndupate ngue də tho —bi 'yɛmbi.

Pɛ nu'ə yø mmācja p'əya, bi 'yɛmbra Judas:

—Nu'a guí mmanya, ya hīndi mportagähe'a ya. Ya guí nnusɛ p'ə te guí øt'e.

⁵ Nuna rə Judas bá enyø mɛnyu p'ə ja rə nija. Bī ma p'əya, bi datrá 'yuga connə nthahi i nzadi ngue bi du.

⁶ Nup'ə ja rə nija p'əya, nu'ə yø hmu yø mmācja bi hyaxra mɛnyu xi 'yenna Judas, dī n'yɛmbi:

—Nuyá, hīnguī sä ngue gə uanspahə rə mɛnyu ngue rə ofrenda naya, porque rá nzabi'a to bi də rə ja'i ngue də tho nə.

⁷ Bī nya p'əya, bi zänni ngue nuna rə mɛnyu, də dän'a n'na rə häi ni hu ngue rə njats'øye. Bī ne ngue nuna rə häi də däi, ja də 'yär'ə yø ja'i də du, ngue hīngyø mmɛngu p'ə.

⁸ Janangue nuna ra hai naya, gui hutyo ja'i ngue ra Ji.

⁹ Ya bi nja na te ra hya xi manna pongahya Jeremias ngue bi 'yena: "Bi njo'u 'date ma'det'a yo menyu ngue ra t'axi. Guehna ra nzabi xi zanyo judio ngue da gut'i.

¹⁰ Nuna ra menyu na p'uya, guehna i thanna hai ni hu ngue ra njats'oye na. Ya bi nja tengutho ra hya bi 'bejpagui Oja ngue di nja", bi 'yenna Jeremias.

Nuna ra Jesus ya 'bap'u 'buhra Pilato mara gobierno.

¹¹ Ra Jesus bi ts'ixpu 'buhra gobierno. Ra gobierno p'uya bi 'yembra Jesus:

—¿Ua gue'e ra dast'abi'i yo judio?

Mi dahra Jesus, bi 'yena:

—Ahá, go gueca tengutho ra hya gui mmanya.

¹² Nu'u yo hmu yo mmacja p'uya co 'ne'u yo n'yohu 'bet'o p'u ja ra nija, ga di yapra Jesus. Pe ra Jesus hinte ga ndatho te sifi.

¹³ Ra Pilato bi 'yembra Jesus:

—¿Ua hinguí øde te gama hya gui nyap'a'i ya?

¹⁴ Pe ngutho ra Jesus hinguí thadi. Janangue ra gobierno di 'yotho ngue hin tema hya ga ndatho.

Bi manda ra Pilato ngue da ma macuati ra pont'i ra Jesus.

¹⁵ Nuna ra Pilato, ja n'na ra costumbre ngue di tho'a n'na ra ofadi 'mo ja ra ngo ngue ra pascua. Pe yo ja'i'u huanhni ndana ra ofadi da ma mathogue.

¹⁶ Nu'a ra pa'a p'uya, mi ofadi n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Barrabás. 'Ne gátho yo ja'i padi ngue xanhets'i rá ts'oqui mi ja na.

17 Nup'u bi mpɛti yø ja'i, ra Pilato bi 'yɛmbyø ja'i:
—¿Ndana guí nnehu ngue ga thøcä ya, ra Barrabás, uague ra Jesús nuna gui huɥyø ja'i ngue ra Cristo?

18 Nguna bi xihyø ja'i ra Pilato, ngue bi ne xti thohra Jesús. Porque paɗi ngue ra nts'ɛyatho øtyø mmäcja nuya xi däpra Pilato na ra Jesús.

19 Ya hup'u ja ra nhudi ra Pilato ngue da 'yøtra ts'ut'abi. Pɛ nu'a rá xisu ra Pilato bi mennbabi ra hya, bi 'yɛmbi: “Nuna ra n'yohu 'yost'abi, ra hoja'i na, 'yo tega di nthint'i ngue'a te ga 'yost'abi na. Porque manxui nts'utho te xtá 'uipi ngue da thogui”, bi 'yɛmbi.

20 Pɛ yø hmu yø mmäcja conyø n'yohu 'bet'o p'u ja ra nija ɛmmɛi di hatra ts'edi yø ja'i ngue da 'yäpra Pilato ngue di thø ra Barrabás, go da tho ra Jesús.

21 Ra gobierno mahombi 'yɛmbyø ja'i:

—¿Ndana gue'a ya yonc'ɛi guí nnehu ngue da ma mathøgue ya?

Yø ja'i p'uya, bi 'yɛna:

—Da ma mathøgue ra Barrabás.

22 Ra Pilato mahombi 'yørpa ra nt'änni yø ja'i, bi 'yɛmbi:

—Xina ra Jesús gui huɥyø ja'i ngue ra Cristo, ¿te guí nnehu ga japä na? —bi 'yɛmbi.

Yø ja'i p'uya, gätho bi 'yɛna:

—Da guatra pont'i na guí mmanya.

23 Ra Pilato p'uya bi 'yɛmbyø ja'i:

—Pɛ ¿tema nts'o xa 'yø'na p'uya?

Yø ja'i p'uya, man'natho ngue mafi, bi 'yɛna:

—Da guatra pont'i na.

24 Ra Pilato p'uya bi baɗi ngue hinda zä ha di japi di thøhra Jesús. Porque mathoguitho mahyø

ja'i ngue ncuε. Bi m̄anda bá thann̄ba rā dehe p'uya
ngue yø hmi yø dā yø ja'i p'ua bi nxu'yε. Bi 'yεmbyø
ja'i:

—Nuna rā n'yohu 'bucua, h̄inte ndupate nā.
Himma ts'oquigā p'ua ngue dā tho nā. Ya gui
nnuεchu p'ua te guí øthu.

²⁵ Yø ja'i p'uya bi 'yεnā:

—Nugāhe co 'nεhma basihe, go mā ts'oquigāhe
p'ua dā dū nā rā n'yohu nā.

²⁶ Rā Pilato p'uya bi m̄anda ngue bi ma mathøgue
rā Barrabás. A nuna rā Jesús, bi sityø soldado ngue
dā fεi, 'nε dā zits'i ngue di cuatraq pont'i.

Yø soldado thenmahya rā Jesús.

²⁷ Nu'ua yø soldado rā gobierno bi zixra Jesús, i
map'ua ja rá dathi rā cuarte. Bi ma mapeti gātho yø
soldado p'uya ngue di māt's'i.

²⁸ Yø soldado p'uya bi m̄jpaḅi rá he rā Jesús, bi
heta n'na rā tuhu ngue rā jəpoi.

²⁹ Yø soldado ya xi me n'na rā corona ngue yø
'uini, bi gāspa rá ya rā Jesús. Bi gārpa n'na rā t'o rá
'yε ngue rá n'yεi. 'Nε bi ndantyøhm̄u p'ua ha 'bāhra
Jesús tengutho 'mø ngue majuan̄i hnu mansu n'na
rā dast'abi. I thenmahya p'uya, bi 'yεmbi:

—I tate nā rá dast'abi yø judío ya —bi 'yεmbi.

³⁰ Bi zots'i. Bi guaspabi rā t'o mi fo rá 'yε p'uya,
di jännbabi rá ya.

³¹ Mi juadi bi denmahya p'uya, bi gajpabi rā
tuhu xi hete. Bi hetrá he ya mi he p'uya. Bi zixpaya
ngue di cuatraq pont'i.

Ya cuatraq pont'i rā Jesús.

³² Nup'ua ja rā 'yu, bi nthεui p'ua n'na rā n'yohu
ngue rā mmengu p'ua ja rā hnini Cirene, ni hu ngue

ra Simu. Nu'ɥ yø soldado manɪ zi ra Jesús, bi japra Simu ngue bi duxra pont'i nuna da ma macuati ra Jesús.

³³ Nuna ra Jesús, i zixyø ja'i p'ɥ ja ra xɛqui ni hu ngue Gólgota. Nuna ra hya na i nne da ma ngue ra Njɥaxhmu.

³⁴ Nup'ɥ bi zonna Jesús, bi t'unna vino n'youi ra mirra para ngue di pumbɛnibi. Mi zä te ja p'ɥya, himbi ne bi zi.

³⁵ Bi cuatra pont'i p'ɥya, mi juadi bi nø'mi. Bi ma ra taħa yø soldado p'ɥya ngue to xta ra taħa, gue'a da gaca n'na xɛqui rá he ra Jesús. Ya bi nja tengutho ra hya bi manná pøngahya Oja 'mø yø pa xathogui ngue bi 'yɛna: “Da ma ra taħa yø ja'i ngue to di tocabi ma he”, bi 'yɛna.

³⁶ Bi mihyø soldado p'ɥya ngue hɛtho te di ja ra Jesús.

³⁷ Nup'ɥ ja rá ya ra pont'i cuatra Jesús, bi ma macuati n'na ra letrero xi 'yot'i ngue mmamp'ɥ te bi ma ma'ɥpi. Nuna ra letrero, i ɛna: “Nuna ra n'yohɥ 'bɥcua, guehna ra Jesús rá dast'abi yø judío na”, ɛnna letrero.

³⁸ 'Nɛ yoho yø bɛ bi ma macuati ra pont'i, n'na i gohrá n'yɛi, n'na i gohrá gaħa.

³⁹ Asta huatyø ya yø ja'i thop'ɥ ja ra pont'i cuatra Jesús ngue thenni.

⁴⁰ I ɛmbi:

—A nuya n'yø, dami xorpabi rá nija Oja ya. 'Nɛ guí ɛna ngue nhyu patho gdi hojman'na ra nija. Dami nyansɛ ya, bá cap'ɥ ja ra pont'i guí cuatya ngue'mø majuanɪ rá Ts'ant'ɥ'i Oja ya.

41 Nu'ɥ yø hmu yø mmäcja conyø xännbäte ngue ra ley, conyø fariseo, conyø n'yohɥ 'bet'o p'ɥ ja ra nija, gä thenmahya ra Jesús. Di n'yɛmbi:

42 —Mi mmannu ra n'yohɥ ngue da yanyø ja'i. Pe nuyá, hinda zä ha di japi di nyanse ya. A nu'mø majuanì ngue rá dast'abi yø judío ya, da zä da cahnu ja ra pont'i ya n'namhma ngue ga εc'ɛihɥ te da ma.

43 Mi mma ngue rá Ts'unt'ɥ Oja, 'nɛ mi mma ngue fäx Oja. A nuyá, ma ga nnuhɥ ya ngue'mø nne Oja ya, da mäx'mø —di n'yɛmbi.

44 Nuyá yø bɛ 'dap'ɥ cuathɥ ra pont'i ra Jesús 'nɛhya thenmahya ya.

Ya bi du ra Jesús.

45 Mi hyuxyadi p'ɥya, bi m'mexui gä ra ximhäi asta hyunde.

46 Nu'mø ni ma da zu'i hyunde p'ɥya, ra Jesús ra ndøts'edi bi 'yɛna:

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? —bi 'yɛna.

I nne da manna ra hya na: “Ma Oja'i, ma Oja'i, ¿hanja ngue gá hyegaguì p'ɥ?”

47 Ja mi 'bärpátho 'da yø ja'i, bi 'yøde te bi manna Jesús. Yø ja'i p'ɥya di n'yɛmbi:

—Nuna ra n'yohɥ na, i nzohra Elías.

48 'Bexque'a bi ma n'na nc'ɛi mi 'bäp'ɥ, bá ha n'na xequi ra esponja xa ntudi, bi pop'ɥ ja ra vino xan'ixi. Bi nøtra t'o p'ɥya ngue bi cuarpabi rá ne ra Jesús ngue da zats'i.

49 Pe mi'da yø ja'i 'bäp'ɥ bi 'yɛmbi:

—Ma ga nnuhɥ ya ngue'mø da ɛhna ra Elías i nzofu ngue da yanya.

50 Ra ndøts'edi bi 'yɛn'a n'na rá hmafi ra Jesús. Bi du p'uya.

51 Nu'a ra ora'a p'uya, nu'a ra ulu mi zap'ua ja ra goxthi nija, bi xet'i, i gai. 'Nɛ bi 'yan'ahäi, yø t'øhø bi hyegue.

52 Bi xohyø panteón mi o yø ánima. Bi bɛnnate xangu yø ja'i mi ɛc'ɛi Oja.

53 Nu'mø mi bɛnnate, bi bømp'ua ja yø panteón. Pe nu'mø mi bɛnnate m'mɛfa ra Jesús, nuya yø ja'i xi bɛnnate bi map'ua ja ra maca hnini Jerusalén. Ja bi nup'ua xangu yø ja'i ngue ya 'bäi mahøn'a p'uya.

54 Nu'a ra capita co 'nɛhyø soldado 'bäp'ua ni hyandra Jesús. Mi nu ya p'uya ngue bi 'yan'ahäi 'nɛ bi nu te gä bi 'yøtra Jesús mɛnte bi du. ɛmmɛi bi nsu, di n'yɛmbi:

—Majuani ngue nuna ra n'yohu na, rá ts'ant'ua Oja na.

55 Xangu yø xisu yap'utho mambi 'bäi ngue hantho te gä bi nja. Nuya yø xisu ya, bá nɛxa Galilea ngue bá ten'mø man i ma Jerusalén ra Jesús. 'Nɛ guehya yø xisu mi fäts'i ngue di unni te mi honi.

56 Nuya yø xisu ya, n'youi p'ua ra Maya nuna ra mmɛngu Magdala, co 'nɛhna ra Maya rá mamá ra Jacobo 'nɛhra José, co 'nɛhna man'na ra xisu, rá mamá'ua yoho yø ts'ant'ua ra Zebedeo.

Ya bi ma nt'ägui ra Jesús.

57 Ya ni ma da dähra nde p'uya, bi zø'a n'na ra n'yohu ngue ra mmɛmmɛti ni hu ngue ra José, ra mmɛngu p'ua ja ra hnini Arimatea. Xquet'a 'nɛhna mará xädi ra Jesús.

58 Nuna ra José, bi ma bá nyauí ra Pilato, bá äpra nt'edi ngue da hyajpa rá do'yo ra Jesús. Ra Pilato p'uya bi unna nt'edi ngue da thacra Jesús.

59 Nuna ra José, mi hyajpa ja ra pont'i ra Jesús, bi 'uennabi rá do'yo co n'na ra sábana ma'da'yo.

60 Ra José ya xi 'yambu ja ra t'øhø n'na ra 'da'yo panteón ngue xta 'yo 'mø xta ndu, ja bi gärbu ra Jesús. Bi gotra goxthi co n'na ra ndø do. Bi ma p'uya.

61 A nuna ra Maya ngue ra mmengu Magdala co 'nēhna man'na ra Maya, hurpætho gä i ma nt'ägui ra ánima ya.

Bi mähyø soldado p'ua o ra Jesús.

62 Ya ra pa ngue ra ts'äya 'mø mi hyats'i. Nu'u yø hmu yø mmäcja conyø fariseo bi ma bá nyauí ra Pilato.

63 Bi 'yembj:

—Ague grá ts'ut'abi, nu'mø mi ya na ra fehni n'yohu bi du, mi ena ngue nu'mø bi gua'a nhyu pa xta ndu, di bennate p'ua da nt'ägui.

64 Janangu nuyá, dami 'yetyø soldado ngue da fädi ha o ra ánima asta gue'mø bi tho'a rá hyu pa xa t'ägui. Ya hinda zäp'ua da ma yø xädi 'mø ra xui ngue da hyaxra ánima, m'mefa p'uya da hyätyø ja'i, da 'yembj ngue ya bi bennate. Ya man'natho bi thär'mants'oju p'uya ngue m'met'o.

65 Ra Pilato bi 'yembyø mmäcja:

—'Bup'u yø soldado guí ähmæ. Ni mähä, bi fäthu ra panteón, pæ dami segurahu xandønho.

66 Gä bi ma p'uya ngue bá fädi xanho ra panteón. Bi mepyabi rá njo'mi ra panteón. Bá sop'uu yø soldado ngue yø mädi p'uya.

28

Ya bi bεnnate ra Jesús.

¹ Nu'a ra pa ngue ra ts'äya ya bi thogui. Mi hyaxa ndomingo rá mædi ra pa ngue ra semana. Nuna ra Maya ra mmεngu Magdala co 'nε'a man'na ra Maya bi ma ngue bá nu ra panteón.

² Nu'mø ya ni ma da zøni, nthambεnitho bi 'yan'ahäi. Porque n'na rá anxε Oja bi 'yε mahεts'i, bi zøp'ε ja ra panteón. Bi duntrá do mi co'mra panteón. Ja bi hyuxpε p'uya.

³ Nuna ra anxε di yoxni tengutho ra huεi 'mø di yot'i. Rá he p'uya, xandønt'axi.

⁴ Yø soldado ngu i nu ra anxε, asta ra huaqui ngue ra ts'u. Xntho ya xi du ngue ra nguënt'i.

⁵ Mi sønya yø xisu, ra anxε bi 'yεmbi:

—'Yo gui suui. Porque dí pacä ngue gui hommi ra Jesús nuna bi cuatrá pont'i yø ja'i.

⁶ Dam i nuui ua bi 'bεgui, ya hinjo'o ua, ya xa bεnnate tengutho ra hya bi xi'ahε 'mø mi 'bui.

⁷ A nuya ni mε n'nahmantho ya, ni xihmi yø xädi ngue ya xa bεnnate ra Jesús 'nε dani døp'ahε Galilea, ja gni nuhε p'ε. Guehna ja ngue ga xi'ahε naya.

⁸ Nu'ε yø xisu p'uya, n'na zihmantho bi ma. Made di johya, mædi i su, pε ni tih ngue dani xipyø xädi te xi nja.

⁹ Nup'ε ja ra 'yu p'uya, mi dambεni ya bi nthεui ra Jesús ngue di zεngua. Nu'ε yø xisu p'uya bi guarbε 'bähra Jesús ngue bi dospa yø gua ha ga ndanne.

¹⁰ Ra Jesús bi 'yεmbyø xisu:

—'Yo guí suui ya. Nī mε ya bá xihmī'ε ma cugā ngue jatho dā ma Galilea, ja gañi nnuhε p'ε.

Yø mmäcja bi gutra mēnyu yø soldado ngue da manna fēhni.

¹¹ Mente nī hya rā 'yu yø xisu, nuya 'da yø soldado mī fāhra panteón, bī map'ε ja rā hnini, bá xipyø hmū yø mmäcja te gā xī nja.

¹² Yø mmäcja p'uya, bī ma bá nyauī yø n'yohε 'bet'o p'ε ja rā nija, bi gohra acuerdo te 'be'a ja ngue dā 'yøt'e. Bi zānnbaya ngue nuya yø soldado xī nup'ε xi bēnnate rā Jesús, dā gut'i xangu rā mēnyu.

¹³ Bi 'yēmbyo soldado:

—Nuya gui 'yēmphε yø ja'i ya: “Manxui xā nzucje rā t'aha. Mente dí ahme p'uya, xā nzøhyø xādi rā Jesús ngue xā hyats'i”, gui 'yēmphε yø ja'i ya.

¹⁴ Nu'mø dā bahra ts'ut'abi ngue guí mmammī ngue xā nzu'ahε rā t'aha, a nu'mø ngue dā zu'ahε, 'yo te gui mbēmhmε hīnte dā ja, go gā hojpāhe rá mmūi.

¹⁵ Yø soldado p'uya, bi hyanna mēnyu bi t'unni, bī ma tengutho rā hya bi sifi ngue dā ma. Nuna rā hya bī manyø soldado, gue'a rā hya sihyø judío'a ya asta guehra pa ja p'uya.

Ya bi nyauī gā 'de'ma'da yø xādi rā Jesús.

¹⁶ Nu'ε 'de'ma'da yø xādi rā Jesús i ma Galilea. Nup'ε ja rā nyuni mī manna Jesús ngue dī nthεhε, ja bi zømp'ε.

¹⁷ Ja mī nu yø xādi rā Jesús ngue ya 'bup'ε, gā bi danne. Pε yobēni di'da ngue'mø majuanī ngue gue'a rā Jesús ogue hin'nā.

¹⁸ Pε rā Jesús bi guarbε ha 'būhyø xādi, bi 'yēmbi:

—Nugä, bi n'najhma cargo ngue ga manda mahets'i 'nɛ cua ja ra ximhäi.

¹⁹ Janangue nuyá, dí xi'ahɯ ya ngue guí mmähä gä rá nguni nximhäi. Dami hyoni ha gdí japhɯ yø ja'i ha di gohi ngue ma xädi. Dami xixyabahɯ yø ja'i da 'yɛc'ɛigui, gue'a di nequi'a ngue n'youi ra Papá, n'youi rá Ts'unt'ɯ Oja, n'youi ra Espiritu Santo.

²⁰ Nuya te gäma hya xtá xi'ahɯ gui 'yøthɯ, dami xännbahɯ yø ja'i ngue dangu'a da 'yøt'e. Dami pahmɯ ngue dí n'yohɯ hangü ra pa, asta gue'mø daní njua'a nximhäi. Da ngut'atho.

Ja ua ra 'da'yo cohi bi gomi Oja yø ja'i
New Testament in Otomi, Tenango (MX:otn:Otomi,
Tenango)

copyright © 1975 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Otomi, Tenango

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Otomí, Tenango [otn], Mexico

Copyright Information

© 1975, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Otomi, Tenango

© 1975, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
dd38228d-a3b1-5d0f-91ce-4040e165ce0f